

Parlamentul Republicii Moldova

S T E N O G R A M A
ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova
din ziua de 13 februarie 2020
S U M A R

1.	Aprobarea ordinii de zi.	5 – 19
2.	Depunerea, de către deputații Frațiilor parlamentare „ACUM Platforma Demnitate și Adevăr” și „Partidul Acțiune și Solidaritate, Blocul ACUM”, a moțiunii simple asupra politicii și activității Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.	19 – 22
3.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege pentru modificarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996 (<i>Capitolul 9¹</i>). Nr. 142 din 22.07.2019	22 – 42
4.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii despre statutul deputatului în Parlament nr. 39 din 7 aprilie 1994 (<i>art. 22¹, 29¹</i>). Nr. 456 din 02.12.2016	42 – 45
5.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament. Nr. 39 din 11.02.2020	45 – 47
6.	Dezbaterea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24 octombrie 2008 (<i>art. 273, 408</i>). Nr. 99 din 03.07.2019	47 – 48

7.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea înstrăinării patrimoniului sindicatelor. Nr. 288 din 29.11.2019	48 – 68
8.	Dezbaterea și aprobarea în primă lectură a proiectului de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (<i>Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei – art. 26; Legea cu privire la statutul militarilor – art. 28</i>). Nr. 114 din 10.07.2019	69 – 89
9.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 151/2019 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului. Nr. 46 din 12.02.2020	89 – 94
10.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 47/2019 privind componența nominală a delegației Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a X-a la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Nr. 47 din 12.02.2020	94 – 95
11.	Prezentarea Raportului de evaluare a parteneriatului public-privat privind modernizarea și eficientizarea activității Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”. Raportor – Igor Munteanu, președinte al Comisiei de anchetă.	95 – 127
12.	Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind raportul Comisiei de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizării și concesiunii proprietății publice începând cu anul 2013 asupra evaluării modului de pregătire și desfășurare a parteneriatului public-privat privind modernizarea și eficientizarea activității Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”. Nr. 258 din 11.11.2019	95 – 127
13.	Prezentarea Raportului de evaluare a modului de pregătire și desfășurare a concursului comercial de	127 – 162

	<p>înstrăinare a acțiunilor deținute de stat în Societatea pe Acțiuni „Tutun-CTC”.</p> <p>Raportor – Igor Munteanu, președinte al Comisiei de anchetă.</p>	
14.	<p>Dezbaterea și adoptarea proiectului de Hotărâre privind raportul Comisiei de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizării și concesiunii proprietății publice începând cu anul 2013 asupra evaluării modului de pregătire și desfășurare a procesului de privatizare a 5076982 acțiuni ordinare nominative proprietate publică a statului emise de Societatea pe Acțiuni „Tutun-CTC”.</p> <p>Nr. 10 din 27.01.2020</p>	127 – 162
15.	<p>Aprobarea ordinii de zi a ședințelor în plen ale Parlamentului din 20–28 februarie 2020.</p>	162 – 163
16.	<p>DECLARAȚII</p> <p>Declarația domnului deputat Dan Perciun.</p> <p>Declarația domnului deputat Oazu Nantoi.</p> <p>Declarația domnului deputat Vladimir Odnostalco.</p>	<p>163 – 165</p> <p>165 – 167</p> <p>167 – 168</p>
17.	<p>ORA ÎNTREBĂRILOR</p> <p>Adresarea întrebărilor:</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Dan Perciun, adresată Ministerului Economiei și Infrastructurii, referitor la rezultatele investigării motivului de majorare exagerată a facturilor la energia termică.</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Chiril Moțpan, adresată Procuraturii Generale, referitor la pornirea cauzelor penale pe marginea rapoartelor prezentate de Comisia de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizării și concesiunii proprietății publice începând cu anul 2013 (Î.S. „Gările și Stațiile Auto”; S.A. „Tutun-CTC”).</p> <p>- Întrebarea domnului deputat Vlad Batrîncea, adresată Guvernului Republicii Moldova, referitor la rezultatele evaluării activității Întreprinderii de Stat „Termoelectrica” în contextul majorării facturilor la energia termică.</p>	<p>169</p> <p>170</p> <p>170 – 171</p>

Ședința începe la ora 10.03.

Lucrările sunt prezidate de doamna Zinaida Greceanîi, Președinte al Parlamentului, asistată de domnii Mihail Popșoi, Alexandru Slusari, Vlad Batrîncea și doamna Monica Babuc, vicepreședinți ai Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

... deputați,

Bună dimineața.

Vă rog să vă ocupați locurile în sală.

Domnule Litvinenco,

Vă rog să reveniți la locul dumneavoastră, că nu vă văd la față.

Rog Secretariatul să anunțe prezența deputaților în ședința în plen.

Doamna Evelina Bubuic – șef al Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați deputați,

Bună dimineața.

Vă anunț că la începutul ședinței de astăzi, din 99 de deputați, și-au înregistrat prezența 91 de deputați. Nu și-au înregistrat prezența: Șor Ilan, Andronachi Vladimir – cerere, Smirnov Eduard – cerere, Ivanov Violeta – deplasare, Bologan Victor – cerere, Burduja Petru – cerere, Tauber Marina și Candu Andrian – cerere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Avem cvorumul, putem să începem ședința. Înainte de toate, rog să onorăm Drapelul de Stat. (*Se onorează Drapelul de Stat al Republicii Moldova.*)

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Spre marele nostru regret, la 7 februarie curent, a trecut în neființă domnul deputat Ivan Zabunov, colegul nostru. Rog să păstrăm în amintirea dumnealui un minut de reculegere. (*Se păstrează un minut de reculegere.*)

Mulțumim.

Și Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Stimați colegi,

În perioada premergătoare ședinței de astăzi, și-au sărbătorit zilele de naștere colegii noștri: Ivanna Koksal, Dumitru Diacov. Iar astăzi își sărbătorește ziua de naștere doamna Stela Macari. Le urăm „La mulți ani”, multă sănătate și succese frumoase. (*Aplauze.*) „La mulți ani”, stimați colegi!

Da, vă rog.

La anunțuri, la tema asta?

Da, domnule Batrîncea,

Vă rog.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Cred că toți cunoaștem că, în perioada premergătoare zilei de astăzi, și-a sărbătorit ziua de naștere și doamna Zinaida Greceanîi, Președintele Parlamentului Republicii Moldova. Și propun, din numele dumneavoastră, din numele întregului Parlament, să-i urăm multă sănătate și realizări cât mai frumoase. (*Aplauze.*) Numai bine!

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Vă mulțumesc din tot sufletul pentru felicitări și urările de bine.

Sănătate tuturor și realizări frumoase tuturor, de asemenea.

Mulțumesc.

Stimați colegi,

13 februarie este Ziua Mondială a Radioului. Este celebrată anual la 13 februarie și marchează prima emisie din 1946 a postului de radio al Națiunilor Unite. Felicitări și succese tuturor radiodifuzorilor. Le dorim „La mulți ani”.

Stimați colegi,

După cum cunoașteți cu toții, avem ordinea de zi aprobată pentru perioada 13–14 februarie curent, care a fost aprobată încă în ședința precedentă. În același timp, ieri, s-a întrunit Biroul permanent și a propus atenției dumneavoastră un supliment la ordinea de zi, care îl aveți difuzat... îl aveți la mână fiecare din dumneavoastră.

În același timp, avem în scris parvenite mai multe solicitări din partea unor deputați sau a unor fracțiuni. De aceea eu am să le dau citire acestor solicitări ce se referă la ordinea de zi.

Prima solicitare parvine din partea deputatului Dan Perciun, care, de fapt, ca autor propune ceva la ordinea de zi.

Domnule Perciun,

Vă rog.

Domnul Dan Perciun:

Da. Doamnă Președinte,

Mulțumesc.

Eu aș solicita să retragem proiectul nr. 259 de pe ordinea de zi. Ieri a venit avizul Guvernului în linii generale pozitiv, dar vrem să mai definitivăm pornind de la anumite comentarii care sunt acolo și rugămintea este să ne mai acordați timp.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Să-l amânăm?

Domnul Dan Perciun:

Să-l amânăm, da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu-l retrageți, dar îl amânați?

Domnul Dan Perciun:

OK.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Eu nu știu dacă este necesar..., fiindcă este din partea autorilor și putem să-i satisfacem solicitarea. Este necesar să pun la vot?

Direcția generală juridică spune că trebuie.

Cine este pentru ca să fie amânat pentru o altă perioadă proiectul nr. 259, sub nr. 1 din ordinea de zi de bază a plenului Parlamentului, rog să votați.

Practic unanim.

Este amânat.

Următoarea solicitare vine din partea Platformei DA.

Cine argumentează?

Domnul Slusari?

Poftim.

Domnul Alexandru Slusari:

Două proiecte acolo.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Două proiecte.

Da, vă rog.

Domnul Alexandru Slusari:

Pe proiectul nr. 46 argumentează Chiril Moțpan.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, domnule Moțpan,

Vă rog.

Domnul Chiril Moțpan:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Vreau să revenim la proiectul nr. 46, care, așa cum am mai vorbit anterior, prevedea crearea unui Departament al Veteranilor din Republica Moldova.

Cunoașteți foarte bine care este situația astăzi în raport cu acești cetățeni care și-au jertfit viața și sănătatea pentru integritatea și independența Republicii Moldova.

Asociațiile veteranilor cer, astăzi, stimați colegi, politici unificate și echitabile pentru toți veteranii, dar și o instituție capabilă să aplice aceste politici, garantându-le asistență medicală persoanelor care au apărat independența statului și care necesită servicii medicale, condiții de viață și alte beneficii.

În lipsa unei Agenții Naționale responsabile de problemele veteranilor, sunt avantajați doar categoriile care sunt protejate de anumite ministere, cum ar fi: Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării, Serviciul de Informații și Securitate, în timp ce restul voluntarilor se confruntă, timp de 28 de ani deja, cu o sumedenie de probleme. Pentru că aici trebuie să pomenim și de voluntarii care au luptat în '92 pentru independența țării...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Vă rog să țineți cont, acei care fac argumentările, aveți pentru includerea în ordinea de zi un minut pentru fiecare subiect.

Noi am auzit subiectul, după câte noi am discutat la ședința Biroului permanent, nu este nici raportul comisiei...

Da, vă rog, doamnă Bacalu.

Doamna Elena Bacalu:

Este raportul comisiei, dar nu este avizul Guvernului. Deci în concluzie comisia a luat decizia de a înainta în ședință acest proiect de lege cu avizul pozitiv al Guvernului, dar avizul nu este.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Noi am avut o bună înțelegere cu dumneavoastră și v-am rugat pe toți, includem... unde este necesar avizul Guvernului, includem chiar și pentru examinarea în prima lectură doar dacă există avizul Guvernului.

Dar supun votului. A fost și recomandarea comisiei.

Cine este pentru a fi inclus în ordinea de zi pentru săptămâna aceasta proiectul nr. 46 din 13 mai 2019, rog să votați.

Nu a întrunit numărul necesar de voturi. (*Rumoare în sală.*)

Nu, haideți să numărăm.

Vă rog, numărătorii.

Vă rog să dați...

Vă rog.

Fără avizul Guvernului. Fără avizul Guvernului. Aici necesită mijloace suplimentare.

Vă rog, sectorul nr. 1?

N u m ă r ă t o r i i:

– 0.

Doamna Zinaida Greceanî:

Sectorul nr. 2?

Sectorul nr. 2,

Vă rog, cine a votat „pentru”, încă o dată, vă rog să votați.

N u m ă r ă t o r i i:

– 11.

Doamna Zinaida Greceanî:

– 11.

– 13.

Așa.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 25.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 25.

38 de voturi din 91. Majoritatea este 46.

(Voci nedesluite în sală.)

Nu a trecut.

Următoarea argumentare.

Domnule Slusari,

Cine o prezintă?

Domnul Alexandru Slusari:

Prezintă Dinu Plîngău.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Plîngău,

Vă rog.

Domnul Dinu Plîngău:

Stimați colegi,

Doamnă Președinte,

Este vorba de proiectul nr. 303 pe care l-am prezentat deja în majoritatea comisiilor permanente ale Parlamentului. Este vorba nu despre un proiect politic, despre un proiect social care vine în întâmpinarea a peste 7 mii de persoane cu dizabilități severe din Republica Moldova, în care majoritatea dintre aceștia sunt copii. Statul trebuie să facă tot posibilul ca să ajute aceste persoane care, în ziua de astăzi, nu au un ajutor suficient din partea statului.

În ce constă proiectul? Proiectul constă în faptul că aceste persoane cu dizabilități severe să poată beneficia și de asistenți personali, pe care statul îi garantează, și de către... și de alocațiile de stat în valoare de 800 de lei, care tot sunt prevăzute de legislație, însă sunt impuse anumite condiționalități de către legislația în vigoare, că aceștia, în mare parte, doar 37% din toate persoanele cu dizabilități pot beneficia de aceste ajutoare din partea statului. Respectiv, solicit...

Doamna Zinaida Greceanîi:

V-am auzit, domnule Plîngău.

Stimați colegi,

Comisia protecție socială, sănătate și familie.

Vă rog, doamna Bacalu.

Doamna Elena Bacalu:

... familie nu a examinat acest proiect și nu este raportul comisiei.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

În lipsa raportului comisiei, eu nici nu știu cum să pun la vot, dar oricum, eu supun votului să examinăm în ședința în plen în lipsa raportului comisiei.

Cine este pentru, vă rog să votați.

Nu a întrunit numărul necesar de voturi.

Examinați în comisie. Vă rog, doamnă Bacalu, să aveți grijă, examinați în comisie, prezentați împreună cu autorii.

Și următoarea solicitare, stimați colegi, vine din partea Frațiunii Partidului Democrat. Cine argumentează?

Stimați colegi,

Cine prezintă argumentarea?

Doamnă Guzun,

Vă rog.

Doamna Ludmila Guzun:

Da, mulțumim, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Frațiunea Partidului Democrat din Moldova propune includerea în ordinea de zi a proiectului de Lege nr. 97 din 22 martie 2018 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative. Este vorba despre comerțul interior și, respectiv, Codul contravențional.

Menționăm că proiectul respectiv a fost aprobat în prima lectură la data de 3 mai 2018 de către Parlamentul de legislatura precedentă. Respectiv, proiectul dat ar facilita accesul producătorilor locali la rețelele de comerț interior. Respectiv, vom sprijini producătorul autohton.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc, doamnă deputat.

Stimați colegi,

Domnule Mudreac,

La acest subiect? Da, eu cunosc.

Da, vă rog, domnule Mudreac.

La acest subiect, foarte succint.

Domnul Radu Mudreac:

Da, mulțumesc,

Doamnă Președinte,

Evident că Frațiunea Partidului Socialiștilor va susține acest proiect, reieșind din faptul că a fost anterior proiectul nr. 32, înregistrat de un grup de deputați socialiști pe 13 februarie 2018, iar ulterior Guvernul de atunci a venit cu un alt proiect înregistrat pe 22 martie 2018. Noi nu ne supărăm pe plagiere de proiecte, dar, până la urmă, este important ca să beneficieze acei producători din Republica Moldova și în susținerea acestora. De aceea noi vom susține acest proiect pentru includere în ordinea de zi și în a doua lectură.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă mulțumesc.

Comisia economie, buget și finanțe.

Domnule Golovatiuc,

Dumneavoastră aici trebuie să ne spuneți dacă aveți raportul. Vreau să vă aduc o claritate. Cunoașteți că anterior, Guvernul anterior a retras acest proiect de pe ordinea de zi. Pe urmă, Guvernul actual a solicitat să-l repunem, să-l reintroducem în ordinea de zi a ședinței în plen a Parlamentului.

Eu, prin rezoluția care a venit pe hotărârea Guvernului, am rugat Secretariatul să fie repus pe agenda parlamentară acest proiect. Dar trebuie să cunoaștem, fiindcă comisia de bază este Comisia economie, buget și finanțe.

Domnule Golovatiuc,

Vă rog, dacă aveți un raport al comisiei, al acestui subiect, el trebuie examinat, trebuie examinat în mod foarte operativ. De aceea, vă rog, dacă avem pentru a doua lectură raport? Fiindcă fără raport, cum să-l examinăm?

Domnule Golovatiuc,

Vă rog.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Как было сказано, после первого чтения были объединены два проекта. И говорить сейчас о том, что на эту инициативу есть рапорт во втором чтении, нельзя. Поэтому мы должны дополнительно рассмотреть этот вопрос сейчас. И тогда вернемся.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Eu vă rog să examinați chestiunea în cauză în următoarea ședință a Comisiei economie, buget și finanțe, să discutați cu toate părțile interesate. Dacă mai este necesar, includeți și platforma societății civile. Și haideți să trecem proiectul respectiv și în lectura a doua. Chiar societatea, producătorii autohtoni îl așteaptă foarte mult.

Doamnă Guzun,

Insistați să-l includem pentru săptămâna aceasta? Nu insistați. Ne-am înțeles.

Toată lumea a auzit, este inclus pentru procesul-verbal, Comisia economie, buget și finanțe să examineze în mod de urgență.

Dacă la ordinea de zi, mai am câteva înscrieri, solicitări de modificare, nu știu, a ordinii de zi.

Domnule Golovatiuc,

Vă rog.

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Mulțumesc,

Doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Echipa autorilor, din cauza lipsei avizului Guvernului, propune transferarea pentru săptămâna viitoare a proiectului nr. 8 din ordinea de zi, proiectul de Lege privind modificarea Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Transferare pentru săptămâna viitoare? O să aveți săptămâna viitoare avizul Guvernului?

Domnul Vladimir Golovatiuc:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Stimați colegi,

Cine este pentru această propunere, cu toate că vine din partea autorilor, rog să votați, să-l amânăm pentru săptămâna viitoare.

Unanim.

Mulțumesc.

Următoarea propunere vine din partea domnului Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

În calitate de coautor la proiectul nr. 35, nr. 4 din suplimentul la ordinea de zi, solicit amânarea examinării subiectului pentru perioada următoare, din cauza că proiectul declarației urmează a fi redactat și definitivat de către grupul de autori.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Nu se propune retragerea? Se propune amânarea.

Da, vă mulțumesc.

Stimați colegi,

Cine este pentru ca... Cine... noi trebuie să-l... cred că trebuie autorii să... (*Rumoare în sală*).

Ieri, am inclus la ordinea de zi a Biroului permanent. Probabil că colegii s-au mai consultat. Nu știu. Eu pun la vot.

Din partea... da, vă rog, în calitate de coautor, vă rog, domnul Plîngău... Vovc. Stați alături, ambii sunteți simpatici. De aceea pot să vă încurc. Da.

Domnul Liviu Vovc:

Mulțumesc.

Doamnă Greceanî,

Eu nu înțeleg, de ce trebuie să amânăm atât timp? Eu înțeleg că acei care stau aici în Parlament deja se simt liber, nu mai sunt presați politic. Dar avem multe persoane care încă sunt purtate prin instanțele de judecată în baza unor dosare politice de pe timpul regimului oligarhic.

Vreau să menționez că la APCE au fost mai multe declarații făcute pe baza dosarelor politice. La sesiunea de iarnă, a fost semnată încă o declarație care condamnă și care susține Parlamentul ca să voteze această declarație.

Atât timp cât noi mai tergiversăm, oamenii aceștia suferă și sunt purtați prin instanțe în fiecare zi. Haideți să înțelegem cât este de important și să punem la vot, și să facem această declarație.

Doamna Zinaida Greceanî:

Vreți să comentați ceva?

Domnul Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Eu susțin întru totul ideea în sine că Parlamentul trebuie să dea un mesaj puternic justiției, că nu trebuie să aibă loc dosare la comandă politică. Însă, noi am vrea ca acest semnal din partea Parlamentului să fie susținut de

toți deputații din Parlamentul Republicii Moldova, fără interpretări, că este de interes comun probabil, ca să nu mai acceptăm aceste lucruri pe viitor. Dar urmează să avem discuții și pe marginea textului, astfel încât să avem susținerea largă în Parlamentul Republicii Moldova.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Năstase,

La acest subiect?

Da, vă rog.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Da, la acest subiect.

Eu cred că acest proiect de lege este foarte important pentru societate. Și dacă a fost semnat de mai mulți deputați... cred că din 3 fracțiuni parlamentare, cred că și cei de la Partidul Democrat trebuie să accepte, pentru că nu sunt vizați ei personal. Este vorba de un regim și nu aveți de ce să nu susțineți acest proiect. Noi trebuie să dăm un semnal foarte puternic din partea Parlamentului către societate că asemenea lucruri nu se vor mai întâmpla, indiferent de cine va veni la putere mâine-poimâine. Nu este vizat un deputat sau altul. Este vizat un regim care, pur și simplu, și-a bătut joc de propriii cetățeni: i-a întemnițat, i-a ținut acolo câte 6, câte un an de zile, fără ca să aibă asistență juridică și alte lucruri.

De aceea, dacă se propune amânarea proiectului pentru săptămâna viitoare, eu cred că ar trebui să acceptăm și în această săptămână, dar nu mai mult, pentru că lumea așteaptă, în acest timp să găsim un consens larg în Parlament, inclusiv cu celelalte fracțiuni care încă nu au semnat acest proiect de lege care este foarte și foarte important pentru noi.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Chiar cred că e foarte rațională propunerea dumneavoastră – să găsim un consens larg, dacă chiar amânăm cu o săptămână, trebuie să găsim o înțelegere cu toate fracțiunile, cei care sunt autorii.

Cineva mai vrea să se expună la acest subiect? Nu este. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Dumneavoastră?

Domnule Popșoi,

Vă rog.

Domnul Mihail Popșoi:

Eu cred că, dacă se dorește să se facă un lucru bun, se poate reuși și astăzi, inclusiv în cadrul unei pauze, să reușim să amendăm textul, dacă e necesar.

Iar pentru consens larg, haideți să nu ne ascundem după deget ce presupune consensul larg. Probabil că se are în vedere extinderea termenului, pentru că vedem și astăzi că justiția, pe alocuri, inițiază unele dosare care sunt cu semnul întrebării, cel puțin. Și atunci, dacă acest lucru ajută, poate amendăm și în acest sens declarația, pentru că astăzi se deschid noi dosare, cele vechi se tergiversează cu bună intenție, unora li se reduce termenul, alții ies de la închisoare, alții le iau locul.

E bine, poate, să revedem și aici...

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Diacov,

Dumneavoastră la subiectul respectiv?

Domnul Dumitru Diacov:

Păi, sigur că la subiectul respectiv.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă rog.

Domnul Dumitru Diacov:

El e interesant.

Nu știu de ce eu, în ultimul timp, încep să pierd simțul umorului, ascultându-vă pe voi aici, în Parlament.

Toată lumea este împotriva ca în Republica Moldova să existe deținuți politici, dosare politice. Și noi pe tema asta de nenumărate ori ne-am expus punctul de vedere. Și eu mă bucur că acuma și o fracțiune, și alta au ajuns, cred că sub influența vizitelor la Strasbourg. Eu am fost cu mult mai demult la Strasbourg și eram convins demult la chestia asta, la capitolul ăsta.

Dar este o chestie stranie, știți. Voi ne prindeți pe coridoare și ne trageți prin cabinete: ia haideți să mai discutăm, să vedem, să găsim înțelegere și unii, și alții, depinde la ce etaj ești, dar, pe de ascuns, apar niște proiecte de declarație. Și, ca idee, când te uiți... când asculți ce fel de declarație, nu ești împotriva, e o chestie bună, dar când citești, vezi șmecheria voastră clasică. Înțelegeți? De atâta, nu încercați să șmecheriți. (*Aplauze.*) Dacă noi încercăm să luptăm cu niște fenomene, haideți s-o facem toți împreună.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Ulanov,

Tot la acest subiect?

Haideți să le dăm voie la toți să se expună.

Domnul Denis Ulanov:

Уважаемые коллеги,

Давайте еще раз мы все поймем смысл этой декларации. Вы хотите сделать политическое заявление, как вы в свое время сделали по захваченному государству.

По-моему, ваша коалиция развалилась быстрее, чем успела остынуть краска на этом документе, напечатанном в Monitorul Oficial.

Бороться нужно не политическими декларациями, а реформой юстиции, и должна быть для этого политическая воля – радикальные, кардинальные меры. Давайте перестанем заниматься просто демагогией и политическими декларациями! Будет декларация, не будет декларация, от этого что-то изменится? Однозначно, нет.

Любой режим можно назвать преследующим политическим образом.

Сегодняшний режим тоже преследует политических... тоже создает политические дела. Давайте включим в декларацию это тоже.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cineva mai are?

Domnule Reniță,

Tot la subiectul respectiv? Nu.

La următorul.

Stimați colegi,

A fost propunerea pentru a fi amânat acest subiect, proiectul de Hotărâre nr. 35 din 6 februarie 2020.

Cine este pentru, rog să votați amânarea. (*Gălăgie în sală.*)

Majoritatea voturilor din cei prezenți.

Dar sigur că nimeni nu se dezice de acest lucru. Noi trebuie de văzut cum... De aceea vă rog, autorii, să aveți grijă de acest lucru.

Acuma cu... cine mai este cu înscriere?

Domnule Reniță,

Vă rog.

Dar dumneavoastră în calitate de ce, de autor?

Domnul Iurie Reniță:

Nu, de deputat, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

La ordinea de zi?

Domnul Iurie Reniță:

Da, așa este.

La ședința precedentă, v-am solicitat, doamnă Președinte, foarte respectuos, să dispuneți publicarea informației relevante despre vizitele tuturor deputaților în străinătate, în deplasările de serviciu și dumneavoastră ați promis că săptămâna aceasta, informația respectivă va fi publică.

Poate mie mi-a scăpat, dar eu n-am văzut informația respectivă și sunt sigur că nu-i necesar să treacă două-trei săptămâni ca să avem această informație.

Mulțumesc mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Reniță,

Eu, cel puțin, informația respectivă am văzut-o. Secretariatul a pregătit-o. Nu știu dacă au făcut-o publică, că eu am rugat chiar s-o publice pe site-ul Parlamentului.

Doamnă Melnic,

Puteți să ne spuneți ceva?

Doamnă vicedirector... vicesecretar.

Doamna Lilia Melnic – Secretar general adjunct al Parlamentului:

Cu adevărat, informația este deja pregătită și poate chiar și este pe site deja astăzi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să verificați.

Mai publică decât pe site-ul Parlamentului, nu știu unde s-o facem.

Eu știu că Secretariatul a îndeplinit solicitarea dumneavoastră.

Domnule Bolea,

Aveți la ordinea de zi?

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Solicit respectuos amânarea examinării proiectului nr. 301 din 1 iulie 2016.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Asta din supliment sau din ordinea de bază?

Domnul Vasile Bolea:

Din ordinea de zi de bază.

Doamna Zinaida Greceanîi:

De bază, nr. 5.

Domnul Vasile Bolea:

Nr. 5 din ordinea de zi.

Încă nu este raport, îl pregătim săptămâna viitoare și, după aia, va fi posibilă examinarea lui.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Solicită comisia, fiindcă nu are un raport definitivat.

Cine este pentru, rog să votați.

Amânat pentru săptămâna viitoare.

Stimați colegi,

Alte propuneri la ordinea de zi pentru săptămâna aceasta n-au parvenit. De aceea ținând cont de propunerile, modificările care au fost introduse, în primul rând, supun votului... noi doar suplimentul trebuie să-l supunem votului.

Supun votului aprobarea suplimentului propus de Biroul permanent, **cu modificările introduse pe parcursul discuțiilor la ordinea de zi de astăzi.**

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea deputaților. Ordinea de zi... suplimentul este aprobat.

Și nu știu...

Domnule Creangă,

Dacă noi... ordinea de zi de bază a fost votată și au fost unele excluse, este necesar în întregime să propunem ordinea de zi?

Domnul Ion Creangă – șef al Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului:

Doamnă Președinte,

Noi trebuie să votăm suplimentul împreună cu... asta de bază care este, doar votăm suplimentul.

Celelalte s-au votat pentru excludere.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cea de bază este votată.

În asemenea mod, **stimați colegi, ordinea de zi pentru ședințele săptămânii acestea este aprobată.** De aceea începem examinarea. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Da, vă rog, de procedură.

Domnule Moțpan,

Vă rog.

Domnul Chiril Moțpan:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Fracțiunile parlamentare „Platforma Demnitate și Adevăr” și „PAS” propun o moțiune simplă asupra politicii și activității Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova.

Rugăm să ne permiteți să prezentăm motivele acestei moțiuni de la tribună.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dați-mi-o mie.

Domnul Chiril Moțpan:

S-o citiți în singurătate... (*Râsete în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Domnul Chiril Moțpan:

Noi vrem să cunoască toată lumea.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Citiți-o, numai foarte succint, tezele de bază.

Vă rog.

Domnul Chiril Moțpan:

Cam complicat doar tezele.

Vă mulțumesc foarte mult.

Stimați colegi,

Prin prezenta, deputații în Parlamentul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile articolului 105 alineatul (2) din Constituția Republicii Moldova și articolele 112, 115 din Regulamentul Parlamentului Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 797/1996, înaintează moțiunea simplă asupra politicilor efectuate de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova.

Motivarea. În ultimii ani, politica externă a Republicii Moldova a fost afectată dramatic de factorul politic, care a deraiat-o de pe făgașul firesc al integrării europene.

Cu performanțe incontestabile și de substanță în perioada anilor 2010–2014, cu un impact extraordinar pentru toți cetățenii noștri, odată cu liberalizarea regimului de vize și semnarea Acordului de Asociere și de Liber Schimb cu Uniunea Europeană, obiectivele strategice de altădată, în mod special integrarea europeană și valorificarea potențialului economic și comercial, pe care ni-l oferă piața comunitară, sunt compromise cu politici conjuncturale și ideologice, care nu au nimic în comun cu interesele naționale.

În locul unei politici externe consecvente, coerente și combative, s-a procedat la diverse acțiuni și obiective care preponderent doar mimează integrarea europeană, toate aceste acțiuni soldându-se cu grave abateri de la normele și standardele europene în domeniul respectării drepturilor omului, a libertății presei și a unei justiții echitabile și independente.

Din păcate, diplomația moldovenească este ostatică a acestor procese politice regretabile, care conduc la izolarea țării pe plan bilateral, regional, european și internațional.

Politica externă este utilizată ca instrument ideologizat de compromitere a obiectivelor strategice de revenire în spațiul valoric și democratic al Uniunii Europene și toate aceste derapaje politice regretabile se produc, deoarece politica externă a țării este la cheremul unor interese străine celor ale Republicii Moldova.

În spiritul celor invocate mai sus, toate acestea se produc pe fundalul unei încălcări flagrante ale prevederilor constituționale, care stabilesc foarte clar care sunt atribuțiile șefului statului în domeniul politicii externe, care dă indicații și practic stabilește ce politică externă are sau nu va avea Republica Moldova.

Menționăm că, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Președintele are câteva atribuții. O să depășesc acest moment, pentru că le cunoaștem, ca să reușesc să prezint și celelalte argumente.

Așadar, legea supremă care consfințește caracterul parlamentar al regimului nostru politic stabilește foarte clar care sunt atribuțiile șefului statului.

Este cunoscut faptul că Guvernul elaborează și propune Parlamentului spre aprobare prioritățile strategice ale politicii noastre externe și tot Guvernul, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, pune în aplicare prioritățile strategice adoptate de forul legislativ suprem.

În realitate politica externă a Republicii Moldova se face haotic și contrar intereselor naționale, iar unele declarații și poziții ale Ministerului Afacerilor Externe sunt condamnabile și intră în contradicție cu istoria, realitatea și Constituția statului.

Ministerul Afacerilor Externe, în persoana ministrului, și-a permis să facă declarații iresponsabile vizavi de aspectele de politică internă. Or, Ministerul Afacerilor Externe și-a expus poziția referitor la conflictul de pe Nistru într-o manieră condamnabilă.

Menționăm faptul că regiunea transnistreană este parte componentă a Republicii Moldova, iar implicarea într-o manieră sfidătoare cu declarații anticonstituționale a ministrului afacerilor externe în această problemă poate fi privită și ca o recunoaștere indirectă că... regiunea transnistreană cu așa anumite autorități fac parte din domeniul politicii externe. Fapt ce este anticonstituțional și trebuie condamnat nu doar politic, ci și penal, pentru că pe Nistru au murit sute de concetățeni de ai noștri, iar memoria acestora nu trebuie pătată prin declarații total iresponsabile și prin niște politici sau acțiuni neconstituționale.

Fără vreo acoperire legală se stabilesc prioritățile politicii externe ale țării noastre de către persoane care nu au nici o atribuție în acest sens, iar partenerii strategici sunt identificați conform preferințelor străine și nicidecum a adevăratelor noastre interese naționale.

Contrar dezideratelor deja stabilite în domeniul integrării europene și a implementării plenare a acordurilor de liber schimb, actuala guvernare a modificat prioritățile externe orientându-se către alte state. Totul ce s-a obținut cu greu și multiple probleme în trecut la capitolul integrării europene a fost dat uitării.

Noi nu avem nevoie de o politică externă așa numită „echilibrată”, care să promoveze interesele străine și de conjunctură. Nu avem nevoie de o politică externă... Avem nevoie de o politică externă consecventă, consistentă și predictibilă, care să promoveze doar interesele naționale ale țării noastre, în care integrarea europeană este obiectivul strategic major, deopotrivă cu

stabilirea și promovarea colaborării cu alte state în baza principiilor fundamentale ale dreptului internațional. Nu factorul geografic sau militar ar trebui să determine poziția noastră față de un stat sau altul, ci interesele naționale față de acestea.

Având în vedere acceptarea transmiterii benevole a responsabilităților în domeniul politicii externe de către ministrul afacerilor externe și actualul Guvern în mâinile Președinției, ceea ce contravine flagrant prevederilor Constituției noastre, având în vedere că procesul de integrare europeană a țării noastre este doar mimat și se atestă un regres evident, iar toate eforturile ministrului afacerilor externe, ale Guvernului și ale Președinției sunt orientate spre integrarea în Uniunea Euroasiatică, conștientizând că această nouă orientare a politicii externe promovată de actuala guvernare este una falimentară și în detrimentul adevăratelor noastre interese naționale și pentru a stopa declinul evident în domeniul politicii externe...

Doamna Zinaida Greceanii:

Domnule Moțpan,

Să mi-o transmiteți.

Eu... Da...

Rog, Direcția generală juridică, domnul Creangă, să preluați această moțiune, să verificați dacă totul este în ordine, să ne dați aprecierea juridică de înaintare a acestei moțiuni și să prezentați opinia Biroului permanent.

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Începem examinarea ordinii de zi...

Se propune pentru a fi examinat **proiectul de Lege sub nr. 142 din 22 iulie 2019, nr. 6 din ordinea de zi de bază.**

Cine din partea deputaților?

Domnule Marian,

Vă rog să prezentați proiectul.

(Voce nedeslușită din sală.)

Poftim? Cum nu era pe ordinea de zi?

(Voce nedeslușită din sală.)

Aaa, nu era primul? D-apoi noi am mai amânat, colegii democrați m-au rugat, fiindcă nu este autorul să prezinte proiectul care era primul pe ordinea de zi, de aceea v-am oferit dumneavoastră care sunteți următorul.

Domnul Radu Marian:

OK, bine.

Da.

Stimați colegi,

Mersi.

Deci astăzi venim cu vești bune, cu un proiect de lege prin care vocea oamenilor va fi mai auzită în Parlament, iar inițiativele și subiectele care îi interesează vor avea acces direct în acest forum.

Lansăm în premieră pentru Republica Moldova un mecanism de petiționare colectivă, prin care oamenii se vor putea mobiliza pentru a înainta un subiect pe ordinea de zi a Parlamentului.

Petițiile rămân una din cele mai populare metode de implicare, prin care oamenii se mobilizează pentru a se alătura unei cauze comune. Însă, problema petițiilor este că ele nu duc întotdeauna la un rezultat, iar autoritățile nu știu cum să reacționeze la ele.

Noi preluăm exemplul mai multor țări europene, în care petițiile colective semnate de mai mulți oameni au un rezultat concret. De exemplu, în Marea Britanie în cazul în care o petiție trece de 100 de mii de semnături, Parlamentul este obligat să vină cu un răspuns și să facă dezbateri. În Estonia această cifră se ridică la 10 mii de semnături, în Letonia la fel 10 mii. În Finlanda o petiție care ajunge la 50 de mii de semnături, la fel obligă Parlamentul să vină cu un răspuns și să facă dezbateri.

Ei, bine, a venit și timpul nostru, astăzi prezentăm conceptul de inițiativă civică și vă rog a nu se confunda cu inițiativă legislativă, da. Deci prin acest mecanism o petiție, care va acumula 10 mii de semnături, ar putea ajunge în dezbateri în Parlament.

Noi introducem acest mecanism prin intermediul unui nou capitol în Legea privind Regulamentul Parlamentului, acest capitol se numește „Colaborarea Parlamentului cu societatea civilă”.

Inițiativa civică va putea fi semnată în format fizic pe hârtie, dar și online pe un web site special, care va fi elaborat de Secretariatul Parlamentului. Semnătura se va considera valabilă dacă aceasta va conține: numele, prenumele, IDNP-ul și domiciliul semnatarului.

Fiecare inițiativă va avea la dispoziție 60 de zile pentru a acumula 10 mii de semnături, iar atunci când acest prag va fi atins, inițiativa va fi supusă audierilor publice de către comisia de profil. Și, desigur, deja urmând procedura parlamentară, prin votul majorității, aceasta ... sau rezultatul acestor audieri, fie aceasta e o declarație sau un proiect de declarație, sau un proiect de lege, să fie propus Biroului permanent pentru ca acesta să decidă ulterior includerea pe ordinea de zi a plenului.

De ce 10 mii? Pragul a fost stabilit în baza experienței altor state, iar cifra fixă și simbolică a fost aleasă pentru a ușura comunicarea mai eficientă cu publicul.

Desigur, nu fiecare inițiativă civică va putea fi acceptată, se va aproba un regulament care va prevedea printre altele care inițiative nu vor fi acceptate, cum ar fi: petițiile care propun o acțiune ce nu intră în prevederile Parlamentului sau nu sunt realiste, acțiuni de care nu sunt responsabile... de care sunt responsabile alte țări, inițiativele care sunt defăimătoare, calomnioase, care includ reclamă sau promovarea unui partid, inițiativele care atentează la drepturile și libertățile unui anumit grup de persoane sau minorități sau incită la ură. Și toate aceste cerințe noi le-am descris în nota informativă a proiectului de lege, pe care puteți să-l accesați.

De asemenea, e important să menționăm că în cazul inițiativelor civice care vor fi semnate online, datele personale ale semnatarilor nu vor fi stocate și vor trebui să fie criptate, astfel pentru ca părțile terțe, inclusiv Parlamentul, să nu le poată vizualiza. Noi colectăm aceste date în special pentru a diminua riscul de semnături multiple și pentru a diminua riscul de fraudă.

Deci acest proiect de lege a fost consultat cu mai multe instituții, printre care: Agenția de Guvernare Electronică, Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului, Direcția petiții a Secretariatului Parlamentului și cu reprezentanți ai Parlamentului Marii Britanii. Și, desigur, el a fost depus dezbaterilor publice și are avizul Guvernului.

În încheiere, vreau să spun că eu sunt sigur că cetățenii se vor bucura de acest proiect nou și acesta le va oferi ocazia să se implice mai mult în treburile societății.

Este un lucru când o persoană depune o petiție și cu totul altceva când 10 mii de oameni se alătură unei cauze și cer Parlamentului o acțiune concretă. Acest mecanism va oferi o voce puternică oamenilor și ne va face pe noi mai responsabili față de cetățeni. Nouă ne place să spunem că democrația nu are loc odată la patru ani și vrem să încurajăm oamenii să participe în procesul democratic mai des. Păi, iată, acest mecanism anume și oferă oamenilor șansa să participe mai des la tot ce înseamnă democrație.

Și vreau să vă aduc aminte că Parlamentul este instituția cu unul dintre cele mai joase niveluri de încredere în societate și noi trebuie să facem ceva pentru acest lucru, trebuie să comunicăm mai mult și mai des cu oamenii și să demonstrăm că noi îi ascultăm.

Așadar, stimați cetățeni, acest mecanism este pentru voi, Parlamentul vă aparține, democrația vă aparține.

Așa că vă rugăm să susținem acest proiect de lege.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Aveți întrebări din partea deputaților.

Prima întrebare – domnul Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

Уважаемый коллега,

Идея хорошая, все правильно, отношения между Парламентом – гражданском обществом – коллективные петиции... Идею мы поддерживаем, но мне кажется, что вы не дотягиваете с точки зрения законодательства, куда необходимо вносить изменения. Потому что Регламент Парламента является внутренним актом, он регламентирует внутренние процедуры, еще раз, внутренние процедуры Парламента.

Каким образом вы хотите через Регламент достичь такого рода эффекта, остается для нас загадкой и для меня как для юриста по профессии. Потому что многие депутаты, будуще избранными сотнями тысячи голосов, не услышаны соседними коллегами, при том, что чем отличается коллективная петиция от мнения депутата, представляющего этот коллектив людей, этих избирателей? Разницы в этом нет.

Поэтому мне кажется, что ваша идея хорошая, но она должна быть сейчас не проголосована, она должна быть приостановлена для того, чтобы разработать более обширный пакет законов, чтобы в коллективных петициях были внесены изменения в соответствующее законодательство: административный кодекс, другие законы, которые носят наиболее серьезный, наиболее общий характер по отношению к понятию коллективных петиций, взаимоотношение юридической цепочки движения этого вопроса, принятия решения, ответственности за непринятие решения.

Потому что сегодня будет так, в Регламент вы внесете изменения, получится, да, прекрасно, хорошо, но это не будет работать с точки зрения неисполнения, того, как должна работать петиция.

Поэтому мы предлагаем вам эту идею развивать дальше, мы можем помочить ее сделать правильной с точки зрения всех юридических процедур, но не спешить с изменением только одного Регламента.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Vă rog.

Domnul Radu Marian:

Mersi, domnule deputat.

Deci noi am început să lucrăm la acest proiect de lege încă din iulie, noi am consultat și am discutat foarte mult unde să includem această prevedere. Inițial planificam să includem în Codul administrativ, acolo unde se

reglementează și petiția. Dar apoi, pentru a nu confunda și pentru a nu induce în eroare, pentru a nu crea confuzii în lege dintre petiții și acest mecanism, noi am discutat inclusiv cu Direcția generală juridică a Secretariatului Parlamentului și am decis să includem acest mecanism în Regulamentul Parlamentului. Aceasta este o problemă la care noi ne-am gândit, dar ne-a luat timp și am decis până la urmă s-o includem în Regulamentul Parlamentului, anume pentru a nu dăuna conceptul de petiție care deja există în Codul administrativ. Deci nu se anulează reciproc, ambele mecanisme vor rămâne valabile.

Ceea ce facem noi este ca să creștem un pic responsabilitatea în momentul în care o petiție acumulează mai multe semnături, de exemplu, 10 mii de semnături. Din nou, este o practică pe care o preluăm din alte țări, noi nu inventăm nimic nou.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Ulanov.

Domnul Denis Ulanov:

O mică precizare la prima întrebare. Наверно вы поняли смысл, о чем я говорил. Я говорил о том, что это будет сказано, что это будет первый шаг, но не будет никакого обратного эффекта с точки зрения фактического исполнения. То есть, в любом случае то, что коллективная петиция должна быть... по вашему мнению привлечь как-то больше эффекта или больше результата, изменением только в Регламент этого не достичь. И примеров по этому достаточно.

И второй вопрос. Вы предлагаете изменения в статью 128² alineatul (3) в отношении публикации информации на сайте Парламента. Подобное положение уже есть в Регламенте, и вы создаете двойную норму? Не суть страшно это, а вы же прекрасно понимаете, что она все равно не исполняется, даже существующая норма.

Очень много примеров, когда правящее большинство летнего периода, осенне-зимнего периода, какого-то еще будущего периода не захочет, не исполнит. Бороться нужно не с этим, а бороться нужно с последствиями неисполнения.

Как, например, было в качестве примера 138 Закон по Прокуратуре, когда его раздавали вот здесь вот за пять минут до голосования. Вот это означает худшие традиции молдавского парламентаризма, а не то, что кого-то надо обязать в Регламенте делать. Еще раз и в этом вопросе, и в том, о чем я говорил, вы говорите первый шаг, но вы не даете последствия неисполнения, вы не даете эффективный механизм этого исполнения. Вот о чем я говорю.

Domnul Radu Marian:

OK. Cu referire la articolul 128³. Deci acest capitol nou era preconizat a fi inclus în Codul parlamentarului, care așa și n-a fost aprobat. Și la propunerea inclusiv a Direcției generale juridice, noi propunem ca acest capitol aparte să fie inclus în Codul parlamentarului, ca să facă mai multă claritate în ceea ce privește colaborarea cu societatea civilă.

Ceea ce privește mecanismul de implementare a petiției colective. Deci noi am menționat că Regulamentul și mecanismul de funcționare a acestei petiții colective va fi aprobat de Biroul permanent, iar Regulamentul va trebui să-l elaborăm împreună cu Direcția petiții a Secretariatului Parlamentului. Deci detaliile sau etapele prin care o petiție va fi acceptată sau modul în care va funcționa noi va trebui să colaborăm cu Secretariatul și cu Direcția petiții. Eu cred că există capacitatea instituțională a Parlamentului să elaboreze un astfel de mecanism.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumim.

Domnule Ulanov,

Mai aveți o precizare? Nu.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Bolea Vasile.

Domnul Vasile Bolea:

Da, vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate coleg,

Noi am examinat acest proiect în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități. Atunci au fost expuse... formulate mai multe întrebări, la care nu s-a găsit un răspuns adecvat și plauzibil.

Deci la articolul 128⁶ „Înaintarea inițiativei civice”, dumneavoastră vorbiți despre faptul că inițiativa civică, care pe parcursul a 60 de zile de la înregistrare va acumula 10 mii de semnături, va fi supusă audierilor publice de către comisia de profil, după care o vor înainta Biroului permanent, pentru a fi incluse în ordinea de zi.

Spuneți, vă rog. Noi avem Legea cu privire la... am avut Legea cu privire la petiționare, acum este Codul administrativ, prin care se impune obligativitatea de către organele de stat să examineze petiții, indiferent ele sunt semnate de o persoană, două, zece, zece mii, o sută de mii, să fie examinate asemenea... aceste petiții, să fie dat un răspuns clar la aceste petiții. Abordările care sunt în ele să fie clarificate, examinate, să fie făcut un studiu sau, după caz, alte acțiuni.

Deci care este diferența între aceste lucruri? De ce noi impunem acest plafon de 10 mii? Eu vă întreb din ce considerent? Dacă vor fi petiții care nu vor acumula 10 mii de semnături, deci organele de stat, Parlamentul ce va

trebui să facă cu aceste petiții? Să nu le examineze? Să le dea la coșul de gunoi? Să aștepte, ca în 60 de zile, cineva să se alăture și să mai semneze? Spuneți, de ce, că după mine, se instituie o restricție prin acumularea la aceste 10 mii de semnături.

Și dacă dumneavoastră poate ați avut bunele intenții, dar nu ați înțeles esența propunerii dumneavoastră. Până la urmă, aceasta este una restrictivă pentru examinarea de către Parlament a petițiilor venite din partea celorlalți cetățeni.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc.

Domnul Vasile Bolea:

A doua, a acumulat...

Domnul Radu Marian:

Bine.

Domnule Bolea,

Deci ca să fie clar, mecanismul actual de petiționare rămâne și va lucra în continuare. Orice petiție care vine în Parlament urmează procedura legală: deputatul sau instituția trebuie să răspundă la aceste petiții.

Noi mai introducem un mecanism, care va da mai multă putere și mai mult impact public unor subiecte care sunt de importanță. Deci faptul că în momentul în care, de exemplu, o petiție va avea 2 mii de semnături, aceasta nu înseamnă că Parlamentul nu va putea face nimic. Orice deputat se va putea autosesiza, așa cum s-a autosesizat până acuma, da.

Deci în momentul în care o petiție atinge 10 mii de semnături, ea va trebui supusă dezbaterii, audierilor publice de către comisia de profil. Deci aceasta nu există până acum în prevederi. Și deja prin votul majorității ea va putea fi, în dependență de ce acțiuni alege comisia dată, ori proiect de declarație, ori un anumit demers către o instituție, ori un proiect de lege, va putea prin majoritate să-l înainteze la Biroul permanent.

Dar noi... Deci este o diferență, încă o dată, dintre o petiție semnată de o persoană și o petiție semnată de 10 mii de persoane. Va fi mai mult răspuns din partea societății.

Deci noutatea este că noi introducem o obligativitate pentru comisia de profil să vină cu o acțiune și să organizeze audieri publice. Deci este vorba de puterea subiectului sau puterea petiției date. Aceasta introducem nou.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumim.

Domnule Bolea,

Aveți a doua întrebare sau o precizare?

Da, vă rog, domnul Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Precizare. Și aici dumneavoastră vă contraziceți, vorbind despre o petiție care este semnată de 2 mii de cetățeni și o petiție care este semnată de 10 mii și mai mult.

Eu vreau să văd, dacă la dumneavoastră sau la vreun președinte de comisie va veni o petiție, o sesizare semnată de 2–3 mii de cetățeni, cum el, pur și simplu, o va arunca la gunoi doar dintr-un simplu considerent, că în Regulamentul Parlamentului se va indica că trebuie să acumuleze 10 mii pentru a dezbate un subiect sau altul în cadrul comisiei.

Noi am avut cazuri când... și le avem de fapt, când vin diferite organizații, cetățeni cu un număr mult mai mic.

Domnul Radu Marian:

OK.

Domnul Vasile Bolea:

Dar dacă ei ridică un subiect sau altul, președinții de comisii îl pun pe ordinea de zi, se fac diferite dezbateri și audieri.

Părerea mea este că impunerea acestui plafon de 10 mii, pur și simplu, limitează cetățenii și abordările din partea Parlamentului, atunci când...

Domnul Radu Marian:

Domnule deputat,

Uitați-vă, dumneavoastră spuneți despre lucruri care nu scrie aici. Deci nu scriem nicăieri că, dacă nu atinge 10 mii, Parlamentul sau comisia nu trebuie să facă nimic.

Desigur că orice deputat și orice grup de deputați are libertatea să organizeze audieri publice chiar și pentru un subiect care are o mie de semnături, da.

Ceea ce spunem noi că la 10 mii de semnături el este obligat. Deputatul poate să facă audieri publice și în comisie, și când vine o singură persoană și vorbește despre un subiect.

Dar noi introducem obligativitatea în momentul în care se atinge 10 mii de semnături. Noi putem să discutăm, să dăm jos pragul acesta. Sigur. Pentru că mai erau propuneri și 5 mii, de exemplu. Dar nimeni nu anulează dreptul unui deputat de a organiza o dezbatere publică pentru absolut orice subiect și absolut orice petiție, indiferent de numărul de semnături pe care le are. Deci noi introducem obligativitatea pentru 10 mii de semnături pentru a fi supus audierilor publice de către comisia de profil.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Bolea,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

A doua întrebare. Iată dumneavoastră iarăși la acest subiect cu 10 mii de semnături și obligativitatea de a lua o măsură sau alta din partea comisiei, deputaților care lucrează în comisie.

Deci noi avem subiecții cu inițiativă legislativă. Că dumneavoastră aici vorbiți inclusiv despre inițiativa legislativă, care este susținută civic, masiv prin cel puțin 10 mii de semnături. Cum credeți dumneavoastră, cum se coroborează iată norma respectivă, pe care dumneavoastră o propuneți, cu Constituția Republicii Moldova?

Și am să vă explic. Deci inițiativa... Haideti eu vă... până la urmă am să vă... Constituția prevede inițiativa civică a cetățenilor de a înainta printr-un referendum legislativ un proiect sau altul de lege. Sunt prescrise procedurile în Constituție. Și este cel puțin impusă obligativitatea să fie colectate pe întreg teritoriul țării, dacă eu nu greșesc, în jur de patru sute de mii de semnături.

Domnul Radu Marian:

Da.

Domnul Vasile Bolea:

Și dumneavoastră aici propuneți că, în cazul dacă se acumulează 10 mii de semnături pentru inclusiv înaintarea unui proiect în Parlament, deci să fie obligatoriu discutată această inițiativă și să se vină cu un proiect de inițiativă legislativă.

Domnul Radu Marian:

Dumneavoastră denaturați proiectul de lege, denaturați.

Domnul Vasile Bolea:

Întrebarea este următoarea.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Ascultați întrebarea și pe urmă răspundeți, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Cum se coroborează...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

... dumneavoastră ați prevăzut în acest proiect cu Constituția Republicii Moldova. Și dacă nu vedeți dumneavoastră un pic așa de neconstituționalitate în aceea ce ați propus dumneavoastră?

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc.

Vă rog, domnule autor.

Domnul Radu Marian:

Da, mersi.

Domnule Bolea,

Răspunsul la întrebarea dumneavoastră se găsește în avizul Guvernului, care spune clar: „Prevederile acestui proiect nu se pot interpreta în virtutea articolului 73 din Constituție”. Deci aceasta nu dă dreptul celor 10 mii de semnături, 10 mii de oameni la inițiativă legislativă. Da.

Deci ceea ce spune acest proiect de lege că este la latitudinea comisiei de profil să înainteze o acțiune, fie ea un proiect de lege, fie ea o declarație, fie ea orice altă acțiune. Deci ține de deputat să decidă ce pot face ei cu această petiție.

Și din nou vorbim de votul majorității, vorbim de faptul că această petiție intră în procedura clasică parlamentară. Deci deputatul are toată discreția să vină cu inițiativa pe care el o dorește. Deci nu înseamnă că el este obligat să vină cu un proiect de lege. El poate, dar poate veni și cu altă acțiune. Comisia poate decide să trimită o interpelare, să cheme la audieri un ministru sau să facă un proiect de declarație.

Dumneavoastră nu încercați să denaturați cumva mesajul proiectului de lege. El nu este restrictiv, el este permisiv de fapt, el oferă mai multe oportunități de implicare a oamenilor și le dă o voce mai mare. Și dumneavoastră un pic vă contraziceți când spuneți, pe de o parte, că... la prima întrebare ați spus că proiect de lege este restrictiv și acuma spuneți: dar el prea multe libertăți le dă oamenilor...

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumim.

S-a epuizat sau aveți încă o precizare?

Dar foarte succint, vă rog, domnule Bolea, că mai sunt încă mulți doritori.

Domnul Vasile Bolea:

Vă mulțumesc.

Dacă mai sunt și alții, poftim...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Candu.

Domnule Candu,

Vă rog, prima întrebare.

Domnul Andrian Candu:

Vă mulțumesc foarte mult, doamnă Președinte.

Stimate domnule autor,

Drag coleg,

Ideea este foarte bună, mai ales că ați venit și cu experiența altor state.

Însă, proiectul de lege, cu regret, așa cum el este astăzi, nu este dus până la capăt din mai multe puncte de vedere.

În primul rând, așa cum spunea și domnul Ulanov, doar Regulamentul Parlamentului... și cum menționa și domnul Bolea, doar Regulamentul Parlamentului s-ar putea să nu rezolve problema. Probabil, sunt necesare modificări și în alte acte legislative, în mod special, Codul administrativ. Deoarece cred că această inițiativă civică, cum o numiți și o formulați aici, și o definiți, ar putea să se regăsească ca o categorie separată de petiții prevăzute în legislația națională.

La fel și probabil, dacă onoratul Plen va accepta să voteze în prima lectură, ca și concept, pentru lectura a doua va fi foarte mult de lucru, mai ales că aici nu este clară făcută diferența și nu se scrie clar că, de fapt, nu este o inițiativă legislativă, fiindcă atunci vom fi în încălcarea Constituției. Și are o altă procedură inițiativa legislativă și inițiatorii sunt cele 4 categorii care sunt prevăzute de Constituție. Iată de ce, acest proiect de lege trebuie lucrat.

Însă, întrebare: dacă acestei noțiuni de inițiativă civică i-ați dat o definiție, ar trebui dată definiția și ce înseamnă problemă de interes public major și care sunt eventualele restricții la aceste dezbateri?

Vă aduc aminte că, de exemplu, este interzis să faci referendum pe subiecte de impozitare și de la sine clar de ce. Și de aceea, probabil, astfel de restricții trebuie să se regăsească și aici, că nu poate fi o chestiune de problemă de interes public major o chestiune de impozitare, că atunci faci lobby, începi la industrie și altele, adică trebuie să stabilești niște reguli clare și care sunt aceste margini și cum se califică clar...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog să finalizați, domnule Candu.

Domnul Andrian Candu:

10 secunde.

De aceea proiectul de lege va presupune o modificare semnificativă și, probabil, cu implicarea a mai multor instituții și, mai mult decât atât, definiții clare și o mai largă reglementare, inclusiv în privința restricțiilor.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumim.

Vă rog, domnule deputat.

Domnul Radu Marian:

... Mersi, domnule deputat.

Sigur, noi, în a doua lectură, putem să introducem alte prevederi care să se asigure că asta nu se poate confunda cu inițiativă legislativă.

De asemenea, e nevoie desigur de mai multe schimbări, de exemplu, să introducem norme la final în care să punem în cât timp această inițiativă legislativă trebuie implementată.

Cu referire la norme, regulamentul de funcționare sau care-s limitele de acceptare a unei inițiative civice. Noi am menționat în nota informativă, am propus un draft de regulament și criteriile după care aceste inițiative civice vor fi acceptate. Și acest regulament va fi aprobat de către Biroul permanent în colaborare... mă rog, cu Secretariatul și acolo putem să discutăm, inclusiv să impunem și restricții asupra ideilor inițiativelor care vin să impoziteze ceva. Noi venim cu un draft, dar, din nou, acest regulament va fi aprobat de către Biroul permanent și acolo puteți să veniți inclusiv cu aceste propuneri.

Regulamentul nu este... că noi am menționat în lege, el va fi aprobat de către Biroul permanent, nu e nevoie, cred eu, și după cum am mai discutat cu alți experți, să includem toate aceste prevederi ca și... ca în proiect de lege într-un articol.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnule Candu,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Candu.

Domnul Andrian Candu:

Mai mult e un fel de precizare. Cu asta, probabil, închei ideea. Pentru a defini clar ce înseamnă inițiativă civică, ce înseamnă problemă de interes public major, că nu este inițiativă legislativă și care sunt restricțiile ca în acest plen să se discute un subiect sau altul, ele nu trebuie scrise doar în nota informativă sau într-un Regulament aprobat de Biroul permanent, ele trebuie legiferați prin lege, care este Regulamentul Parlamentului, inclusiv în coroborare cu Codul administrativ sau alte acte legislative care sunt în domeniu. De aceea dacă onoratul Plen va aproba în primă lectură, pentru

lectura a doua o să aveți foarte mult de lucru și în comisii, și dumneavoastră ca autor.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă mulțumim.

Da, vă rog.

Domnul Radu Marian:

Mersi.

De abia aștept să am mult de lucru. Dar încă o dată, doar o singură remarcă: oricum va ține de latitudinea deputaților în comisie să decidă ce fac cu inițiativa dată sau nu.

Dar eu susțin remarca dumneavoastră, în a doua lectură, sigur, noi acceptăm sau suntem deschiși să discutăm propuneri și amendamente, inclusiv la definiție...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

O să merg pe fiecare fracțiune să le ofer la deputați să acorde întrebările.

De aceea cel care este următorul după rând, eu am văzut, colegul dumneavoastră a vorbit.

Următoarea întrebare – domnul Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Mulțumesc.

De fapt, am văzut toate propunerile. După mine, sunt propuneri destul de judicioase din partea colegilor, dar vreau să precizez că acest proiect, într-adevăr, a fost elaborat într-un proces participativ, s-a ținut cont atât de prevederile constituționale, cât și de prevederile legislației. Distincția între petiție obișnuită și petiția în sensul acestui proiect, după mine, este foarte clară, pentru că petițiile, potrivit Codului administrativ, trebuie să fie soluționate.

Aici este vorba de dezbaterile problemei la comisia parlamentară, eventual, în plenul Parlamentului. Dacă deja comisia decide și, eventual, deputații decid să meargă mai departe, distincția dintre această inițiativă civică, în sensul acestui proiect, și inițiativa legislativă, în sensul Constituției, la fel, după mine, este clară, pentru că oricum deputatul trebuie să fie acela care va iniția în cazul în care va considera că acest lucru este oportun, urmare a analizei sale, va iniția acest proiect de inițiativă legislativă. Dar eu cred că pentru lectura a doua trebuie de mai uitat încă o dată la toate propunerile,

inclusiv la stenogramă și propunerile care au venit de la colegi și, pornind de la ele, trebuie de lucrat, într-adevăr, de avut varianta definitivă, ca să fie un proiect care ar produce efecte juridice și nu ar fi doar unul declarativ.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnule autor.

Domnul Radu Marian:

Da, eu susțin opinia colegului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc. (*Gălăgie în sală.*)

Mai aveți, domnule Litvinenco? Nu aveți.

Domnule Lebedinschi,

Vă rog.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Vă mulțumesc.

Domnule autor,

De fapt, suplimentar la ceea ce au spus colegii, aș vrea câteva întrebări de concretizare.

Dumneavoastră statutați în proiectul de lege că aplicarea se pronunță prin aplicarea semnăturii olografice pe document ce însoțește inițiativa civică sau prin intermediul web site-ului Parlamentului.

Cine plasează pe site-ul Parlamentului inițiativa?

Domnul Radu Marian:

Da. Deci așa cum am prevăzut noi mecanismul, Secretariatul, într-un anumit termen pe care noi urmează să-l stabilim, trebuie (*gălăgie în sală*) să creeze acest site și petiția va fi plasată de către cetățean. El va propune subiectul și apoi va putea acumula semnături. Deci cetățeanul va plasa subiectul petiției pe site, dar site-ul va trebui elaborat de către Parlament, ca o secțiune aparte la site-ul existent. Este o întrebare tehnică.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Lebedinschi,

Precizare sau a doua întrebare?

Da, vă rog, o precizare.

Domnul Adrian Lebedinski:

Respectiv, teoretic, noi putem să ajungem în situația când toate petițiile care vin în Parlament să fie postate pe site-ul Parlamentului?

Domnul Radu Marian:

În baza Regulamentului... în baza Regulamentului.

Noi vom discuta cu Secretariatul și cu Direcția petițiilor pentru a filtra inițiativele care să respecte Regulamentul. De exemplu, dacă ea este o petiție care incită la ură sau care atentează la drepturile unui grup de persoane, ea nu va fi plasată, va fi aprobată de Secretariat. Dar cetățeanul este cel care va introduce petiția dată, urmând a fi aprobată de către Secretariat, în baza Regulamentului.

Domnul Adrian Lebedinski:

OK. Dumneavoastră solicitați la articolul...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Lebedinski,

A doua întrebare?

Domnul Adrian Lebedinski:

A doua întrebare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A doua întrebare, vă rog.

Domnul Adrian Lebedinski:

Nu pot mai multe precizări, dar am multe.

Articolul 128⁶ alineatul (3), dumneavoastră scrieți că: „Semnătura se consideră valabilă dacă aceasta conține numele, prenumele, codul personal și domiciliul semnatarului.”

Domnul Radu Marian:

Da.

Domnul Adrian Lebedinski:

Spuneți-mi, vă rog, acestea toate sunt date cu caracter personal. Cine va fi înregistrat ca operator de date cu caracter personal?

Domnul Radu Marian:

OK.

Deci aceste date nu vor fi publice, aceste date sunt solicitate pentru a ne asigura sau a diminua riscul de semnături multiple și fraude.

Parlamentul, când ultima dată eu am controlat, este operator de date cu caracter personal. Sau greșesc? Da, deci Parlamentul are această calitate, OK.

Și în al doilea rând, noi va trebui să identificăm o soluție tehnică pentru ca anumite date să nu fie vizibile persoanelor terțe, dar încă o dată dumneavoastră specificați o problemă tehnică.

Noi preluăm un mecanism deja implementat în multe alte țări, deci noi nu inventăm ceva nou. Noi solicităm de la oameni anumite date personale pentru a ne asigura, pentru a diminua riscul de semnături multiple. Deci asta e soluția.

Dar, din nou, putem să discutăm. De exemplu, putem să eliminăm domiciliul cetățeanului. În cazul IDNP-ului, noi încercăm să racordăm acest număr cu baza de date ca să ne asigurăm că nu există semnături multiple, să nu existe un număr fals. Asta e ideea și menirea acestui punct din articol.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți o precizare?

Vă rog.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Eu v-am spus anterior, ei pot colecta și semnături olografe. Cine va fi acea persoană care își asumă răspunderea să colecteze datele acestea?

Dumneavoastră vă dați seama, astea-s circa 3000 de foi – el trebuie să le acumuleze. Nu, bine, nu-s 3000, 300 și ceva de foi doar că 10 mii de semnături să fie. Dar noi vorbim... Și, ulterior, dumneavoastră înregistrați acest proiect de lege. Cineva vine cu amendamente, cu cine noi trebuie să consultăm aceste amendamente?

Domnul Radu Marian:

Care... despre care amendamente vorbiți?

Domnul Adrian Lebedinschi:

La proiectul... eventualul proiect de lege care va fi înregistrat.

Domnul Radu Marian:

Deci, uitați-vă, un cetățean va putea descărca acest formular, se va duce în localitatea lui, el singur va putea colecta semnături în baza prevederilor legii. El va putea aduce această listă de semnături la Parlament, la Direcția petiții și atunci noi vom putea colecta. Nu înțeleg problema pe care o invocați.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Perciun Dan.

Domnul Dan Perciun:

Stimați colegi,

Eu am un scurt comentariu în calitate de coautor. Eu cred că din ceea ce au expus colegii până acum, e clar că de principiu toată lumea e de acord că conceptul proiectului este unul bun. Există anumite probleme tehnice, care urmează a fi rezolvate la etapa amendamentelor.

E clar că nu discutăm despre petiție, discutăm despre alt tip de mecanism – inițiativă colectivă. E clar că un element important nou al acestui proiect este posibilitatea de a semna online, într-o variantă mult mai simplă decât prevede legea la moment, nu e nevoie de semnătură electronică. Asta vine în susținere și cu deschidere față de cetățeni ca ei să poată să se implice în acest proces. De aceea eu aș propune poate să încheiem dezbaterile, să agreăm, că de principiu proiectul este bun, și în procesul de definitivare pentru a doua lectură să luăm în calcul toate acele sugestii pertinente pe care le-ați avut până acum.

Domnul Radu Marian:

Da, doar un mic comentariu. Deci noi, oferim posibilitatea de a colecta semnături atât online, cât și în format... pe hârtie, în baza semnăturii olografice. Două modalități.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Mai sunt... mai sunt 3 colegi, care...

Domnule Perciun,

Eu nu am înțeles propunerea dumneavoastră.

Domnul Radu Marian:

108.

Doamna Zinaida Greceanîi:

108? (*Râsete în sală.*)

Stimați colegi,

A fost propunerea de a aplica... să încheiem dezbaterile și să aplicăm prevederile articolului 108.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea.

Luați loc, vă rog, domnule autor.

Rog Comisia juridică, numiri și imunități, raportul comisiei.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Se dă citire raportului asupra proiectului le Lege pentru modificarea Regulamentului Parlamentului nr. 142 din 22 iulie 2019.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, și comunică următoarele.

Prezentul proiect de lege are drept scop introducerea unui mecanism de cooperare cu societatea civilă, în special formele cooperării.

În Regulamentul Parlamentului se propune introducerea unui nou capitol, Capitolul 9¹, denumit „Colaborarea Parlamentului cu societatea civilă”, cu articolele 128² până la 128⁸, prin care se reglementează formele și procedurile de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, inclusiv se instituie un nou mecanism denumit „Inițiativă civică”, prin care unui grup de cetățeni li se acordă posibilitatea de a iniția discuții în plenul Parlamentului.

În rezultatul examinării, proiectul de lege nu a acumulat numărul necesar de voturi. Drept urmare, Comisia juridică, numiri și imunități atenționează că examinarea și adoptarea proiectului de Lege nr. 142 din 22 iulie 2019 rămâne la discreția plenului Parlamentului.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc, domnule președinte al comisiei.

Probabil că aveți 2 întrebări, nu știu... sau precizări la dumneavoastră.

Prima întrebare – domnul Grosu Igor.

Domnul Igor Grosu:

Întrebarea era la sesiunea de... Intervenția mea e la sesiunea de întrebări, nu la domnul Bolea.

Noi îl încurajăm pe domnul Bolea să susțină proiectul nostru și să favorizeze inițiativa civică, pentru că atunci când vin 10 mii de semnături, înseamnă că problema este serioasă și oamenii nu, pur și simplu, adună 10 mii de semnături.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnul Igor Grosu:

Mulțumesc anticipat domnului Bolea pentru susținere.

Domnul Vasile Bolea:

Nu mai serioasă decât atunci când vin, de exemplu, 2 sau 3 mii de semnături.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Nu intrați, vă rog, în polemică.

Domnule Batrîncea,

Vă rog.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Într-adevăr, polemica nu are nici un sens, de aceea că și domnul Bolea și alți colegi... noi vom susține în prima lectură acest proiect de lege. Eu reiterez: proiect de lege, nu draft propus Parlamentului, că nu există noțiune legală de „draft”.

Doi. Ca să înțeleagă toți cetățenii, în primul rând, că acest proiect de lege nu are mecanisme de aplicare și, în cazul în care va fi votat în această formulă, el nu va avea realizare în viață. Aceasta cu ideea ca să scăpăm de diferite manipulări că cineva vrea, cineva nu vrea. În actuala redacție a draftului, într-adevăr, nu poate fi votat ca proiect de lege.

Trei. Stimați colegi,

Noi trebuie să înțelegem că trebuie să lucreze Legea cu privire la petiționare. Parlamentul Republicii Moldova primește zeci de mii de petiții. Eu aș propune, dar asta nu tot cu... În format de draft, aș propune ideea ca Secretariatul Parlamentului să repartizeze proporțional aceste petiții tuturor deputaților în Parlamentul Republicii Moldova și fiecare din noi, ipotetic, va avea de la 50 până la 100 de petiții lunar... de lucru. Și credeți-mă că cetățenii se adresează cu întrebări destul de complicate.

Și ultima. Aici chiar este nevoie... dacă Parlamentul va vota în prima lectură, chiar este nevoie de implicarea Comisiei juridice, cu scopul de a face acest proiect de lege lucrativ. Într-adevăr, trebuie modificate, cel puțin, după mine, 3–4 alte legi-cadru care sunt foarte importante pentru realizarea acestei idei nobile, ca oamenii să vină cu inițiativă civică către Parlamentul Republicii Moldova, în pofida faptului că nu înțeleg de ce ei nu pot veni astăzi cu asemenea inițiative. Și sunt sigur că noi vom susține aceste inițiative.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Marian,

Aveți și dumneavoastră o precizare?

Domnul Radu Marian:

Da. Mersi.

Domnule vicepreședinte,

Eu am avut în vedere draft al Regulamentului, nu al proiectului de lege. Asta am vrut să spun, dar, în fine, sper să susțineți acest proiect de lege, să nu ne temem de ce-i nou și de lucrurile noi. Noi putem să corectăm pe parcurs.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da.

Domnule Diacov,

La președintele comisiei sau... din partea fracțiunii?

Domnule Diacov,

Vă rog.

Domnul Dumitru Diacov:

Stimați colegi,

Sigur că este un proiect care nu a căzut, așa, din cer. Pe tema asta s-a discutat mult și de multe ori în Parlament. Pe de o parte, trebuie să existe dreptul ca populația să aibă acces sau organizațiile neguvernamentale să vină să-și spună părerea și Parlamentul să audă acest lucru. Pe de altă parte, sigur că da, orice cetățean are posibilitate să discute cu orice deputat și, dacă este și există o idee prețioasă și interesantă, ea, prin intermediul acestui deputat, poate să devină proiect de lege sau proiect de hotărâre a Parlamentului, este absolut clar. Ceea ce nimeni nu-și dorește ca lucrul acesta să se transforme într-un mecanism al partidelor politice de a hărțui și de a exploata, să spunem așa, populația și de a veni cu fel de fel de inițiative aici, în Parlament, care să agite spiritele.

Dar ideea e bună, într-adevăr, ea trebuie curățită în așa fel ca ea să fie lucrativă și să existe un mecanism foarte clar mai ales pentru societatea civilă, mai ales pentru inițiative civice ș.a.m.d.

Mulțumesc.

Noi o să votăm în prima lectură și o să avem o serie de amendamente, ceea ce și domnul Candu a spus aici, și o să încercăm să contribuim la îmbunătățirea acestui proiect.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Bolea,
Vă rog să luați loc.
Stimați colegi,

Comisia juridică, numiri și imunități a lansat decizia pentru a fi aprobat în prima sau... în prima lectură acest proiect ca concept la latitudinea ședinței în plen a Parlamentului. Și acum eu pun la vot, fiindcă comisia n-a luat o decizie. Pun la vot.

Cine este pentru a fi aprobat proiectul de Lege nr. 142 din 22 iulie 2019, înaintat de un grup de deputați, pentru prima lectură, rog să votați.

Majoritatea deputaților sunt pentru a fi aprobat în prima lectură.

Rog comisia, dar, vă rog, și implicarea Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului pentru a acorda toată asistența deputaților.

Următorul proiect este proiectul nr. 456 din 2 decembrie 2016. Inițiativa unui deputat. E lectura a doua.

Raport din partea Comisiei juridice, numiri și imunități.

Nr. 1 din supliment.

Domnule Bolea,
Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Se dă citire raportului la proiectul de Lege pentru modificarea Legii despre statutul deputatului în Parlament, pentru lectura a doua, înregistrat sub nr. 456 din 2 decembrie 2016.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea Legii despre statutul deputatului în Parlament nr. 39 din 7 aprilie 1994 și expune următoarele.

Proiectul este înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a unui deputat și are drept scop ajustarea unor prevederi legale cadrului normativ existent. În opinia autorului, prevederile din articolul 22¹ fac trimiteri la un act legislativ inexistent „Legea cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor”, iar cele de la litera d) a articolului 29¹ din Legea despre statutul deputatului în Parlament „înlesniri la plata pentru serviciile comunale” reprezintă în sine o normă inaplicabilă, deoarece este una generală, care cu certitudine nu poate fi determinată, lăsând loc de o interpretare extensivă.

Prin urmare, ținând cont de existența unui buget auster, aceste înlesniri la plata pentru serviciile comunale se consideră a fi una de prisos.

Proiectul a fost examinat în prima lectură la data de 12 mai 2016.

Pentru lectura a doua, deputatul Igor Vremea a propus substituirea la articolul 22¹ a sintagmei „în condițiile Legii cu privire la organizarea și desfășurarea întrunirilor” cu sintagma „în condițiile Legii nr. 26/2008 privind întrunirile”.

În rezultatul dezbaterilor, comisia, cu votul unanim, propune Parlamentului spre examinare în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea Legii despre statutul deputatului în Parlament nr. 39/1994, înregistrat în Parlament cu nr. 456 din 2 decembrie 2016.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Văd butonul apăsat.

Domnule Reniță,

Ați avut amendament la subiectul respectiv?

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Președinte,

Amendamente la acest proiect nu sunt, decât amendamentul din partea domnului Igor Vremea.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Este lectura a doua.

Domnul Vasile Bolea:

Este lectura a doua.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Este procedura respectivă. De aceea, domnule Reniță, dacă n-ați avut un amendament în scris, nu pot să vă ofer cuvântul.

Poftim, de clarificare.

Un minut aveți.

Domnul Iurie Reniță:

Domnule Bolea,

La 12 septembrie anul trecut, eu am înregistrat o inițiativă legislativă exact la același subiect, dar într-o formulă mult mai extinsă și a parcurs toate etapele, doar că ea n-a ajuns să fie agreată încă de Biroul permanent și plenul Parlamentului. Cum considerați, nu ar fi fost mult mai indicat ca ceea ce ați propus dumneavoastră, doar un aspect absolut nesemnificativ, să fie comasat ulterior cu proiectul care este deja avizat de către comisii?

Și nu înțeleg, Comisia juridică de ce n-a pregătit raportul final?

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnul Bolea.

Domnule Bolea,

Vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate coleg,

Eu, ca și deputat, nu pot să mă expun pentru întreg plenul Parlamentului și pentru tot Biroul permanent în acest sens.

Dumneavoastră, ca și autor, dacă spuneți, al unui alt proiect de lege care are propuneri tot la acest subiect, trebuia să insistați să fie pus pe ordinea de zi și să fie examinat atât în comisie, cât și propus la Biroul permanent. Dumneavoastră ați făcut-o, n-a întrunit numărul necesar de voturi. *(Nu se deslușește.)*

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Dar în comisie ați dezbătut subiectul respectiv, domnule Bolea?

Domnul Vasile Bolea:

Propus de domnul Reniță?

Doamna Zinaida Greceanî:

Da.

Domnul Vasile Bolea:

Sincer să vă spun, nu țin minte, nu vă pot răspunde la întrebarea aceasta. *(Rumoare în sală.)*

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Noi acum adoptăm proiectul în lectura a doua și el trebuia să fie comasat în prima lectură când s-a dezbătut în ședința în plen, atunci trebuia să fie examinat pentru prima lectură, comasarea se face în prima lectură. Atunci nu rămâne acum altceva, domnule Reniță, decât să înaintați... inițiativa dumneavoastră să rămână și s-o dezbatem în comisie și să se prezinte raportul în plen.

Vă rog, Comisia juridică să aveți grijă de lucrul acesta.

Mulțumesc.

Domnule președinte,

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Se supune votului pentru a fi adoptat în lectura a doua proiectul de Lege sub nr. 456 din 2 decembrie 2016.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 24.

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 36.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 36.

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 23.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 23.

Cu 83 de voturi, proiectul este votat în lectura a doua și finală.

Următorul proiect de pe ordinea de zi este al doilea din supliment, proiectul de Hotărâre sub nr. 39 din 11 februarie 2020.

Domnule Bolea,

Vă rog. (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Audiem și rapoartele. O să le audiem la sigur, ele sunt pe ordinea de zi și le examinăm. (*Rumoare în sală.*)

Nu, eu încerc cele mai... care mai puțină discuție au să le examinăm primele și să lăsăm loc pentru celelalte.

De aceea, vă rog. (*Rumoare în sală.*)

Cu cele mai multe întrebări voi ați venit la Radu.

Da, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Stimați colegi,

Atenției dumneavoastră se propune proiectul de Hotărâre privind declararea vacanței funcției unui mandat de deputat în Parlament, înregistrat sub nr. 39 din 11 februarie 2020.

Se propune Parlamentului să constate încetarea calității de deputat al Parlamentului a domnului Ivan Zabunov în legătură cu decesul și declararea unui mandat vacant de deputat în Parlament, care aparține Partidului Socialiștilor din Republica Moldova.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Întrebări nu aveți ca autor.

Raportul comisiei, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Da, vă mulțumesc.

Se dă citire raportului asupra proiectului de Hotărâre a Parlamentului privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărâre a Parlamentului nr. 39 din 11 februarie 2020 privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament și comunică următoarele.

Prin proiectul de hotărâre se propune Parlamentului să se declare vacant un mandat de deputat în Parlament, care aparține Frațiunii Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, în legătură cu decesul deputatului în Parlament Ivan Zabunov.

Ținând cont de cele relatate, Comisia juridică, numiri și imunități, cu votul unanim ai membrilor prezenți, propune Parlamentului spre examinare și adoptare proiectul de Hotărâre nr. 39 din 11 februarie 2020.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Stimați colegi,

Întrebări nu sunt.

Se supune...

Luați loc, vă rog, domnule președinte.

Se supune votului adoptarea proiectului de Hotărâre nr. 39 din 11 februarie 2020.

Cine este pentru, rog să votați.

După câte înțeleg, unanim.

Mulțumesc.

Următorul proiect de... **următorul proiect de Lege nr. 99 din 3 iulie 2019 este pentru lectura a doua.**

Din partea comisiei – domnul Bolea, președintele Comisiei juridice, numiri și imunități.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Se dă citire raportului la proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova, înregistrat sub nr. 99 la data de 3 iulie 2019.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova și expune următoarele. Proiectul, inițiativă legislativă a unui grup de deputați în Parlament, are drept scop introducerea unor norme noi care să interzică utilizarea/comercializarea pungilor din plastic cu grosimea peretelui egală sau mai... mai mare sau mai mică de 50 de microni, a celor cu peretele mai mic de 15 microni, cu excepția ambalajului la punctele de vânzare a serviciilor, precum și a farfuriilor, paharelor, a altor accesorii ale serviciilor de masă și a bețișoarelor de unică folosință fabricate din plastic, prin introducerea sancțiunilor contravenționale și stabilirea competenței organelor de constatare a contravențiilor și aplicarea sancțiunilor.

Proiectul a fost examinat în prima lectură la data de 19 septembrie 2019. În procesul de pregătire a proiectului pentru a doua lectură au parvenit un șir de amendamente de la deputații în Parlament, propuneri de la Guvern, care se conțin în tabela de sinteză parte integrantă a proiectului.

Urmare a dezbaterilor, comisia, cu votul unanim al membrilor, propune plenului Parlamentului examinarea și adoptarea în lectura a doua a proiectului de Lege pentru modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova, înregistrat cu nr. 99 din 3 iulie 2019.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Întrebări nu aveți, domnule președinte.

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

Rog... Președinții fracțiunilor,

Unde vă sunt deputații?

Noi votăm lectura a doua. Vă rog... deputații care sunt în zona de a ne auzi, vă rog să reveniți în sală.

Stimați colegi,

Se supune votului, pentru a fi adoptat în lectura a doua, proiectul de Lege sub nr. 99 din 3 iulie 2019. La propunerea Comisiei juridice, numiri și imunități, se propune votul în lectura a doua.

Cine este pentru, rog să votați.

Numărătorii,

Vă rog, rezultatele.

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 1 – 24.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Sectorul nr. 2?

N u m ă r ă t o r i i:

– 27.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Sectorul nr. 3?

N u m ă r ă t o r i i:

Sectorul nr. 3 – 21.

Doamna Zinaida Greceanîi:

– 21.

Cu 72 de voturi, proiectul a fost votat în lectura a doua, care este și finală.

Următorul proiect este nr. 288 din 29 noiembrie 2019, nr. 5 din supliment.

Din partea autorilor cine?

Domnule Carp,

Vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Stimați colegi,

Propun spre atenția dumneavoastră Hotărârea Parlamentului cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea înstrăinării patrimoniului sindical.

După destrămarea Uniunii Sovietice, Republica Moldova a moștenit o avere estimată la peste 200 de milioane de dolari. Acest patrimoniu imens moștenit de la organizația sindicală unională includea imobile, stațiuni turistice, sanatorii, baze sportive, tabere de odihnă etc.

În ultimii 20 de ani s-au realizat mai multe investigații jurnalistice, cu prezentarea actelor și modalităților prin care au fost înstrăinate bunuri de milioane din patrimoniul sindical din Republica Moldova prin intermediul liderilor sindicali.

Investigarea cazurilor de gestionare frauduloasă a patrimoniilor sindicatelor din Republica Moldova, prin intermediul Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, demonstrează faptul că liderii acestora nu au fost preocupați de apărarea și protejarea drepturilor angajaților, inclusiv ale celor patrimoniale.

Noi putem enumera astăzi un șir de bunuri care au fost vândute, precum este Complexul „Moldova”, care... cu bazin sportiv, vorbim despre Complexul „Iunosti”, Hotelul „Turist”, Hotelul „Cosmos”, Pensiunea „Flora”, dar și altele, precum și Centrul de reabilitare pentru copiii „Constructorul” de la Condrița.

Noi astăzi nu mai avem Palatul Sindicatelor, care a fost vândut și nu cunoaștem care a fost mecanismul sau procedura prin care a fost înstrăinat acest bun.

De aceea, în conformitate și cu Legea sindicatelor care prevede foarte clar că nu pot fi înstrăinate bunurile sindicatelor, noi solicităm, în acest sens, formarea unei Comisii de anchetă pentru elucidarea înstrăinării patrimoniului sindicatelor în următoarea componență: un președinte al comisiei – deputat, secretar al comisiei – deputat, membrii comisiei din rândul deputaților din fracțiunile parlamentare, dar și al deputaților neafiliați.

Totodată, comisia de anchetă va antrena în activitatea sa toate autoritățile statului responsabile, va audia părțile și persoanele implicate și va prezenta Parlamentului, în termen de 60 de zile, Raportul cu privire la elucidarea circumstanțelor de fapt și de drept privind procesul de înstrăinare a patrimoniului sindicatelor.

Acest proiect de hotărâre are ca obiectiv propriu-zis să vadă transparența de înstrăinare a bunurilor sindicatelor.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Stimați colegi...

Domnule autor,

Aveți o întrebare.

Domnul Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate coleg,

De fapt, nu este o întrebare, dar o propunere: ca în această comisie să fie și un vicepreședinte de comisie, în cazul în care, eu știu, președintele poate să-și dea demisia din funcția respectivă.

Domnul Lilian Carp:

De acord.

Domnul Vasile Bolea:

Și după aia să nu avem cine să conducă. Că am mai avut cazuri respective.

Domnul Lilian Carp:

Eu sunt de acord cu propunerea dumneavoastră. Deci eu ceea ce vreau să enunț, că această inițiativă nu este una nouă. Au mai fost inițiative în acest sens și în Legislativul trecut, dar, din păcate, nu au întrunit numărul de voturi.

Eu sper că de această dată noi vom găsi un consens la formarea acestei comisii. Și sunt de acord ca să existe și un vicepreședinte al acestei comisii, pentru a evita anumite probleme care pot apărea fie cu demisia, fie cu problemele de sănătate ale președintelui, de ce nu.

Da, eu sunt de acord cu acest lucru.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Mai aveți o întrebare, o precizare?

Da, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Și dacă s-a acceptat o poziție de vicepreședinte, pentru ca să... această comisie să nu aibă un număr par de membri, cum vedeți, să mai adăugăm încă o poziție de membru, ca să fie număr impar al membrilor comisiei pentru luarea deciziilor. Totuși, să nu existe alte situații de așa gen.

Domnul Lilian Carp:

Da, în acest sens, noi putem cădea de comun acord: comisia să fie din 9 membri, dintre care un președinte, un vicepreședinte, un secretar și șase membri. Astfel, va fi un număr impar și va permite să fie luate deciziile cu majoritatea celor din comisie.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Munteanu Igor.

Da, domnule Munteanu,

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Doamnă Președinte,

Mulțumesc.

Aș vrea să aduc o sugestie. În primul rând, eu salut această inițiativă. O comisie de anchetare sau de evaluare a situației proprietăților sindicatelor este o idee foarte bună. În general, Parlamentul trebuie să-și asume mai multe roluri în direcția transparentizării procesului de scoatere a unor bunuri din proprietatea celor care le-au deținut.

Dar aș vrea să sugerez încă un lucru. Mai există niște instituții foarte netransparente în care proprietățile au început să dispară... sistematic, este vorba de MoldCoop.

Aș vrea, dacă e posibil, să includem și acest domeniu extrem de important, pentru ca această comisie care va fi constituită, bănuiesc, pe bază de reprezentativitate a fracțiunilor, să aibă în vizor și alte tipuri de proprietate, al căror statut este incert și, evident, acest lucru va da răspunsuri la multe petiții ale cetățenilor.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule autor.

Domnul Lilian Carp:

... Sunt două domenii diferite. Dar, în linii generale, hoții sunt la fel. Nu contează că fură de la MoldCoop sau de la syndicate, sau din altă parte.

În linii generale, dacă acceptăm această propunere, eu mă tem că 60 de zile va fi prea puțin. Și ar fi, poate, binevenit dacă ar fi o comisie separată pentru a putea să elucideze acest lucru.

Fiindcă cunosc și eu o parte din problemele care au fost în acest domeniu pe care l-ați enunțat dumneavoastră și lucrurile... fiindcă este, în primul rând, o întreprindere foarte mare cu prezență, practic, în fiecare

localitate. Problematika sau deciziile care au fost luate la nivel... fiindcă ele au avut și o descentralizare la nivel raional și așa mai departe. Și, în acest fel, volumul de lucru eu cred că este mai mare, chiar cu mult mai mare decât ceea ce prevede domeniul pe care noi îl propunem să-l studiem.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Munteanu,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Munteanu.

Domnul Igor Munteanu:

... 60 de zile este prea puțin pentru ca să evaluezi toate aceste proprietăți ale sindicatelor care sunt risipite pe toate continentele.

Totuși, eu insist pe ideea de a face o comisie mai mare, cu mandat mai puternic, care să aibă grijă și de MoldCoop.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnul Lilian Carp:

Termenul, cu adevărat, poate fi extins la 90 de zile.

Dar eu încă o dată reiterez: domeniul pe care-l propuneți dumneavoastră este unul foarte complex și este foarte mare. Fiindcă noi, dacă evaluăm toate bunurile care au fost în proprietatea Coop-urilor, noi în fiecare sat, practic, am avut, ... depășesc cifra de 7–8 sute. În acest fel, dacă să evaluăm fiecare bun care a fost în proprietatea acestei întreprinderi, este nevoie de mult mai mult timp.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Noi, sigur că fiecare propunere o s-o supunem votului, fără doar și poate.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Agache Angel.

Domnul Angel Agache:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule Carp,

Dat fiind faptul că în proiectul de hotărâre respectiv nu este trecută perioada, doar în nota informativă, rog să specificați, pentru stenogramă, care perioadă urmează a fi verificată.

Domnul Lilian Carp:

În linii generale, consider că ar fi perioada de la independență până în prezent, dar cele mai multe bunuri au fost vândute în perioada... din ceea ce, cel puțin, am studiat eu, 2005–2010, asta este perioada în care foarte multe bunuri la sindicate...

Dar eu vă spun: dacă noi luăm doar o perioadă de 2, 3 sau 10 ani de zile, o să fie prea puțin, eu zic noi să... fiindcă... în primii ani, proprietatea sindicatelor nu prea s-au atins. Dar mai târziu, începând cu anii '97-'98 a făcut din ochi unora și au început să dispară din aceste bunuri.

Și eu propun ca să vedem, în primul rând, să facem o evaluare a acestor bunuri cum au intrat în proprietatea sindicatelor că, apropo, au fost unele întreprinderi care și-au încetat activitatea și... s-au dizolvat, iar aceste întreprinderi aveau și organizații sindicale.

După ce întreprinderea a dispărut, organizațiile sindicale au rămas în proprietate asupra bunurilor... care le-au fost delegate, dar și asupra altor bunuri care au aparținut întreprinderii. De aceea și aici este necesar să elucidăm, să vedem în baza cărei hotărâri, cum au ajuns în proprietatea acestora și apoi să vedem cum mai departe au fost vândute. De aceea este... ar fi bine perioada de la independență până în 2018...

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Angel,

Aveți a doua întrebare? Nu aveți.

Următoarea întrebare – domnul Diacov.

Domnul Dumitru Diacov:

Nu este întrebare, cât propunere ca, într-adevăr, să ne apreciem referitor și la perioada activității comisiei, 60 de zile, îmi pare că, totuși, e puțin și trebuie măcar 90, adică 3 luni de zile, și perioada de verificare, fiindcă este un volum extraordinar de mare.

Acum ceea ce se referă la MoldCoop, eu cred că este o temă separată și nu trebuie s-o confundăm. Acolo, în general, trebuie gândit cum de... cine are dreptul, fiindcă nu este proprietatea statului, este proprietatea cooperativei de consum, ale cui îs ele. De aceea acolo trebuie de gândit formula... cum de apropiat de această temă.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnul Lilian Carp:

De acord.

Vă dau dreptate, domnule Diacov, ceea ce au spus și alți deputați că, într-adevăr, termenul de 60 de zile poate este unul prea puțin. Noi putem să-l extindem la 90 de zile.

Iar la subiectul pe care l-a enunțat domnul Munteanu, cu adevărat, consider că este diferit de ceea ce este propus în proiectul de hotărâre.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare vine din...

Mai aveți, domnule Diacov? Nu.

Domnul Vreamea Igor.

Domnul Igor Vreamea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate domnule autor,

Eu în contextul întrebării pe care a inițiat-o sau problema pe care a inițiat-o domnul Angel Agache. Deci este vorba despre termenul pe care... de investigație a acestor acțiuni. Fiindcă trebuie să ținem cont și de termenele de prescripție legale, fiindcă sunt termene care demult îs depășite, inclusiv din perspectiva Codului penal.

Nu, nu vă duceți... sunt relații diferite și ceea ce a spus domnul autor că este vorba despre unele treceri dubioase de la întreprinderi la propriu-zis sindicate, iarăși, trebuie să vedem poate că au fost alte procese de privatizare care nu țin de acest domeniu, nu știu, trebuie delimitat. Mie mi se pare că mai exact dimensiunea de activitate sau obiectul investigării concrete.

Domnul Lilian Carp:

Mulțumesc de întrebare.

Domnule Vreamea,

În linii generale, această comisie nu este o comisie a procurorilor care să existe termen de prescripție și așa mai departe. Este o comisie parlamentară în care noi să vedem sau să elucidăm cum a avut loc acest proces. Fiindcă practic, sindicatele astăzi au rămas cu foarte puține din proprietățile pe care le-au avut de la independență încoace. Ca noi să vedem foarte clar unde s-au dus banii contribuabililor, fiindcă, până la urmă, toate aceste bunuri au fost construite din ceea ce-au plătit oamenii cotizații la sindicate. Și o bună parte din ele, noi trebuie să vedem transparența, cum ele au fost înlăturate, care a fost factorul decisiv... au participat... în general, la adunarea generală s-a luat această decizie, s-a luat o decizie, pur și simplu, la nivelul administrativ... conducerea, noi asta...

Eu, în linii generale, spun că nu toate bunurile au fost înlăturate ilegal, au fost unele... din ceea ce m-am uitat, s-a respectat legea, dar sunt unele în

care există probleme. Ceea ce ne propunem noi, să vedem dacă s-a respectat legea propriu-zisă în vederea înlăturării acestora, dar mai departe, în ceea ce privește pedeapsa pentru încălcare, din păcate, mandatul nostru este aici limitat și sunt alte organe care trebuie să intervină.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Mai aveți, domnule Vremea, a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Vremea.

Domnul Igor Vremea:

Eu, ca concretizare, că să nu ne asumăm mai mult decât putem face, fiindcă eu nu exclud că acolo au fost și o sumedenie de litigii prin judecată. Dumneavoastră, practic, o să fiți în imposibilitate de a studia aceste cazuri și o să vă dea peste cap unele concluzii pe care vreți să le trageți sau la care vreți să ajungeți, efectul, să nu diminuăm efectul. Că nu suntem procurori, dar care o să fie efectul, atunci, concluziilor noastre, asupra cui.

La ce vrem să atragem atenția, doar la proces că au fost unele încălcări? Dar încălcările acestea pot să aibă... eu v-am zis, o sumedenie de litigii de judecată care poate au avut loc.

Domnul Lilian Carp:

Ceea ce pot să spun cu certitudine. În condițiile când voi fi membru al acestei comisii, cu certitudine noi nu trebuie să admitem cazurile care sunt cu semne de întrebare. Cu adevărat, sunt unele litigii, unele care sunt cu anumite probleme, să ne asumăm public că noi aceste cazuri... deci să fim foarte atenți cu declarațiile pe care le facem. Deci asta... aici vă dau dreptate și nu... scopul nu este de a face declarații mari, scopul este ca să vedem dacă s-a respectat procesul de vânzare a acestor bunuri și să vedem dacă nu este necesar chiar și îmbunătățirea legislației în ceea ce privește activitatea sindicatelor.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Năstase Vasile.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

De fapt, nu este o întrebare propriu-zisă.

Vreau să susțin ideea majorării termenului până la 90 de zile. Și în ceea ce privește problematica MoldCoop-ului, dacă nu încap aici, probabil că va fi nevoie de o altă comisie care să se ocupe de asta, pentru că în ce mă privește, dețin foarte multe materiale, e vorba de privatizări a circa 5 mii de magazine, care s-au făcut în condiții foarte și foarte dubioase și nu numai asta, sunt foarte multe, o problematică foarte largă.

Și eu susțin ideea colegului Igor Munteanu că trebuie să ne ocupăm și de acest lucru. Dacă nu în cadrul acestei comisii, în cadrul unei alte comisii neapărat.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Năstase,

Eu sunt de acord că această problemă trebuie abordată. Dar, eu consider că dacă noi această problemă o încadrăm în această hotărâre, deci practic termenul de 90 de zile...

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Nu se reușește, sunt de acord cu asta.

Domnul Lilian Carp:

Dacă se vine cu o inițiativă, cu o hotărâre de constituire a unei noi comisii, eu cred că acea comisie va avea de două ori mai mult de lucru decât cu cazurile pe care noi ne le propunem.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Mai aveți o precizare, domnule Năstase?

Următoarea întrebare – domnul Lebedinschi.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Mulțumesc.

Domnule autor,

Vreau să vă spun cu certitudine. Bunurile care au fost înregistrate după sindicate, ele au fost înregistrate în baza unei hotărâri a instanței de judecată, inițial. Ulterior, în baza mai multor hotărâri ale instanței de judecată, ele au fost retrase din proprietatea sindicatelor, dar cu implicarea factorilor de decizie din fosta federație, cum se mai numesc ele acolo, confederație și așa mai departe. Și a fost foarte simplu făcut, a fost dat ca fidejutor, au fost gajate în contul unor credite și cred că anume aceasta dumneavoastră și vreți până la urma urmei să identificați, care au fost acei beneficiari finali și cum au fost ele înstrăinate. Schema asta a fost.

Domnul Lilian Carp:

De acord.

Domnul Adrian Lebedinschi:

Au fost doar câteva bunuri care au fost înstrăinate în baza deciziei Consiliului Sindicatelor. Bunuri, într-adevăr, valoarea cărora de-acum scădea economic și ei nu erau în stare să le gestioneze economic.

Aici eu aș susține deplin doar că termenele... noi nu trebuie să ne limităm până în 2018, dar trebuie să o facem până în prezent și să o facem,

într-adevăr, de la bun început: cum au devenit, de fapt, cum au fost construite, cum au apărut ele, cum a fost adoptată această hotărâre în instanța de judecată, pentru că până în prezent nimeni nu o poate găsi. Eu am încercat câțiva ani de zile să găsesc această hotărâre a instanței de judecată și nicicum nu am obținut-o nici de la Confederația Sindicatelor și nici de la instanța de judecată.

De aceea noi cred că o să susținem acest proiect de lege și acolo sunt foarte multe momente la care putem să atragem atenția... această hotărâre, de fapt.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Lebedinski,

Aveți dreptate. Deci proiectul de lege va avea... dacă va... în timpul studierii vor fi găsite situații pe care le-ați enunțat dumneavoastră referitor la faptul că unele au fost gajate, după care au fost înstrăinate, pentru că nu au putut să întoarcă banii și așa mai departe. Toate aceste lucruri trebuie doar Comisia de anchetă să le elucideze. Deci eu nu cred că noi acum trebuie să facem declarații tari.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Carp,

Nu mai aveți alte întrebări.

Vă rog să luați loc.

Rog Comisia juridică, numiri și imunități, raportul comisiei.

Și dacă comisia are deja niște recomandări foarte concrete la acest proiect.

Domnul Vasile Bolea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Se dă citire raportului...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Puțin mai tare, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

... proiectului de Hotărâre cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea înstrăinării patrimoniului sindicatelor, înregistrat cu nr. 288 din 29 noiembrie 2019.

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de Hotărâre nr. 288 cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea

înstrăinării patrimoniului sindicatelor, prezentat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de 12 deputați și comunică următoarele.

Prin prezentul proiect de hotărâre se propune constituirea Comisiei de anchetă cu scopul de a elucida circumstanțele de fapt și de drept privind procesul de înstrăinare a patrimoniului sindicatelor, care va prezenta Parlamentului, în termen de 60 de zile, un raport în acest sens.

În temeiul articolelor 34 și 35 din Regulamentul Parlamentului, Parlamentul poate constitui comisii de anchetă la cererea unei fracțiuni parlamentare sau a unui grup de deputați, ce constituie cel puțin 5% din numărul deputaților aleși.

Potrivit prevederilor articolului 35 alineatul (2) din Regulamentul Parlamentului, persoanele propuse în calitate de membri ai Comisiei de anchetă vor face în ședința plenară a Parlamentului o declarație cu privire la lipsa conflictului dintre exercitarea atribuțiilor în cadrul comisiei și interesele lor personale și vor depune declarația de interese personale.

În rezultatul dezbaterilor, Comisia juridică, numiri și imunități a decis, cu votul majorității membrilor prezenți, să propună Parlamentului pentru examinare și adoptare proiectul de Hotărâre nr. 288 din 29 noiembrie 2019.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Pentru precizare, pentru stenogramă.

Domnule președinte al comisiei,

Câți membri ai comisiei au fost propuși?

Autorul?

Domnul Vasile Bolea:

S-a propus în calitate de amendament, doamnă Președinte.

În proiectul de hotărâre să se regăsească un deputat, vicepreședinte al comisiei. Și luând în considerare că a fost acceptat de către autor acest amendament, s-a propus să fie un număr impar și să adăugăm încă o funcție de deputat, membru al comisiei, membru simplu, respectiv 9 membri ai comisiei.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Eu sunt... Trebuie să supun votului această propunere care vine din partea deputaților și autorul a acceptat. Să înțeleg că și Comisia juridică, numiri și imunități susține, 9 membri plus un vicepreședinte al comisiei.

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Președinte,

Eu îmi cer scuze, dacă este acceptat amendamentul de către autor, el nu se supune votului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu se supune votului.

Și a doua propunere, termenul de 90 de zile. Autorul acceptă?

Acceptă. 90 de zile.

În așa mod, se constituie Comisia.

Domnule Bolea,

Cred că trebuie să dați citire proiectului hotărârii ca să fie clar, numeric să se audă pentru stenogramă.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Mulțumesc.

Proiectul de hotărâre.

„În temeiul articolului 34 din Regulamentul Parlamentului, Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Articolul 1. – Se constituie Comisia de anchetă pentru elucidarea înstrăinării patrimoniului sindicatelor, în următoarea componență:

– deputat, președinte al comisiei;

– deputat, vicepreședinte al comisiei;

– deputat, secretar al comisiei;

– 6 membri deputați, membri ai comisiei din partea fracțiunilor parlamentare.

Articolul 2. – Comisia de anchetă va antrena în activitatea sa toate autoritățile statului responsabile, va audia părțile și persoanele implicate și va prezenta Parlamentului, în termen de 90 de zile, Raportul cu privire la elucidarea circumstanțelor de fapt și de drept privind procesul de înstrăinare a patrimoniului sindicatelor.

Articolul 3. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.”

Doamna Zinaida Greceanîi:

Termenul? 90 de zile?

Domnul Vasile Bolea:

90 de zile. Așa cum a fost propus și acceptat...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Pe parcursul discuțiilor a mai parvenit o propunere din partea domnului Munteanu, ca în această comisie să includem și înstrăinarea patrimoniului MoldCoop.

Am depășit, nu insistați.

Stimați colegi,

Cine este... Acum noi votăm pentru componența numerică a acestui proiect de hotărâre și termenul de activitate a acestei comisii.

Cine este pentru a fi adoptat proiectul de hotărâre în varianta dată citire de președintele comisiei, rog să votați.

Majoritatea. Mi se pare că chiar **unanim.**

Majoritatea deputaților prezenți în sală.

Acum, stimați colegi...

Domnule președinte,

Vă rog să aduceți o claritate. Noi trebuie să... de la fiecare fracțiune trebuie să vă întreb și componența nominală a deputaților care se propun.

Domnule Bolea,

Vă rog să mă ajutați.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Doamnă Președinte.

Încă o dată.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Total 9 persoane.

Domnul Vasile Bolea:

Stimați colegi,

9 persoane în comisie și fracțiunile urmează să vocifereze...

Doamna Zinaida Greceanîi:

La fiecare fracțiune...

Domnul Vasile Bolea:

... să propună...

Doamna Zinaida Greceanîi:

... câte cât revin?

Domnul Vasile Bolea:

Trebuie... Bine, respectând proporționalitatea, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Haideți, vă rog.

Da, Frațiunea Partidului Socialiștilor.

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Deci trei membri noi propunem, da?

Domnul Vasile Bolea:

Doi, doi, doi, doi, doi și unu. Toate fracțiunile...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Câte doi.

Domnul Corneliu Furculiță:

Trei, doi, doi, doi, unu. Eu pot și doi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, domnule Furculiță.

Domnul Vasile Bolea:

Doi.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Fracțiunea PSRM.

Domnul Corneliu Furculiță:

Doi membri.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doi membri.

Domnul Corneliu Furculiță:

PSRM îi propune ca membri ai acestei comisii pe domnul Labuneț Anatolie și domnul Evtodiev Vitalii.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Labuneț și Evtodiev.

Fracțiunea...

Domnul Diacov sau domnul Filip, cine...?

Domnul Dumitru Diacov:

Domnul Agache Angel și domnul Bîtca Vasile.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și domnul Bîtca.

Fracțiunea „PAS”.

Cine?

Domnul Grosu.

Domnul Igor Grosu:

Din partea Frațiunii „PAS” – domnul Lilian Carp și doamna Veronica Roșca.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Carp, Roșca.

Fracțiunea „DA”.

Domnul Alexandru Slusari:

Nu se aude?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Se aude, se aude.

Domnul Alexandru Slusari:

Se aude?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Se aude.

Domnul Alexandru Slusari:

Din partea Frațiunii „Platforma DA” îi propunem pe domnul Vasile Năstase și doamna Stela Macari.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și Fracțiunea „Șor”.

Domnul Denis Ulanov:

Denis Ulanov.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Ulanov.

În așa mod, avem 9 membri.

Domnul Vasile Bolea:

Acum, doamnă Președinte, trebuie în plen...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Să-i aprobăm în componența comisiei și pe urmă președintele, da?

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Cine este pentru... Probabil că nu votăm pentru fiecare separat, votăm după listă?

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Cine este pentru a fi incluși în componența acestei comisii: domnul Labuneț... domnul deputat Labuneț, domnul deputat Evtodiev, domnul deputat Agache, domnul deputat Bîtca, domnul deputat Carp, doamna deputat Roșca, domnul deputat Năstase, doamna deputat Macari și domnul deputat Ulanov, rog să votați.

Sunt propuse...

Unanim.

Mulțumesc.

Acum, domnule președinte, vă rog mai departe să mă ajutați.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Doamnă Președinte,

Acum, iarăși, fracțiunile trebuie să propună cine va conduce, va fi adjunctul conducătorului comisiei și secretar.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu, noi în ședința în plen trebuie să aprobăm. În ședința în plen.

Vă rog, propunerile din partea fracțiunilor.

Eu merg așa, din nou... (*Rumoare în sală.*)

Fracțiunile.

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Fracțiunea PSRM.

Nu, e normal din partea autorilor. Inițial autorii, care a fost grupul de autori.

Domnule Grosu,

Vă rog.

Domnul Igor Grosu:

Nu-i o problemă.

În calitate de președinte – domnul Lilian Carp.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Președinte.

Trebuie să supun votului?

Domnul Vasile Bolea:

La final, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

La final.

Domnul Furculiță?

Sau cine? Platforma „DA”?

Domnul Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Noi susținem candidatura domnului Carp pentru funcția de președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog, domnule Furculiță.

Domnul Corneliu Furculiță:

În calitate de vicepreședinte îl propunem pe domnul Evtodiev.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vicepreședinte.

Cine trebuie...

Vă rog, Frațiunea Partidului Democrat.

Domnul Vasile Bolea:

Secretarul puteți să-l propuneți.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, domnule Diacov,

Vă rog.

Domnul Dumitru Diacov:

Aveți vreo funcție vacantă?

Domnul Vasile Bolea:

Dar fără plată.

Domnul Dumitru Diacov:

Angel Agache ar fi de acord să fie șef mare, nu?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Șef mare?

Domnul Dumitru Diacov:

Vicepreședinte, da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A fost... (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi...

Mare funcție.

Văd că secretarul nu-l propune nimeni.

Să-l facem general?

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Noi în acest caz suntem de acord ca domnul Evtodiev să fie secretar.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dacă o să le dăm epoleți de generali la toți, ce o să se întâmple în țara asta?

Secretar.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Vă rog să fiți atenți.

Fracțiunile parlamentare,

Mai sunt alte opinii?

Au fost propuneri de președinte, vicepreședinte și secretar.

Mai sunt alte opinii? Nu sunt. Nu văd.

Stimați colegi,

Se supune votului pentru a fi aprobat în calitate de președinte al comisiei – domnul Carp Lilian, în calitate de vicepreședinte – domnul Angel Agache și în calitate de secretar al comisiei – domnul Vitalii Evtodiev.

Cine este pentru aceste propuneri, rog să votați.

Mulțumesc.

Unanim.

Comisia este constituită.

Domnul Vasile Bolea:

Doamnă Președinte,

Pentru stenogramă ar trebui să votăm în ansamblu acest proiect...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

La propunerea președintelui...

Domnul Vasile Bolea:

... cu modificările respective.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Poftim? (*Rumoare în sală.*) A, și fiecare din membrii comisiei trebuie să facă...

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Acum, domnule Creangă?

Declarație de lipsă a conflictului de interese. Așa înțeleg?

Da, domnule președinte,

Noi supunem...

Până la vot?

Domnul Vasile Bolea:

Până la vot...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Până la vot.

Domnul Vasile Bolea:

... trebuie să facă declarațiile respective fiecare membru al comisiei.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, așa cum au fost propuse candidaturile, vă rog fiecare dintre dumneavoastră la microfon să faceți declarațiile respective privind lipsa de interese. Pe urmă, o să semnați. Acum de la microfon, vă rog să faceți declarația.

Domnule Labuneț,

La microfon, vă rog.

Domnul Anatolie Labuneț:

Заявляю, что у меня нет никаких конфликтов интересов в данном...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Ясно.

Domnul Evtodiev.

Domnul Vitalii Evtodiev:

Confirm, n-am nici un conflict de interese cu instituția dată.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnul Agache.

Domnul Angel Agache:

Mulțumesc.

Nu am conflict de interese.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Bîțca.

Domnule Bîțca,

Vă rog.

La microfon, vă rog.

Domnul Vasile Bîțca:

Nu am conflict de interese.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnul Carp.

Domnul Lilian Carp:

Declar pe propria răspundere că nu am conflicte de interese.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Doamna Roșca.

Doamna Veronica Roșca:

Declar că nu am conflicte de interese.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnul Năstase.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Declar pe propria răspundere că nu sunt în conflict de interese în calitate de membru al comisiei.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Doamna Macari.

Doamna Stela Macari:

Declar lipsa oricărui conflict de interese.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnul Ulanov:

Domnul Denis Ulanov:

Заявляю об отсутствии конфликта интересов с учетом заявленного предмета работы комиссии.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Acum, după declarațiile dumneavoastră, ale colegilor noștri, **supun votului în întregime adoptarea proiectului de Hotărâre, înregistrat sub nr. 288 din 29 noiembrie 2019, reieșind din votările anterioare asupra acestui subiect.**

Cine este pentru, se supune votului în întregime, rog să votați.

Unanim.

Proiectul este votat.

Comisia,

Vă urăm succes, vă rog să vă apucați de lucru.

Stimați colegi,

Noi suntem în timpul când trebuie să anunțăm pauză. De aceea se anunță pauză până la... de o oră de vreme, pentru timpul de masă, până la ora 13.15 minute.

PAUZĂ

*

* * *

DUPĂ PAUZĂ

Doamna Zinaida Greceanî:

Continuăm examinarea subiectelor de pe ordinea de zi.

Următorul proiect de Hotărâre este sub nr. 46 din 12 februarie 2020.

Din partea Biroului permanent – domnul Vasile Bolea. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Poftim? Nu aveți proiectul?

Secretariatul,

Vă rog să aveți grijă.

Noi putem să examinăm alt proiect până voi vă dezmeticiți.

Următorul proiect nr. 47 îl prezintă domnul Denis... dar nu-l văd nici pe Ulanov. (*Gălăgie în sală.*) Ce se întâmplă?

Atâta luptă pentru nimic a fost ieri.

Eu rog Secretariatul... n-ați izbutit să împărțiți proiectele deputaților?

Astăzi dimineață deputații trebuiau să primească.

Noi doar ieri am convenit că examinăm.

Poftim, nr. 114. Proiectul de lege, din partea unui grup de deputați, nr. 114 din 10 iulie 2019.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Atenției dumneavoastră se prezintă proiectul nr. 114 din 2019 din...

Esența acestui proiect este una foarte simplă, din analiza legislației din domeniu au fost identificate unele discrepanțe. Normele care reglementează încadrarea cetățenilor în structurile respective ale organelor de ocrotire a normelor de drept și organelor din domeniul securității naționale, apărării și ordinii publice diferă, adică termenul de încadrare sau... până la câți ani poate să fie încadrată o persoană sau alta în aceste structuri. Astfel, în toate instituțiile, cu excepția structurilor militare, fac referire la structurile

militare din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, cum ar fi Inspectoratul General de Carabinieri, vârsta-limită de activitate în cadrul instituțiilor este de 50, 55 sau, bunăoară, 60 de ani pentru diferite categorii de specialiști care au grade inferioare, superioare sau supreme respectiv.

Totodată, pentru încadrarea cetățenilor în cadrul serviciului militar prin contract, vârsta-limită a fost stabilită de 45 de ani pentru toate categoriile menționate, indiferent de faptul dacă are sau nu cetățeanul pregătirea și experiența militară. Mulți specialiști menționează că limitarea respectivă defavorizează structurile militare în raport cu alte structuri, precum și se ridică semnul de întrebare referitor la accesul echitabil al cetățenilor la angajarea la un post de muncă în cadrul Ministerului Apărării.

Normele legale propuse spre modificare în acest proiect de lege vor lărgi posibilitățile pentru completarea structurilor militare cu militari prin contract, consecutiv va contribui la consolidarea capacităților și capabilităților militare, obiectiv inclus în toate conceptele și strategiile, programele de dezvoltare și perfecționare a elementelor securității naționale și de apărare.

Vreau să vă spun că... bine, asemenea reglementări se regăsesc și în legislația statelor... altor state, în majoritatea statelor CSI, în mai multe state din Uniunea Europeană și, pentru implementarea acestei norme, nu este necesară... sau suplimentarea alocării unor surse financiare din partea statului, adică nu implică cheltuieli bugetare. Să dăm posibilitatea Armatei Naționale să-și angajeze specialiști din diferite domenii și să suplinească posturile vacante în acest sens, dând sau ridicând capacitatea de apărare a Armatei Naționale.

Eu vă mulțumesc.

Dacă sunt întrebări.

Doamna Zinaida Greceanî:

Și noi vă mulțumim.

Aveți întrebări, sigur.

Prima întrebare – domnul Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Esența proiectului, la momentul de față, pentru încadrare este vârsta de 45 de ani. Legea permite o derogare de la această... actuala lege... de extindere a acestei vârste plus 5 ani, la decizia comandantului corespunzător, adică 50 de ani.

Proiectul respectiv de lege prevede încadrarea, începând cu vârsta de 50 de ani – pentru subofițeri, 55 de ani – pentruofițeri și 60 de ani – pentru categoria militarilor cu grade supreme, deci asta este esența proiectului.

Întrebarea este: proiectul se referă la funcții deficitare?

Domnul Vasile Bolea:

Poftim, poftim?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Proiectul se referă la funcțiile deficitare? Așa este... Care sunt aceste funcții în Armata Națională? Despre ce fel de funcții vorbim? Pentru că nu-i vorba de militari ofițeri, subofițeri și corpul suprem.

Domnul Vasile Bolea:

Este vorba de militari.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nu, este vorba de funcții deficitare.

Domnul Vasile Bolea:

... Stimați colegi,

Eu nu vorbesc despre faptul că, dacă este necesar să fie angajată o dereticătoare sau, eu știu, un om care să stea la „шлагбаум”... este vorba de acele profesii, specialități care sunt necesare pentru Armata Națională. Și aici trebuie să lărgim un pic... nu că lărgim, dar aducem în concordanță aceste prevederi cu prevederile altor acte normative care prevăd încadrarea în serviciu, bunăoară, în trupele de carabinieri și aducem pe aceeași poziție, să facem posibil ca să nu existe acest deficit.

Și o mică remarcă că dăm posibilitatea să fie încadrați, dar pe un termen, dar nu mai mult de vârsta-limită de aflare în serviciul militar prin contract, adică acest plafon maxim el există în proiect. *(Gălăgie în sală.)*

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Domnule Litvinenco,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Doamnă Președinte,

Este precizare. Eu citez din textul articolului 26 alineatul (2): „În scopul completării Forțelor Armate cu cetățeni cu specialități deficitare”.

Care sunt acestea?

Domnul Vasile Bolea:

Deficitare, da. La decizia conducătorului.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Care sunt specialitățile deficitare din Armata Națională? Asta este întrebarea, asta-i obiectul de reglementare a legii.

Domnul Vasile Bolea:

Aceste specialități deficitare sunt stabilite de către minister după, mă rog, la... reieșind... (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

La toți o să vă ofer cuvântul.

Vă rog să nu strigați de pe loc. Ascultați răspunsul.

Domnul Vasile Bolea:

Reieșind din acele funcții care sunt vacante, eu încă o dată vă spun.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți a doua întrebare, domnule Litvinenco?

Domnule Litvinenco,

Vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Doamnă Președinte,

Eu am și a doua întrebare, dar eu nu am obținut răspuns la întrebarea respectivă: care sunt funcțiile deficitare?

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Litvinenco,

Dacă Armata Națională...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Nu vorbiți amândoi odată.

Domnul Vasile Bolea:

... are nevoie de specialist în protecția radiologică, bunăoară, sau protecția... sunt specialiști legat de domeniul protecție chimică sau ceva de genul ăsta, ei să aibă posibilitatea lucrul ăsta să-l facă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

După câte am înțeles, nu putem noi prin lege să stabilim profesiile, specialitățile deficitare. Ele apar sau nu apar. Dacă sunt completate toate, înseamnă că nu este necesitatea de careva specialități.

Mă iertați, și eu am intervenit, așa, mai...

Domnul Vasile Bolea:

Acele profesii unde există, într-adevăr, deficit și unde posturile sunt vacante și nu pot să angajeze specialiști...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Litvinenco,

Vă rog, a doua întrebare.

Domnul Litvinenco.

Domnul Vasile Bolea:

... din cauza factorului că poate sunt cu o vârstă mai mare decât cea limită pentru încadrare în serviciul militar.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, a doua întrebare.

Domnul Vasile Bolea:

Dumneavoastră dacă vreți să includem în lege tot nomenclatorul activităților sau profesiilor în Republica Moldova, eu cred că lucrul acesta este de prisos.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

A doua întrebare aveți?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nu, eu voiam...

Da. Sigur că am, dar eu voiam să explicați colegilor ce votăm noi, pentru că eu m-am uitat în Legea cu privire la statutul militarilor, eu m-am uitat în Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, acolo sunt categorii... scris foarte clar: militari care se împart în 3 compartimente, fiecare are grade militare, fiecare beneficiază de creșterea în grad militar după o anumită perioadă.

Este un articol, la momentul de față, care spune în felul următor: „Există posibilitatea de a încadra în funcții deficitare plus 5 ani.”. Adică 45 de ani e termenul de încadrare în serviciul militar plus 5 ani. Deci la 50 de ani, la momentul de față, poți să încadrezi în aceste funcții.

Dumneavoastră propuneți extinderea până la 60 de ani. Întrebarea e: în raport cu care funcție noi decidem sau Parlamentul decide extinderea? Pentru că acesta este obiectul de reglementare al legii până la urmă.

Domnul Vasile Bolea:

Este clar indicat că „funcțiile deficitare”.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Care sunt ele din Armata Națională?

Domnul Vasile Bolea:

Dacă dumneavoastră nu înțelegeți ce înseamnă „deficit de cadre în încadrarea în Armata Națională”, eu nu știu cum să vă explic.

Dacă Armata Națională, bunăoară, va procura și va avea în dotare, dar au în dotare, dar... bunăoară, elicoptere de luptă și, de exemplu, dacă există problema de...

Dumneavoastră vorbiți acum cu mine sau vreți să auziți un răspuns?

Eu vă mulțumesc, domnule Litvinenco.

Aveți o leacă...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Litvinenco,

Ați acordat întrebarea, ascultați răspunsul.

Vă rog, nu polemizați.

Da, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

Și în cazul respectiv, la necesitate, în acele profesii deficitare să existe posibilitate de încadrare a acestor specialiști.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Mai aveți o precizare?

Domnul Vasile Bolea:

Ați pus a doua întrebare.

Domnul Sergiu Litvinenco:

A doua întrebare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A doua întrebare ați acordat-o. Eu v-am oferit timp.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Doamnă Președinte,

Eu am încercat să obțin răspuns.

Domnul Jizdan mi-a dat o listă cu funcțiile deficitare din Armata Națională și aici sunt, în fond, indicate, probabil, de exemplu, avocat, consilier juridic.

Am înțeles. Pentru mine am înțeles, dar, din păcate, nu din partea dumneavoastră.

A doua întrebare. Ați spus că legea respectivă este preluată sau ideea respectivă este preluată inclusiv din legislația CSI. Nu m-am uitat în legislația CSI, recunosc, dar în legislația Uniunii Europene m-am uitat. Nu am găsit nici o țară unde poți să încadrezi de la vârsta de 60 de ani.

Domnul Vasile Bolea:

Serios? Din 27 de țări... 28 dumneavoastră nu ați găsit, da?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nu. Eu m-am uitat la...

Domnul Vasile Bolea:

La România. Eu am înțeles. Uitați-vă și în legislația celorlalte țări.

Domnul Sergiu Litvinenco:

... din Europa de Sud-Est, cel puțin, din statele care au făcut parte din fostul Pact al Varșoviei și nu am găsit nici o țară. M-am uitat la România, m-am uitat la Bulgaria, m-am uitat la Ungaria. Nu există așa ceva.

În ce țară? Numiți măcar o țară din Uniunea Europeană unde există posibilitatea încadrării de la vârsta de 60 de ani în armată.

Domnul Vasile Bolea:

Este. În Franța.

Domnul Sergiu Litvinenco:

La 60 de ani poți să intri în serviciul militar?

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Litvinenco,

În Franța.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă rog, răspunsul încă o dată.

Domnul Sergiu Litvinenco:

În Franța?

Domnul Vasile Bolea:

Eu am spus: în Franța.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Verific acuș.

Domnul Vasile Bolea:

Verificați.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Verificați, vă rog.

Următoarea întrebare – domnul Carp Lilian.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Bolea,

Noi când scriem un proiect de lege, de regulă, ne informăm exact care sunt cauzele unui proiect. Eu sunt sigur, dumneavoastră când l-ați scris deci ați luat în calcul anumite necesități pe care le are Armata Națională.

De aceea eu vă adresez întrebarea. Spuneți-mi, vă rog, câte funcții vacante sunt în Ministerul Apărării și Armata Națională? Așa, câte funcții sunt vacante că v-a impus pe dumneavoastră necesitatea să scrieți acest proiect?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Vă rog, răspunsul.

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Carp,

Eu nu pot să vă dau cu exactitate numărul, dar vreau să vă spun că sunt foarte multe funcții vacante. Referitor la aceea dacă vreți numărul concret până la unitate, deci dumneavoastră puteți să faceți interpelarea respectivă. Unul din coautorii proiectului este domnul Gaiciuc, fost deputat, care actualmente este ministru al apărării și eu cred că o să vă dea dumneavoastră toată informația până la ultima unitate care este vacantă sau funcția care este vacantă în cadrul Ministerului Apărării.

Dar vreau să vă spun că sunt foarte multe funcții vacante și în acest sens ele urmează a fi suplinite pentru ca să ridicăm capacitatea de apărare a Armatei Naționale. Până la urmă, iată, este o chestiune de amendare a legislației ca să dăm posibilitate că, într-adevăr, Ministerul Apărării să-și ia numărul necesar de funcții, specialiști în cadrul ministerului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Carp,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Vasile Bolea:

Și să nu existe unele impedimente artificiale în acest sens.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Bolea,

Vă rog să nu întrerupeți Președintele Parlamentului.

Domnul Vasile Bolea:

Îmi cer scuze, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Noi am auzit răspunsul.

O precizare, domnule Carp.

Domnul Lilian Carp:

Noi atunci... înseamnă că logica acestui proiect nu este până la capăt. Noi, atunci când scriem un proiect, trebuie să știm foarte clar câte funcții, care sunt necesitățile, de ce noi facem, care este impactul și tot așa mai departe. Dumneavoastră sunteți jurist, eu sunt învățător de istorie, da, până la urmă, dar oricum cunosc deci care sunt componentele unei note informative atunci când noi scriem un proiect de lege.

De aceea era foarte bine ca noi să știm care sunt aceste funcții deficitare, care este numărul lor. Deci mai puțin poate mă interesează acum, propriu-zis, în ce domeniu, dar dacă știam exact numărul și care ar fi aceste necesități, clar că era mai simplu să discutăm.

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Carp,

Să știți că celelalte state ar vrea să... ca și dumneavoastră, da, și serviciile speciale ar vrea să afle absolut toată informația până în ultimul specialist care nu este în Armata Națională sau pentru care funcția este vacantă.

Eu încă o dată vă spun, reieșind inclusiv din considerentele securității în acest domeniu, eu v-aș sugera să vă adresați cu o interpelare și dumneavoastră o să vă dea informația, iarăși, respectând inclusiv secretul statului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

A doua întrebare, domnule Carp.

Domnul Vasile Bolea:

Să mă credeți că informația pe care dumneavoastră o solicitați și vreți să fie vociferată de la tribuna centrală a Parlamentului ar reprezenta și un secret al statului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Carp,
A doua întrebare.

Domnul Lilian Carp:

Eu totuși am așteptat un alt tip de abordare. El în general... și conținutul proiectului cam... văd că e o calchiere din limba rusă tradus, dar asta deja lăsăm pentru redactare.

Însă, eu vă spun, asemenea abordări pe care noi... la acest proiect, după mine, promovează corupția în Armata Națională.

Domnul Vasile Bolea:

De ce?

Domnul Lilian Carp:

Pentru că nu sunt prevăzute mecanismele cum comandantii de unități vor stabili aceste funcții deficitare. Fiindcă eu... chiar acum stă în cap la mine, cum noi vom pregăti recruții în vârstă de 50-60 de ani. Iată, la mine aici prin cap... eu nu văd...

Domnul Vasile Bolea:

Domnule Carp,

Structura-limită a cadrelor în armată nu este stabilită de către comandantii unităților militare. Acolo este un nivel mult mai înalt de luare a deciziilor pentru a aproba statele de personal, structura-limita în Armata Națională. De aceea aceste întrebări se rezolvă la un nivel mult mai înalt, la nivelul comandantului sau Marelui Stat Major, ministrului și efectivului de comandant superior din Armata Națională. Și...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Ați finalizat răspunsul? Eu...

Domnul Vasile Bolea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule Carp,

O precizare mai aveți?

Da, vă rog.

Domnul Lilian Carp:

După mine, se creează impresia că, în genere, acest proiect de lege creează cadrul legal pentru angajarea persoanelor din anturajul ministrului apărării, care au ajuns la o vârstă respectabilă și ca să nu stea acasă, ia,

haideți cumva noi să mai modificăm legea și să nu le plătim din buzunarul partidului, dar să le plătim din buzunarul statului.

Mersi mult.

Domnul Vasile Bolea:

Eu vreau să vă dau o remarcă, domnule Carp, că proiectul respectiv a fost înregistrat încă în luna iulie a anului trecut. Domnul Gaiciuc la acel moment nu era ministru al apărării. Așa ca o mică remarcă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Reniță.

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc.

Domnule Bolea,

Văd că proiectul este înregistrat în anul trecut, e venit, și remarca este corectă. Mă interesează: care a fost avizul Guvernului la acea perioadă vizavi de această inițiativă a fostului deputat Gaiciuc?

Domnul Vasile Bolea:

În primul rând, este o inițiativă a unor deputați, nu a fostului deputat Gaiciuc. În al doilea rând, referitor la avizul Guvernului, eu cred că comisia raportoare, atunci când va prezenta raportul, va spune.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Reniță,

Aveți precizare?

Da, vă rog.

Domnul Iurie Reniță:

Stimați colegi,

Dragi deputați în Parlament,

Vă asigur că în prezent Armata Națională a Republicii Moldova, și o spun în cunoștință de cauză, dispune de un contingent foarte calificat de militari, tineri ofițeri care și-au făcut studiile peste hotare și profesii deficitare noi nu avem. Este efectiv o dorință de a readuce personal de altădată.

De aceea consider și fac un apel către colegii de la Partidul Democrat să conștientizeze, și mă bucur foarte mult că între dumnealor sunt persoane care au avut tangență cu Armata Națională, este un proiect cu un vădit scop politic, nicidecum unul militar, pur militar și în interes național. De aceea...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Am înțeles.

Domnul Vasile Bolea:

Știți, domnule deputat, eu parcă am un déjà-vu, inclusiv în Parlamentul trecut veneau diferiți funcționari de rang înalt care aveau...
(*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dumneavoastră nu comentați, domnule Reniță, vă rog.

Domnul Vasile Bolea:

... studii în domeniul de veterinărie și se expuneau asupra necesităților care sunt sau inexistența necesităților respective în Armata Națională.

Eu apreciez ceea ce ați spus dumneavoastră sau elogia precum că Armata Națională nu are nevoie de cadre și la noi totul e bine. Dar eu cred că, reieșind din faptul că nu sunteți specialist, ceea ce ați spus dumneavoastră nu reprezintă adevărul și urmează a fi catalogat ca atare.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc mult.

Următoarea întrebare – domnul Batrîncea.

Eu încerc la fiecare fracțiune să acord.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Într-adevăr, atunci când comentează oamenii care sunt foarte departe de Armata Națională, dar caracterizează și dau opinii cu așa o imagine de expert serios și pregătit, eu nu sunt expert, dar știu foarte bine că norma de limitare a vârstei este una discriminatorie. Și datorită acestei norme am pierdut mulți specialiști în domeniul educației și în alte domenii foarte importante.

Și de aceea dacă este solicitarea lor că și ei, cei de la Ministerul Apărării, au nevoie de niște specialiști experți cu vârsta de 61 de ani, chiar ce probleme putem avea? Și de ce noi neapărat, dacă cineva vorbește despre tehnicile legislative, de ce legăm un proiect de lege nemijlocit de o persoană, de un ministru?

Noi, într-adevăr, am avut mulți miniștri de apărare care nu au făcut nici o zi serviciul militar și partidele de dreapta cu mare drag i-au promovat în funcție.

Este lege-cadru care permite atragerea specialiștilor de 61 de ani, este OK acest lucru. Și trebuie să revenim la acest lucru și în educație, că am eliminat din domeniul acesta mulți profesori și mulți directori buni, manageri buni și la fel și alte...

Dar, totuși, este un proiect care este susținut astăzi de către Guvern, de către Ministerul Apărării, n-avem decât să susținem.

Și, doamnă Președinte, avem impresia că discuțiile noastre au deraiat cu totul în altă parte și deja nu țin de subiect, propun aplicarea articolului 108 din Regulamentul Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

La proiectul precedent tot cu asemenea discuții... (*Rumoare în sală.*)
Sărmanul Radu. E tânăr.

Stimați colegi,

Cine este pentru a aplica prevederile articolului 108, rog să votați.

A fost propunerea.

Da. Mulțumesc.

Domnule președinte...

Domnule Bolea,

Vă rog să luați loc.

Rog președintele comisiei.

Domnule Jizdan,

Vă rog, la tribuna centrală.

Domnul Alexandru Jizdan:

Stimată doamnă Președinte,

Stimați colegi,

Vă prezint raportul la proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative nr. 114 din 10 iulie 2019, lectura întâi.

În conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, a fost sesizată spre dezbatere în fond cu proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în corespundere cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului. Scopul acestui proiect este de a asigura completarea Forțelor Armate cu cetățeni cu specialități deficitare prin creșterea vârstei-limită de încadrare în serviciul

militar prin contract, dar nu mai mult de vârsta-limită de aflare în serviciul militar prin contract.

Pentru clarificarea propunerii date menționăm că la momentul actual, în conformitate cu Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei și Legea cu privire la statutul militarilor, se permite majorarea vârstei-limită de încadrare în serviciul militar prin contract care este de 45 de ani pe un termen de până la 5 ani, adică până la 50 de ani.

Conform acestui proiect, se propune excluderea acestui termen de 5 ani, oferind posibilitatea conducătorului structurii militare de a majora vârsta de încadrare până la limita vârstei de aflare în serviciul militar prin contract cum ar fi: pentru efectivul de soldați și sergenți – 50 de ani, pentru corpul de ofițeri cu grade inferioare și superioare – 55 de ani, pentru corpul de ofițeri cu grade supreme – 60 de ani.

Potrivit notei informative, normele legale propuse vor lărgi posibilitățile pentru completarea structurilor militare cu militari prin contract, consecutiv vor contribui la consolidarea capacităților militare, obiective incluse în toate conceptele și programele de dezvoltare și perfecționare a elementelor securității naționale și apărare.

Comisiile permanente care au prezentat avize s-au pronunțat pentru examinarea proiectului de către Parlament. De asemenea, la acest proiect este prezentat avizul Guvernului și raportul de expertiză anticorupție.

Comisia a susținut conceptual proiectul de lege pentru prima lectură, iar pentru lectura a doua îl va definitiva în baza amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate.

În concluzie, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică în ședința sa din 5 februarie 2020 a propus, cu votul majorității membrilor comisiei, aprobarea proiectului de către Parlament în prima lectură.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc, domnule președinte.

Aveți trei deputați care s-au înscris cu întrebări.

Domnul Popșoi – prima întrebare.

Domnul Mihail Popșoi:

Da. Vreo 10 ani în urmă, când eram și mai tânăr decât sunt acum, lucram în Centrul de Informare și Documentare NATO și colaborez foarte strâns cu Armata Națională și știu că este o problemă mare în Armată legată de salarii. Și nu era mai bine ca să angajăm tineri specialiști pregătiți, inclusiv în Occident, în România, în West Point sau în Academia noastră Militară „Alexandru cel Bun”, decât să angajăm militari pe niște poziții deficitare, care

eu nu înțeleg ce-i asta? Era bine să ni se spună care anume sunt ele, despre câți oameni e vorba.

Pentru că așa se face impresia că se creează așa un vid, un gol, astfel încât domnul Gaiciuc sau alții, nu știu, să-și angajeze prietenii lor generali, dar în rusă este așa un termen „ряженные генералы”, astfel încât să primească și pensii, și salarii. Și săracii militari să continue să primească salariile celea mizere, pe când oamenii care demult trebuie să plece la odihnă să meargă acolo și să primească salarii foarte mari nu-i clar pentru ce.

De aceea eu sugerez ca să facem ceea ce este în interesul Armatei Naționale și să deschidem drumul pentru tineri specialiști în Armata Națională, bine pregătiți, pregătiți în Republica Moldova, stat suveran și independent, și nu oameni pregătiți în alt stat cu o altă agendă, care să submineze securitatea statului și nu s-o apere. Pentru că doar cei pregătiți de către instituțiile statului suveran Republica Moldova au cel mai aproape de inimă interesul Republicii Moldova. Și de aceea trebuie să promovăm tinerii, inclusiv în Armata Națională, și să le oferim condiții în Armata Națională decente, și salarii decente. Dar nu să creăm un vid pentru a angaja nu știu pe cine, nu știu pe ce poziții, dar știu, cu salarii mari.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă rog, domnule președinte, întrebarea a fost mai mult o declarație, nu o întrebare la raportul comisiei.

Domnul Mihail Popșoi:

Este adevărată această presupunere, se creează condiții pentru a fi angajați „ряженные генералы”.

Domnul Alexandru Jizdan:

Stimați colegi,

Eu nu știu câtă lume înțelege această terminologie de „ряженные генералы”.

Domnul Mihail Popșoi:

Dumneavoastră înțelegeți precis.

Domnul Alexandru Jizdan:

Eu, dar eu, totuși, propun noi să ne uităm foarte serios la această întrebare. Întâi de toate, în cadrul comisiei, atunci când noi am discutat acest proiect, au fost reprezentanții Armatei Naționale, au fost colegii de acolo care au argumentat necesitatea modificării legislației. Și noi nu am avut politicieni care au prezentat acest raport. Lista funcțiilor deficitare o am în mână. Colegii dumneavoastră au făcut cunoștință cu ea. Aici nu sunt niște funcții care ar permite încadrarea unor fantome. Noi vorbim clar despre niște funcții, care sunt prevăzute în această listă.

Totodată, vreau să vă spun că nu este doar problema Ministerului Apărării. Este o problemă, cred că dacă noi mergem cu adoptarea sau cu modificarea legislației pe acest segment, vor veni și cei din Ministerul Afacerilor Interne, probabil, vor mai veni și alte structuri, care sunt plafonați de vârstă, dar funcții deficitare le au toți. O spun și în calitate mea de ex-ministru de interne, astăzi deficitul de cadre nu-l are doar Ministerul Apărării, îl are toată lumea. De aceea lista cu aceste funcții este una foarte mare, aici sunt câteva sute de funcții. Este un nomenclator, exact, dar noi vorbim despre acest nomenclator.

Colegi...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Nu polemizați, vă rog.

Domnul Alexandru Jizdan:

Eu vă spun un lucru cu știre de cauză. Niciodată n-o să găsiți în aceeași zi numărul de locuri vacante identic cu cel de ieri. Lumea vine, pleacă. Nu cred că cineva din colegi poate să spună azi câte sunt locuri vacante. Dar colegii au intervenit asupra mecanismului, nu asupra numărului. Și ei sunt astăzi îngrijorați că, având și așa multe locuri vacante, mai sunt și limitați de posibilitățile legii. Aceasta este ideea de bază. Nu pe cine vor să aducă. Ei n-au spus și n-au intervenit să modificăm ceva din legislația cu privire la șeful Statului Major. Aici era o problemă.

Dar în linii generale vorbim de un nomenclator care vizează sute de funcții din cadrul Ministerului Apărării. Da, total de acord că, dacă noi am crea condiții în Ministerul Apărării în Armata Națională în așa fel încât să vină tineri, noi ar trebui să avem o altă discuție cu specialiștii din domeniu. Noi am avut pe alte platforme niște discuții recent. În cadrul Comisiei securitate națională noi intenționăm să invităm colegii din Ministerul Apărării, din Armata Națională să discutăm, să vedem unde suntem noi cu armata noastră? Și ce facem, cum ajutăm noi colegii noștri ca într-un final să avem o armată cu care să ne mândrim.

Noi și așa ne mândrim cu armata noastră, dar este de obligațiunea noastră ca să-i ajutăm ca colegii să aibă un salariu decent și să-și servească Patria cu mare plăcere și cu un salariu decent.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă mulțumesc.

A doua întrebare, vă rog.

Domnul Mihail Popșoi:

Mi-a plăcut mult cum ați finalizat alocuțiunea dumneavoastră. Și atunci, în acest context, cum se înscrie acest proiect de lege în încercarea

noastră și în consensul pe care îl avem, că vrem să promovăm tinerii în armată? Și ne trebuie bani pentru a crește salariile tinerilor în armată. Cum se încadrează acest proces... proiect? Și dacă nu, dimpotrivă, prin acest proiect creăm premise ca din acele puține resurse care sunt, să le canalizăm în altă parte decât la tineri și la îmbunătățirea condițiilor pentru tineri și atractivitatea armatei pentru tineri? Mersi.

Domnul Alexandru Jizdan:

Domnule Popșoi,

Noi, cu părere de rău, astăzi „alergăm din urma trenului”. Dar este o situație care ne-a prins la zi. Aceasta este situația.

Ulterior, noi trebuie să revenim la subiectul – Armata Națională. Și să creăm alte condiții care ar face sau ar crea dorința, ar aduce dorința cetățenilor de a veni în armată. Astăzi suntem cu situația pe care o vedem toți. De aceea colegii din Ministerul Apărării au intervenit cu această propunere de a le permite. Dar dumneavoastră vorbiți în termeni mai generali, care nu cred că se încadrează în subiectul de astăzi.

Colegii ne-au rugat să le permiteți totuși încadrarea. Există niște premise că vor veni oameni mai în vârstă, nu înseamnă că noi îmbătrânim astăzi armata. În aceste funcții nu neapărat vor veni doar oameni bătrâni.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă mulțumesc.

Eu am să încerc la fiecare fracțiune să vă ajungă rândul.

Domnule Munteanu.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate domnule președinte al comisiei,

Eu cred că dumneavoastră aveți o responsabilitate specială față de acest domeniu militar și de securitate. Și înțelegeți foarte bine că acest proiect de lege nu este doar inadecvat, el este dăunător pentru armată. Pentru că soluția de a crește vârsta, este o soluție care împinge armata spre altă direcție.

Noi trebuie să vorbim despre bugetul armatei, nu despre introducerea unor noi categorii de populație îmbătrânită, pentru că aceasta îmbătrânește armata. Armata nu este pensionat, nu este pentru populație în vârstă, ci este o armată care trebuie să se modernizeze la anumiți indicatori de performanță. Pe plan regional noi suntem într-o situație foarte proastă. Ceea ce faceți acuma, încercați să cârpiți, este, de fapt, o încercare de a acoperi realitățile din armata noastră.

Eu vreau să spun că, din păcate, ne lipsește o analiză financiar-economică a necesităților Armatei Naționale. De la aceasta trebuie să

pornim, nu de la o abordare învechită a necesităților de care pe moment are poate nevoie armata.

Dacă vrem, de exemplu, să avem compatibilitate și interoperabilitate cu alte armate mici, de talie mică din regiune, trebuie să mergem în altă direcție. Dumneavoastră înțelegeți că acest proiect de lege trebuia să fie prezentat de un militar, și nu de un deputat fără calificare militară. Și în același timp, trebuia să fie parte dintr-o discuție mult mai largă și mai profundă asupra etapelor de dezvoltare a Armatei Naționale.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc, domnule președinte.

Domnul Alexandru Jizdan:

Domnule Munteanu...

Doamna Zinaida Greceanî:

De asemenea, declarații sunt multe la tema aceasta.

Vă rog.

Domnul Alexandru Jizdan:

Iarși noi, dumneavoastră nu-mi adresați niște întrebări... Nu doar dumneavoastră aveți grija armatei și eu tot sunt îngrijorat, și mi-aș dori ca cetățean al Republicii Moldova să avem tineri care se pregătesc, începând cu 5, 6, 7 ani, să meargă în Armata Națională. Dar știți care este starea lucrurilor!

De aceea vă spun tuturor astăzi, acest subiect este unul care, probabil, prea mult a fost neglijat de-a lungul anilor. Iar noi trebuie să revenim, aflându-ne în starea în care ne aflăm, noi suntem nevoiți așa cum spuneți dumneavoastră, și poate sunt de acord într-o oarecare măsură, să cârpim unele... să permitem să cârpim unele funcții.

Dar dacă există astăzi dorință, haideți să revenim în cadrul Comisiei securitate națională. Noi vom face lucrul acesta. Vom invita colegii și poate noi vom merge în cadrul Ministerului Apărării, și vom vedea la fața locului ce se întâmplă cu adevărat, și vom decide cum intervenim.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Batrîncea.

A, domnul Munteanu are a doua întrebare.

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Am vrut să-l întreb pe domnul președinte, care este bugetul armatei în bugetul de stat, bugetul anual?

Domnul Alexandru Jizdan:

Domnule Munteanu,

Dumneavoastră știți că eu cunosc bugetul. Noi avem cel mai mic buget din Europa. Este circa 35 de milioane de euro acest buget. Noi am mai discutat acest subiect în cadrul altor platforme. Probabil, noi toți acum încercăm să inventăm lucruri clare. Avem o problemă în cadrul armatei și nu doar în cadrul armatei. Cu acest subiect vor veni și cei din Ministerul Afacerilor Interne. Vor veni practic toți cei care își servesc Patria. De aceea, dacă doriți, haideți atunci să lărgim spectrul acestor probleme și-l vom discuta mult mai larg și mai conceptual.

Doamna Zinaida Greceanî:

Deja chiar nu este la subiectul care se discută.

Domnule Batrîncea,

Vă rog.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Dumneavoastră asta și ați spus. Noi acum suntem la sesiunea – raportul comisiei și întrebările se adresează strict pe marginea raportului comisiei. Și noi iar continuăm discuția.

Și dacă e să vorbim despre experți în militarie care nu știu unde se află Ministerul Apărării și Armata Națională, eu mi-am notat și voi face interpelare de deputat, și, la următoarea ședință a Parlamentului, voi veni cu informația cine a făcut serviciul militar și ce atitudine are față de Armata Națională. Și cred că informația o să fie interesantă.

Mai departe, dacă deja vorbim de principiu. Cine a spus că armata sau educația, sau sănătatea au nevoie de tineri de principiu? Tineretul este peste tot salutar. Armata, educația și alte domenii au nevoie de specialiști. Și dacă statul Republica Moldova, Ministerul Apărării, alte ministere au nevoie de specialiști, n-au ce politicienii să vină și să spună: gata, 60 de ani, afară.

Dar mă scuzați, dar tinerii din Parlament nu au părinți? Toți părinții la toți tinerii din Parlament nu au capacitatea să lucreze și trebuie dați afară?

Trebuie să avem specialiști, domnule Reniță.

Și eu nu pot să vin ca expert în militarie, de aceea că eu nu-s militar și nu am dreptul moral.

Militarii știu bine că au necesități și dacă ei vor să atragă experții, înseamnă că noi nu avem cum să-i încurcăm.

Doamnă Președinte,

De procedură. Noi nu putem vorbi deja la subiect. Este raportul comisiei. Întrebări pe marginea raportului comisiei văd că nu sunt.

Am propus aplicarea articolului 108.

Acei care, cu adevărat, sunt interesați, la comisie, poftim.

Domnul președinte Jizdan a spus că este gata pentru a doua lectură să organizeze audieri și sperăm ca să vină argumentați.

Dar încă o dată, nu de tineri, dar de specialiști au nevoie cei de la Ministerul Apărării.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

A doua oară a fost această propunere la același subiect. Deja la raportul comisiei. Fiindcă declarațiile nu sunt pe marginea raportului comisiei.

Propunerea – 108 la raportul comisiei. *(Gălăgie în sală.)*

Cine este pentru, rog să votați.

Acum vă ofer dreptul.

L-ați vizat?

Domnul Vlad Batrîncea:

Eu nu l-am vizat, el m-a întrerupt și i-am spus să nu mă întrerupă. *(Rumoare în sală.)*

El a vorbit paralel cu mine și am spus:

Domnule Reniță,

Nu vorbiți paralel cu mine.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Luați loc, vă rog, domnule președinte.

Domnul Vlad Batrîncea:

El a vorbit paralel cu mine și am spus:

Domnule Reniță,

Nu vorbiți paralel.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dați-i voie domnului Reniță să vorbească.

Domnule Reniță,

Vă rog, replica dumneavoastră.

Domnul Iurie Reniță:

Mulțumesc foarte mult, doamnă Președinte.

În primul rând, aș fi vrut să-l întreb pe domnul președinte al comisiei: dacă a văzut avizul Guvernului la proiectul respectiv?

Vreau să vă spun că eu l-am văzut și de aceea l-am întrebat și pe domnul Bolea. Nu l-a văzut.

Al doilea.

Domnule Batrîncea,

Eu nu sunt expert în fărmatul și distrugerea hărților. Dar, în comparație cu dumneavoastră, pentru Armata Națională am adus câteva zeci de mii și milioane de euro, activând în alte instituții ale statului. Și cunosc mai bine situația decât dumneavoastră.

Domnul Vlad Batrîncea:

Ați făcut serviciul militar?

Domnul Iurie Reniță:

Am contribuit pentru consolidarea Armatei Naționale de o mie de ori mai mult decât dumneavoastră. Și terminați cu demagogiile respective.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Vă rog să calmăm toate spiritele.

Demagogi sunt mulți pe lumea asta.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Fiți foarte atenți.

În baza raportului Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, supun votului pentru a fi aprobat în prima lectură proiectul sub nr. 114 din 10 iulie 2019, prima lectură.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea deputaților prezenți.

Comisia,

Vă rog să aveți grijă să discutați pentru lectura a doua.

Stimați colegi,

Următorul...

Domnule Bolea,

Sunteți gata deja?

Proiectul... din numele Biroului permanent, **proiectul de Hotărâre nr. 46 din 12 februarie 2020.**

Vă rog, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi, *(Gălăgie în sală.)*

Atenției dumneavoastră se prezintă proiectul pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 151/2019 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului.

Sunt deputați noi prezenți în această legislatură. Ei nu se regăsesc în comisii, nu activează, unii de puțin timp. De aceea a fost necesar ca acești deputați să fie repartizați pe comisii.

Proiectul a fost elaborat în baza acelor propuneri care au venit din partea fracțiunilor parlamentare. De aceea se propune ca să fie adoptat acest proiect de hotărâre în așa mod ca deputații noi-veniți să se regăsească și să activeze în comisiile permanente.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

La acest subiect are cineva întrebări?

Domnule Grosu,

La acest subiect? *(Voce nedeslușită din sală.)*

Da, vă rog, domnule Grosu, la subiectul respectiv pe care-l discutăm aveți întrebări?

Poftim?

Microfonul domnului Grosu, am anunțat.

Vă rog.

Domnul Igor Grosu:

Doamnă Președinte,

Eu azi observ că dumneavoastră cu întârziere de un proiect mă vedeți pe mine deja a doua oară. Eu, de fapt, am apăsat când discutam despre proiectul prezentat de domnul Bolea. Deci vă rog, pe viitor, nu mai faceți abuz de 108, pentru că eu am vrut să transmit că graba cu care dumneavoastră ați aprobat proiectul precedent vorbește despre faptul că acolo ceva-i îngropat...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Până la lectura a doua, vă rog să dezgropați.

Domnul Igor Grosu:

... și miroase a Uniunea Ofițerilor care vor foarte ușor să ajungă în Ministerul Apărării... cam miroase a Uniunea Ofițerilor.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnul Igor Grosu:

Sper să mă vedeți data viitoare.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Eu v-am anunțat, eu o să ofer cuvântul la fiecare fracțiune pe rând, nu la o fracțiune – 10 deputați, iar la alta – niciuna... la fiecare fracțiune.

Stimați colegi...

Domnule Perciun,

La subiectul respectiv? Nu.

Deconectați, vă rog.

Domnule Litvinenco,

La subiectul dat?

Da, vă rog, domnule Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Doamnă Președinte,

Domnule Bolea,

Eu n-am văzut proiectul ăsta ca să văd ce schimbări se propun în comisiile permanente.

Noi avem o decizie a fracțiunii pe care am înaintat-o deja de două săptămâni, am impresia, pentru includerea unui deputat de la PAS în Comisia educație, nu avem un răspuns, acum eu, cel puțin, nu am recepționat poate...

Domnule Bolea,

Poate dați citire, ca să vedem ce deputat trece dintr-o comisie în alta, ca să votăm în cunoștință de cauză, pentru că nu cred că este o problemă să votăm, dar trebuie să știm.

Doamna Zinaida Greceanî:

Vă rog, domnule Bolea.

Domnul Vasile Bolea:

Da. Domnule Litvinenco,

Special pentru dumneavoastră.

„La articolul I, la anexa nr. 6, la rubrica „Membri”, poziția „Botnari Alexandru – Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat” se exclude.

După poziția „Padnevici Corneliu – Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat”, rubrica se completează cu poziția „Rotundu Svetlana – Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat”.

La anexa nr. 7, la rubrica „Membri”, poziția „Pilipețcaia Alla – Frațiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor” se substituie cu poziția „Radvan Marina – Frațiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor”.

b) poziția „Rotundu Svetlana – Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat” se substituie cu poziția „Rebeja Radu – Frațiunea parlamentară a Partidului Democrat”.

La anexa nr. 11 se modifică după cum urmează: la rubrica „Secretar”, poziția „Cunețchi Tatiana – Frațiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor” se substituie cu poziția „Pilipețcaia Alla – Frațiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor”.

Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.”

Eu cred că ar trebui să ne pregătim de ședință.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Eu rog să aducem o claritate.

Rog Secretariatul să informeze deputații când proiectul hotărârii a fost repartizat și unde a fost repartizat deputaților.

Domnule Bolea,

Pe o secundă, dați voie Secretariatului să facă anunțul respectiv.

Doamna Evelina Bubuic:

Stimați deputați,

Materialele... proiectele nr. 46 și nr. 47 au fost distribuite astăzi la casele personale ale deputaților care se află la etajul al doilea... (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să...

Până la 10 au fost repartizate dimineață?

Stimați colegi,

Noi doar aseară la ședința Biroului permanent am luat decizia.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Alte întrebări?

Domnule Litvinenco,
Mai aveți o întrebare?

Domnul Vasile Bolea:

E o deficiență de comunicare în Frațiunea „PAS”. Îmi cer scuze.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Deci la 8.30 nu erau materialele în căsuța poștală.

(Voci nedeslușite din sală.)

Nu erau. La voi erau, la noi nu erau.

Doamnă Președinte,

Noi avem...

Revin la un alt subiect. Acolo probabil trebuie schimbată și componența numerică și componența nominală.

Noi avem decizia fracțiunii cu privire la delegarea domnului Virgiliu Pâslariuc în componența Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Domnule Litvinenco,

Subiectul respectiv a fost ieri abordat de către colegii dumneavoastră în cadrul ședinței Biroului permanent. La ședința Biroului permanent noi am luat decizia pentru săptămâna următoare să vedem ce facem cu componența numerică a comisiilor, fiindcă nu putem să extindem unele comisii, să le facem prea mari, iar altele prea mici.

De aceea noi o să revenim la subiectul respectiv. Domnul Bolea are porunca să facă proporționalitatea aceasta, încă o dată pentru toate comisiile, fiindcă așa au solicitat colegii dumneavoastră. Săptămâna viitoare revenim acolo unde au apărut probleme. Astăzi discutăm acolo unde nu există probleme, unde colegii, pur și simplu, au făcut remanieri.

Stimați colegi...

Domnule Bolea,

Nu mai aveți alte întrebări.

Vă rog să luați loc.

Și următoarea tot o s-o prezentați dumneavoastră?

Stați la tribună.

Stimați colegi,

Cine este pentru a fi adoptat proiectul de Hotărâre sub nr. 46 din 12 februarie 2020, rog să votați.

Majoritatea voturilor sau chiar unanim.

Mulțumesc.

Următorul proiect de Hotărâre nr. 47.

De fapt, noi am luat decizia că prezintă domnul Ulanov. Domnul Ulanov văd că...

Cine? Nu, doar membrul Biroului permanent poate să prezinte... doar membrii Biroului permanent... din partea Biroului permanent.

Vă rog, domnule Bolea.

Vă rog să prezentați.

Domnul Vasile Bolea:

Da, cred că...

Stimați colegi,

Prezint atenției dumneavoastră proiectul de Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 47/2019 privind componența nominală a delegației Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a X-a la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

Este o propunere din partea colegilor din Frațiunea Partidului „Șor”, pentru a introduce ca și poziție vacantă – Marina Tauber – Frațiunea parlamentară a Partidului „Șor”, la rubrica „Membri supleanți”.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc.

Domnule Carp,

Aveți o întrebare?

Da, vă rog.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Bolea,

Dar nu v-ați gândit în loc de Tauber Marina să fie Ilan Șor? Fiindcă tot îi dat în căutare internațională, poate se ducea omul într-o țară în care avem acord de extrădare și venea acasă. Faceți măcar un bine pentru Republica Moldova.

Domnul Vasile Bolea:

Eu vă mulțumesc.

Nu, nu m-am gândit.

Nu este... Este propunerea Biroului permanent, ca urmare a propunerii Frațiunii Partidului „Șor” și respectând proporționalitatea și dreptul fiecărei fracțiuni de a înainta membrii săi în diferite delegații internaționale.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

Domnule președinte,

Vă rog să luați loc.

Se supune votului pentru a fi adoptat proiectul de Hotărâre sub nr. 47 din 12 februarie 2020.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Mulțumesc.

Stimați colegi,

Următorul proiect care urmează să-l examinăm este nr. 258 din 11 noiembrie 2019.

Raportor – Igor Munteanu, președintele Comisiei de anchetă.

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Vă mulțumesc foarte mult, pentru că v-ați adus aminte de rapoartele noastre.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Dar ce înseamnă? Noi am spus că le trecem pe cele mai... și care au... necesită discuții, putem să stăm și până la mijlocul nopții.

Domnul Igor Munteanu:

Distinși colegi,

Vă rog să-mi permiteți să prezint astăzi cele 2 rapoarte ale Comisiei de anchetă parlamentară. O să începem astăzi, acum, cu nr. 258 din 11.11.2019.

Vreau să menționez, înainte de a prezenta raportul propriu-zis, că această practică de a înființa comisii de anchetă parlamentare pentru căutarea de răspunsuri și analiză a unor procese și subiecte de rezonanță publică este o practică foarte bună. Ea este o reacție pozitivă din partea publicului, a cetățenilor.

Și sigur că cel mai important lucru nu este doar prezentarea raportului, dar este ca să ne asigurăm că aceste hotărâri ale Parlamentului care încununează efortul deputaților sunt îndeplinite corespunzător de către

autoritățile statului, inclusiv prin obligația care este atașată la fiecare hotărâre a Parlamentului, ca în termen de 2 luni de zile, Procuratura, Guvernul și alte autorități ale statului să prezinte un raport în fața Parlamentului cu privire la îndeplinirea acțiunilor care au fost trasate în aceste hotărâri.

În al doilea rând, aș dori să apreciez lucrul deputaților care au fost în această Comisie de anchetă... nr. 51... și aș dori să-i menționez pe domnul Vlad Batrîncea, domnul Petru Burduja, domnul Radu Marian, domnul Igor Vreamea, domnul Nicolae Ciubuc, pentru că împreună... efortul deputaților... am creat un raport care în acest moment ilustrează observațiile și concluziile noastre de bază asupra obiectivelor de privatizare și concesionare care au trezit interesul publicului.

În al doilea... În sfârșit, trebuie să mulțumesc pentru consultanții care au fost angajați de către Comisia parlamentară de anchetă... nr. 51, domnul Victor Neaga și domnul Oleg Tofilat, care au lucrat mult și care au fost foarte eficienți în scopurile pe care le-am stabilit pentru identificarea curențelor care au existat la concesionarea și privatizarea acestor proprietăți.

Acum, dați-mi, vă rog, voie să prezint observațiile de bază care au reieșit din analiza parteneriatului public-privat privind modernizarea și eficientizarea activității „Gărilor și Stațiilor Auto”.

În 2012, Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” a fost inclusă în lista lucrărilor și serviciilor de interes public, propuse parteneriatului public-privat, prin aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 419. Însă, din 2012 până în 2018, nu a existat vreo... nici o concepție de parteneriat public-privat expusă public sau, cu atât mai mult, nici un proiect de promovare a respectivului parteneriat. Prezența întreprinderii în listă nu înseamnă nici pe departe intenția statului de a ceda integral gestiunea în mâini private. Această prezență putea să se refere la orice fel de alte proiecte de renovare a unor clădiri sau a unor proiecte de cooperare pe filiera digitalizării operațiunilor comerciale, cum ar fi biletele electronice din acest sistem al transportului public. Să nu uităm că fluxul anual care se înregistrează în transportul public este de peste 500 milioane de lei anual.

„Gările și Stațiile Auto” reprezintă un element esențial al sistemului de transport rutier de pasageri, oferă servicii pentru circa 80% din toți pasagerii curselor de autobuze. Toate cursele de autobuze încep și se termină la gară și tot gara vinde bilete pentru aceste servicii.

Din 2012 și până la trecerea în gestiune privată, „Gările și Stațiile Auto” activau în regim normal, fără situații critice, fără crize financiare, înregistrând profit anual constant de aproximativ 5 milioane de lei. Cifra de afaceri a Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto” depășea constant în ultimii ani cifra de 50 milioane de lei, iar rulajul prin conturi depășea cifra de 400 milioane de lei, deoarece întreprinderea încasa integral banii pe

biletele vândute, reținându-și un comision de 10% pentru fiecare bilet vândut pasagerilor.

Pe neașteptate însă, în anul 2018, Ministerul Economiei și Infrastructurii a lansat un proiect de hotărâre a Guvernului pentru inițierea unui parteneriat public-privat la această întreprindere, pentru care deja era elaborat și un studiu de fezabilitate, chiar dacă avizele celorlalte ministere punctau lipsa acestui studiu.

Mai târziu am stabilit, prin efortul de audieri publice la care am apelat în cadrul Comisiei, că unicul document de analiză a fost contractat de către Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” și nu de către Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Care este diferența? Diferența este că Ministerul Economiei și Infrastructurii, care trebuie, într-un fel, să asigure politicile în acest domeniu, ar fi trebuit să fie responsabil de contractarea unui studiu specializat. În schimbul unui studiu specializat am avut un studiu prezentat de către o organizație neguvernamentală, fără nici o calificare, apărută de nicăieri, care a fost pusă la baza acestei tranzacții guvernamentale.

Comisia de anchetă nu a putut face rost de procesul-verbal al ședinței Consiliului, în care s-a discutat și s-a aprobat acest studiu de fezabilitate. Președintele acestei comisii... al acestui Consiliu, domnul Serghei Bucătaru, de asemenea, secretar de stat, în cadrul audierilor noastre a declarat că este vorba de un studiu al necesităților investiționale și opțiunilor de finanțare. Deci nu un studiu de fezabilitate.

Este foarte straniu că se prezintă în acest context coincidența totală a studiului contractat de Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” cu cerințele pentru studiul de fezabilitate a parteneriatului public-privat din Hotărârea Guvernului nr. 476/2012, ceea ce confirmă, de fapt, în opinia comisiei noastre, că de la bun început a fost urmărit scopul de a transmite „Gările și Stațiile Auto” în mâini private, chiar dacă întreprinderea nu este pasibilă privatizării, conform Legii nr. 121/2007.

Nu a identificat comisia noastră nici un anunț în spațiul public pentru selectarea unui consultant care să elaboreze studiul de fezabilitate, nu a identificat nici măcar cerințele parteneriatului public față de conținutul acestui studiu, lăsând la discreția consultantului acea organizație neguvernamentală neidentificată, problemele și riscurile, formularea scenariilor, propunerea opțiunilor. Studiul de fezabilitate a aparținut, de fapt, ONG-lui „Alternative Internaționale de Dezvoltare”, fără a fi menționat autorul concret, termenul de elaborare și temeiul legal.

Procesul de promovare și prevederile Hotărârii Guvernului nr. 898/2018 a fost un efort determinat și fulgerător de transmitere a Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”, o întreprindere monopolist, prin care, după cum am menționat, trec circa 400 milioane de lei anual în gestiune privată.

Ce a făcut Comisia de concurs? A stabilit un termen de 34 de zile pentru promovarea și adoptarea unei hotărâri de Guvern, care este o perioadă extrem de scurtă, ținând cont de complexitatea și importanța acestui proiect. Studiul de fezabilitate este avizat de către Agenția Proprietății Publice printr-o scrisoare din 09.04.1198 din luna august 2018. Proiectul de Hotărâre a Guvernului nr. 898/2018, pregătit în baza studiului de fezabilitate, este trimis ulterior la Ministerul Economiei și Infrastructurii pentru avizare către autoritățile publice exact la data de 09.08.2018, adică exact următoarea zi după avizarea studiului de fezabilitate.

Evident că această ordine de lucruri este total nepotrivită, chiar nenaturală pentru activitatea unui minister care își selectează prioritatea de dezvoltare a unei ramuri extraordinar de importante – transportul public, pe baza unui studiu de fezabilitate al unei instituții care nici măcar nu este agenție sau instituție publică.

Ministerul Finanțelor și CNA, în avizele sale, au menționat lipsa studiului de fezabilitate din proiectul de act normativ, ceea ce înseamnă, în opinia noastră, că transmiterea în gestiune privată a monopolistului de infrastructură de transport a fost examinată de către autoritățile în cauză doar în baza unei note informative. Cu alte cuvinte, CNA și Ministerul Finanțelor nici măcar n-au văzut studiul care s-a pus la baza hotărârii de Guvern.

Criteriile de bază pentru selectarea partenerului privat au fost disproporționale scopului parteneriatului public-privat. Nu este clar de ce Guvernul a solicitat din partea viitorilor parteneri dispunerea de capital propriu și mijloace financiare suficiente pentru asigurarea investițiilor și fluxului de numerar operațional de minimum 400 milioane de lei.

Deci această prevedere, în opinia comisiei, a membrilor comisiei, a fost doar pentru ca să selecteze un singur agent care era interesat de acest contract și, evident, să izoleze sau să scoată din concurs alți pretendenți. Formularea folosită de către Guvern este confuză și nu este clară oportunitatea unui asemenea criteriu de cerere de solicitare a unui cont pe care să se găsească 400 milioane de lei. Și este clar că investițiile de aproximativ 200 milioane de lei deja presupuneau anumite operații sau experiență care se cereau din partea acestui... oricărui concurent.

Prin modernizarea anunțată a „Gărilor și Stațiilor Auto”, Guvernul Republicii Moldova a pus pe seama partenerului privat atribuții care sunt, de regulă, în competența autorităților publice, în special a Ministerului Economiei și Infrastructurii, a Inspectoratului Național de Poliție, a Fisc-lui sau a Agenției Naționale de Transport Auto, cum ar fi: disciplinarea transportatorilor auto, combaterea transportului ilicit, combaterea evaziunii fiscale.

Astea nu sunt competențe pe care le dai prin parteneriat public-privat unui agent care vrea să intre într-un parteneriat public-privat, acestea sunt

competențele agențiilor naționale. Și, cu toate acestea, în loc să se ocupe de standardele internaționale, care trebuiau să fie parte atașată la acest contract de parteneriat public-privat, Ministerul Economiei și Infrastructurii merge mai departe și, pur și simplu, acceptă, în mod irațional, termenul de trei ani de zile pentru a executa toate lucrările necesare, fără a specifica concret la hotărârea de Guvern despre ce lucrări este vorba... așteptate din partea celui care câștigă concursul.

Nu rezistă nici o critică și suma de 200 de milioane care a fost stabilită fără vreo consultare publică cu călătorii, cu operatorii de transport, cu autoritățile publice locale.

Este, de asemenea, stranie logica Guvernului în care investițiile necesare pentru acest obiectiv, pentru parteneriatul public-privat, trebuie să fie făcute în primii trei ani de zile, iar pe parcursul următorilor 22 de ani, pentru că în total acest parteneriat public-privat este pentru 25 de ani de zile, nu se prevăd nici un fel de investiții. Dar ce se întâmplă dacă, de exemplu, are loc un proces obiectiv de uzare... de uzură a bunurilor și a infrastructurii? Care sunt următoarele investiții după 10 ani de zile de la momentul inițierii acestui contract?

În cadrul audierilor, vreau să vă spun că toți membrii Comisiei de selectare a parteneriatului public-privat au menționat că s-a urmărit să fie investit cât mai mult și cât mai repede, însă nimeni nu a putut explica de ce nu există obligație pentru următorii 22 de ani.

Ultimele avize pe marginea proiectului de hotărâre datează cu data de 07.09.2018, este vorba de Consiliul Concurenței și de nota Cancelariei de Stat. În aceeași zi de vineri 07.09.2018, în mod fulgerător, Ministerul Economiei și Infrastructurii reușește să primească avizul din partea Consiliului Concurenței și a Cancelariei de Stat. Doi. Să pregătească tabelul de divergențe și să agreeze o poziție comună cu instituțiile ce au avizat. Este foarte puțin probabil că toți responsabilii de la Ministerul Economiei și Infrastructurii și-au îndeplinit conștiincios datoria în așa termene scurte.

Chiar dacă în proiect se păstrează divergențe în avizele unor autorități publice, mai ales în ceea ce privește Ministerul Finanțelor, Cancelaria de Stat a inclus proiectul hotărârii de Guvern în ordinea de zi pentru următoarea ședință de Guvern. Această viteză de luare a deciziilor este absolut improprie practicii Cancelariei de Stat, care, de regulă, nu include proiectele în ordinea de zi dacă mai sunt divergențe între instituții.

În cadrul primei sale ședințe din 25.09.2018, Comisia de selectare a partenerului privat a luat decizia de a aproba documentația standard pentru participare la concurs și mărimea taxelor de participare. Deci pentru ca să participe la concurs aplicanții trebuiau să plătească o sumă de 200 mii de lei și o garanție de ofertă de circa un milion de lei. Vă imaginați asemenea taxe? Foarte multă lume n-a participat la acest concurs din cauza acestor taxe excesive, care au fost neprevăzute de legislația în vigoare.

Remarcăm că Legea nr. 179/2008 nu conține nici o prevedere referitor la taxele de participare la concursurile pentru adjudecarea parteneriatelor public-private și nici referitor la vreo plată pentru eliberarea documentelor, iar garanțiile pot fi solicitate numai dacă sunt prevăzute expres de lege. Deci în sensul Legii 179/2008 toate cele trei condiții au fost restrictive și abuzive, iar stabilirea plății de 100 mii de lei pentru eliberarea documentelor este chiar ilegală.

Garanția de participare la concurs poate fi pusă sub formă de virament pe contul partenerului public sau garanție bancară, Hotărârea de Guvern nr. 476/2012, pagina 65, însă Comisia de concurs a solicitat garanție pentru ofertă, fără a specifica că ea trebuie să fie oferită de o instituție bancară. Ulterior, comisia a acceptat oferta care conține, de fapt, o poliță de asigurare în loc de o garanție bancară. Deci asta-i o poliță de asigurare, oricine dintre dumneavoastră, oricine dintre deputați poate s-o primească atunci când se gândește că ar putea fi o coliziune cu un automobil pe stradă, dar asta nu înseamnă garanție bancară, oameni buni. Este, evident, o procedură abuzivă prin care Guvernul și Ministerul Economiei au înlocuit un document fundamental, garanția bancară, cu o hârtie.

Colegii noștri de limbă rusă spun „филькина грамота”. Cam așa a fost și cu această condiție care, evident, a negat prevederile de bază care trebuiau să asigure un concurs onest și obiectiv pentru selectarea organizației sau a companiei, care trebuia să desfășoare acest... să fie partenerul privat.

La 14 noiembrie 2018, la ședința a doua a comisiei de selectare a partenerului privat, a fost deschisă unica ofertă venită de la o asociație compusă din trei entități: SRL „Gările Auto Moderne”, o întreprindere înregistrată cu două zile înainte de a depune oferta. Doi, FPC „Exfactor” SRL, o întreprindere notorie în Republica Moldova, dar în domeniul construcțiilor, și un cetățean american Lluca Muco, așa îl cheamă.

Comisia a decis că va fi examinată corespunderea ofertei, conform condițiilor stabilite, chiar dacă în Hotărârea de Guvern nr. 476/2012, pagina 65... punctul 65, pardon, prevede că garanția pentru ofertă este o garanție bancară sau virament în contul parteneriatului public, oferta conținea doar o poliță de asigurare a răspunderii în valoare de 1 milion de lei.

În primul rând, polița de asigurare se deosebește de garanția bancară prin faptul că, pentru a beneficia de bani, partenerul public întâi trebuie să probeze culpa partenerului privat eventual în instanța de judecată. Pe când garanția bancară întâi este executată și de abia după aceasta pot avea loc eventualele procese în judecată.

În al doilea rând, polița de asigurare nu poate fi un substituent al garanției bancare în cadrul selectării partenerului privat, deoarece nu este prevăzută și nu a fost prevăzută de Hotărârea de Guvern nr. 476/2012. Oferta

urma să fie descalificată ca necorespunzătoare cerințelor din documentația standard.

Mai mult decât atât, FPC „Exfactor Grup”, o companie cunoscută multora dintre domniile voastre, a prezentat rapoartele financiare care arată pentru anul 2017 un flux financiar din activitatea operațională negativ, dar și capital propriu inferior cerințelor din Hotărârea de Guvern nr. 988/2018. Adică, cu alte cuvinte, chiar dacă urmăm condițiile stabilite de Guvern, oferta nu era eligibilă și urma să fie descalificată.

În acest context, comisia de selectare, în ședința din 16 noiembrie 2018, a decis în mod ilegal de a constata eligibilitatea ofertei prezentate. În cadrul audierilor unii membri ai comisiei s-au arătat foarte surprinși când au aflat de la noi, de la deputați, că, de fapt, conform fluxului de numerar operațional, prezentat de FPC „Exfactor”, avea o valoare negativă pentru anul 2017.

În anexă la procesul-verbal nr. 3 din 16 noiembrie 2018, punctul 2, această condiție a fost apreciată ca fiind eligibilă. Iar cadrul... calculele prezentate sunt făcute de o asemenea manieră, cel puțin stranie, care nu corespunde cu cerințele hotărârii de Guvern. Considerăm necesară investigarea acestor circumstanțe, care au manipulat datele contabile și au permis ilegal de a considera eligibilă oferta depusă.

În cadrul audierilor din 11 septembrie 2019, domnul Vladimir Baldovici, ex-directorul Agenției Proprietății Publice și membru al comisiei de concurs, s-a declarat fascinat de profunzimea ofertei prezentate de SRL „Gările Auto Moderne” și FPC „Exfactor”.

În același timp, primul administrator al SRL „Gările Auto Moderne”, fondat cu două zile înainte de prezentarea acestei fascinante oferte, a declarat că nu a fost implicat în elaborarea ofertei și că în sarcina lui de bază ca administrator a fost doar înregistrarea întreprinderii, iar oferta i-a fost înmănată de „Exfactor”. În pofida... mă iertați, foarte puțin probabil că s-a desfășurat fără largul concurs al administrației de atunci a Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”.

Eu aș vrea să vă atrag atenția, stimați deputați, că ceea ce s-a întâmplat cu „Gările și Stațiile Auto” putem vedea o combinație exactă cu Compania „Air Moldova”. Și în acel caz, administratorii companiei au colaborat cu acei care au devenit după aceasta candidații la privatizarea unei companii.

Și în acest caz, administrația „Gările și Stațiile Auto” au colaborat pentru ca să construiască o ofertă pentru 30 de stații ale „Gărilor și Stațiilor Auto” în favoarea... în avantajul unei singure companii private. În pofida performanței de a prezenta o ofertă spectaculoasă, așa cum a numit-o domnul Baldovici, în termen record, de o manieră nu mai puțin fascinantă, FPC „Exfactor” s-a retras dintre fondatorii SRL „Gările Auto Moderne” la jumătate de an după semnarea contractului de parteneriat public-privat.

Iarăși, stimați deputați, aceeași schemă ca și în cazul Companiei „Air Moldova”, „Blue Air” a plecat din contract tot după o perioadă de vreme, după o perioadă în care a fost un fel de paravan, pentru ca să confirme existența unor criterii de eligibilitate, lăsând în spate două persoane fizice. Și în acest caz, FPC „Exfactor” a ajutat niște persoane fizice să preia un contract pe 25 de ani de zile de parteneriat public-privat asupra „Gărilor și Stațiilor Auto”, evident prezentând, de fapt, mărturii mincinoase că poate într-un fel să îndeplinească sarcinile care au fost trasate prin hotărâre de Guvern pentru modernizarea „Gărilor și Stațiilor Auto”.

Însă, modul în care ofertantul a reușit să pregătească o atare ofertă, doar în 47 de zile, ofertantul a prezentat o ofertă pentru 30 de stații de gări auto. Deci este, pur și simplu, imposibil. O să întrebați pe orice constructor sau orice specialist în construcții: este imposibil într-o perioadă de 47 de zile să faci lucru de prezentare a ofertelor comerciale a autorizațiilor de construcție și să ai toate datele pregătite, pentru ca să începi construcția peste o săptămână de la semnarea contractului. Ceea ce înseamnă că, ținând cont de conexiunile FPC „Exfactor” cu un anumit cetățean, Ilan Șor, și cu grupul lui de companii, de exemplu, în cadrul concesiunii Aeroportului Internațional Chișinău, putem presupune că a fost un concurs fraudat, în care anumite agenții de stat au lucrat în avantajul acestei companii.

Pentru că toate faptele reflectate în această secțiune nasc suspiciunea că FPC „Exfactor” a servit, prin abuz de încredere, doar ca paravan pentru grupul Șor de a prelua Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” cu rulaje de 400 de milioane anual.

Așadar, pe întreg parcursul concursului la inițiere, desfășurare și finalizare a lipsit cu desăvârșire transparența, un principiu care trebuie respectat la selectarea partenerului privat, conform Hotărârii Guvernului nr. 476/2012, punctul 3: „Selectarea partenerului privat se desfășoară cu respectarea următoarelor principii: transparența la inițierea, desfășurarea și finalizarea concursului”. Concursul netransparent este contrar procedurilor legale și afectează direct rezultatele concursului.

Cu atât mai mult, nu se poate de vorbit despre un concurs atunci când a fost recepționată o singură ofertă, iar accesul la documente nu a fost public, așa cum prevede litera legii.

Contractul de parteneriat public-privat a fost încheiat la 17 decembrie 2018, între APP și SRL „Gările Auto Moderne”, acea companie care s-a înregistrat cu două zile înainte de concurs. Din multiplele momente interesante din contract vom evidenția câteva în rezumat. Este necesar de investigat de ce în textul contractului a fost folosită noțiunea de „garanție”, și nu „garanție bancară”, așa cum prevede norma legală.

Hotărârea Guvernului nr. 476/2012, la punctele 74–76, reglementează garanția bancară de bună execuție pe care ofertantul trebuie s-o depună la 30 de zile după semnarea contractului. În contractul elaborat de PPP la

punctul 5.1.2 este menționată noțiunea de „garanție”. Deci deja nu mai vorbim de garanție bancară, dar de garanție.

Din actele analizate de către experți lipsește acest document de garanție bancară, care este ulterior înlocuită cu poliță de asigurare. Chiar și această poliță de asigurare a fost depusă la 20 februarie 2019, adică în 65 de zile de la semnarea contractului.

Aceste neconformități de formă și de termen reprezintă un temei suficient pentru care contractul poate fi reziliat conform clauzei 15.3, care prevede: neconstituirea de către partenerul privat a garanțiilor solicitate pentru investiții, asumate în volumul și termenele prevăzute în prezentul contract sau nerespectarea obligațiilor contractuale, ce se referă la volumul și termenul investițiilor, servesc drept temei pentru rezilierea contractului.

Mai departe, încerc să scurtez pentru ca să salvăm timp. În procesul de selectare a partenerului privat, eligibilitatea ofertei, capacitatea tehnică a fost asigurată, după cum am încercat să vă conving, de o singură parte, de FPC „Exfactor”.

În iunie 2019, fondatorii partenerului privat SRL „Gările Auto Moderne” au cedat cota lor parte către o persoană fizică, Demcenco Oxana.

La momentul actual, fondatori sunt persoane fizice și o persoană juridică specializată în fabricarea articolelor de încălțăminte și haine.

Punctul 21.2 reglementează compensarea pentru neexecutarea obligațiilor investiționale de către partenerul privat. În modelul de contract din documentația standard mărimea compensațiilor este lăsată la latitudinea partenerului public. Respectiv, dacă cineva vrea să sancționeze acest deținător de contract de concesiune PPP, atunci poate să ceară din partea acestei companii care nu-și respectă obligațiile doar 1,82% anual pentru primele 180 de zile de întârziere sau 2,34% anual din ziua de 181 până în ziua de 365 de zile de întârziere. Este o nimica toată, este o bătaie de joc. Asemenea sancțiuni nu pot fi aplicate, adică statul nu-și poate, într-un fel, aplica voința dacă vrea să-i disciplineze pe cei care nu-și îndeplinesc obligațiile.

În speță, putem rezuma că interesele statului au fost slab negociate sau, mai bine zis, au fost sabotate de către aceste agenții de stat, iar în caz de târăgănare a lucrărilor, pârghiile contractuale disponibile sunt extrem de ineficiente.

Din contract lipsesc prevederile cu privire la răspunderea pentru neexecutarea obligațiilor în cazul rezoluției sau a revocării contractuale, conform punctului 11 din Hotărârea de Guvern nr. 898. Pe cât de alertante și determinante au fost autoritățile publice în promovarea PPP-ului și semnarea contractului, după cum spuneam, s-a făcut într-o perioadă record de rapidă și de scurtă, pe atât de nepăsătoare au ajuns aceste autorități

imediat după încheierea contractului dintre APP și acest SRL „Gările Auto Moderne”.

Nici unul din funcționarii audiați de către comisia noastră, inclusiv doi secretari de stat pe transport, ex-directorul APP, șeful subdiviziunii APP, responsabilul de parteneriat public-privat și membru al Comisiei de monitorizare, nu ne-au putut relata ce investiții au adus partenerul privat până în acel moment, și vorbesc de luna octombrie, nici ce fel de lucrări de construcție au demarat, chiar dacă majoritatea dintre ei, dintre acești audiați, audienți, s-au arătat îngrijorați de diminuarea ratei de rentabilitate a vânzărilor în Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto” sau de accesul dificil al infrastructurii a persoanelor cu dizabilități. Ei s-au arătat încrezători că anume transmiterea tuturor gărilor în gestiunea, în mâinile „Gările Auto Moderne”, înregistrată cu 2 zile înainte de prezentarea ofertei, va soluționa temeinic durabilitatea infrastructurii de transport public. *(Gălăgie în sală.)*

Comisia de monitorizare a Agenției Proprietății Publice nu desfășoară o monitorizare eficientă. De fapt, noi ne-am convins că acest lucru s-a întâmplat și în cazul Aeroportului și al Companiei „Air Moldova”.

Dar în al treilea caz, pe care noi l-am bobinat prin această Comisie de anchetă parlamentară, ne-am convins că, în mod deliberat, s-au sabotat instrumentele prin care statul poate fi eficient, atunci când monitorizează rezultatele unor contracte cu agenții privați.

Până astăzi, iarăși vorbesc de sfârșitul lunii octombrie, nu a avut loc nici o ședință a Comisiei de monitorizare. Investițiile planificate pentru 2019 încă nu erau făcute în luna octombrie și nu putem afirma cert că ele au fost făcute până la sfârșitul anului 2019 în totalitate.

La 9 luni de la semnarea contractului, nu exista nici un document de monitorizare sau vreun act de audit al implementării.

Din audierile în cadrul Comisiei de anchetă, din probele acumulate și din informațiile operative, putem constata următoarele: partenerul privat nu a contractat credite bancare pentru a finanța investițiile, ceea ce ar putea să însemne pentru cineva dintre dumneavoastră că a finanțat din buzunar, netransparent, fără nici un fel de garanție de transparență, ci în mod opac.

Partenerul privat nu a efectuat majorarea capitalului său social pentru a finanța investițiile. Conform contractului, în anul 2019, partenerul privat urma să investească 35 de milioane de lei în modernizarea gărilor din Ceadâr-Lunga, Comrat, Cantemir, Căușeni, Leova, Taraclia, Ștefan Vodă și Vulcănești.

Partenerul privat nu a prezentat partenerului public planuri de reconstrucție. Iar dacă nu ai planuri de reconstrucție, nu ai autorizații, nu ai cum să faci aceste lucrări de modernizare.

Nu dispunem de niciun fel de informație la sfârșitul anului 2019, dacă partenerul privat s-a conformat deciziei Consiliului Concurenței, apropo, o

decizie foarte importantă nr. APD 151710 din data de 22.02.2018 în privința nediscriminării operatorilor de transport.

Vreau să menționez că la începutul anului 2018 Consiliul Concurenței a amendat „Gările și Stațiile Auto” pentru faptul că exercită elemente de monopol al pieței. Audierile Comisiei de anchetă au arătat că factorii de decizie de la Ministerul Economiei și Infrastructurii și APP nu sunt la curent cu această decizie, n-au luat-o în considerare. Respectiv, această concesionare nici măcar nu a luat în considerare alertele care veneau din partea Consiliului Concurenței, deci o neglijare a unei Agenții de reglementare incalificabilă.

După cele, cel puțin, 3 modificări ale asociațiilor partenerului privat, actualmente, în anul 2020, nu mai există nici un asociat original care a participat din prima zi după ce s-a semnat contractul de concesionare.

„Exfactor Grup” s-a retras din proiect, fără a investi nimic.

Partenerul privat a avut nu mai puțin de 3 administratori diferiți pe parcursul anului 2019. Chiar dacă astăzi Compania „Gările Auto Moderne” este condusă, aparent, de un manager cu experiență în gestiunea infrastructurii de transport pasageri, lipsa de progrese satisfăcătoare în investițiile capitale și în executarea lucrărilor de modernizare nu ne permit să sperăm că există șanse ca obiectivele de parteneriat public-privat să fie îndeplinite în acest an.

Au fost depistate mai multe neconformități, neglijență și abuzuri care sunt temeiuri suficiente pentru a declara acest PPP de modernizare a gărilor și stațiilor auto un proiect cu grave încălcări de procedură și străin de interesul public. Oferta nu a îndeplinit cerințele documentației standard, conform punctului 103 din Hotărârea Guvernului nr. 476/2012 și trebuia să fie respinsă din start de către Comisia de selectare.

După 9 luni de la semnarea contractului, am observat, din păcate, și noi o atitudine foarte neglijentă, aproape abstractă de poetică din partea partenerului public care nu monitorizează executarea lucrărilor, dar și a partenerului privat care a eșuat în a implementa lucrările planificate pentru anul 2019.

În contextul constatărilor enumerate, Comisia de anchetă va solicita luarea de măsuri urgente de către Agenția Proprietății Publice pentru întocmirea raportului de monitorizare a partenerului public-privat și demararea procedurilor de reziliere a contractului, după ce se atestă lipsa de progrese asumate și lipsa unei garanții bancare de bună execuție.

De asemenea, vom solicita organelor de drept investigarea acțiunilor și inacțiunilor Guvernului, Ministerului Economiei și Infrastructurii, APP-ului, administratorului Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”, Comisiei de selectare, partenerului privat, pentru a da o calificare procesuală

abuzurilor evidente identificate în cadrul investigației partenerului public-privat de modernizare a Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”.

Voi rezuma în câteva elemente care este concluzia la care a ajuns Comisia noastră de anchetă. Notăm caracterul nociv al acestui parteneriat public-privat datorită gravelor încălcări de procedură legală care a blocat, practic, participarea altor concurenți la un proces natural de modernizare și dezvoltare a transportului public din Republica Moldova. Scopul acestui parteneriat public-privat nu a fost atins. Investițiile nu s-au făcut conform graficului aprobat, iar originile banilor sunt, cel puțin, obscure.

Contractul propus de APP este viciat, tendențios și nu apără interesele statului, fiind favorizat un partener privat, înființat cu 2 zile înainte de concurs.

Nu există informații suficiente în spațiul public cu privire la acțiunile întreprinse de Procuratura Generală, de Guvern în acest dosar.

Transmiterea unei infrastructuri atât de importante pentru securitatea națională periclitează dezvoltarea sistemului de siguranță națională, de siguranță a pasagerilor, dezvoltarea sistemului de digitalizare a tichetelor inclusiv. Dar, dincolo de asta, vă imaginați ce se întâmplă dacă o companie privată, cu interese neclare, poate, de exemplu, să... controleze și să distrugă, de fapt, siguranța pasagerilor, a 80% din toți pasagerii care circulă în Republica Moldova. (*Rumoare în sală.*)

Guvernul a admis, din păcate, lunecarea sistemului de transport public într-o zonă gri netransparentă în care există mulți interpuși, fără ca să cunoaștem originea banilor pe care-i investesc, probabil, chiar cu interese interlope care...

Mulțumesc pentru atenție, stimați colegi.

Vreau să vă spun că dincolo de datele financiar-bancare, dincolo de ilegalitățile pe care le-am urmărit și le-am identificat prin acest raport, aș vrea să atrag atenție că o dimensiune care nu trebuie să fie neglijată, este dimensiunea de securitate națională și nu doar de economie politică.

Acest parteneriat public-privat nu a permis Ministerului Economiei și Infrastructurii să introducă un sistem soft unic de facturare a tichetelor, pentru că această competență a fost inclusă în acest contract prost scris și prost monitorizat.

În aceste condiții, vreau să vă spun că Ministerul Economiei și Infrastructurii, practic, s-a retras din acea funcție de a construi politici sustenabile, durabile de dezvoltare a transportului public, lăsând la discreția unui actor privat toate lucrurile care sunt importante pentru siguranța, confortul, accesul la serviciile de calitate pentru pasageri în Republica Moldova.

Am spus, această Comisie de anchetă pe care am avut plăcerea să o reprezint... consider că rezilierea contractului este singura soluție pentru ca să rezolvăm această problemă.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă mulțumesc, domnule președinte al Comisiei de anchetă.

Aveți și niște întrebări, așa să înțeleg, s-au înscris deputații.

Domnul Igor Munteanu:

Da. Așa ar trebui să fie.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Prima întrebare – doamna Ciobanu Maria.

Doamna Maria Ciobanu:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule raportor,

Constat cu satisfacție că ați prezentat un raport consistent, argumentat în limitele literei legii.

Dar, domnule deputat Munteanu, am auzit doar un singur nume – Șor. Mi s-a creat impresia că autorii procedurilor abuzive sunt niște anonimi.

Spuneți-ne, domnule deputat, cetățenilor, cine sunt autorii, eroii principali ai schemelor mafioate și nu funcțiile pe care le-au deținut în fostele Guverne, dar numele lor? Asta așteaptă cetățenii, statul Republica Moldova, domnule deputat Munteanu.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, doamnă Maria.

De fapt, au răsunit 4 nume în acest raport: domnul Baldovici, a fost secretarul de stat domnul Croitoru, au fost persoane care au participat la Comisia de concurs, au fost miniștri ai economiei și infrastructurii.

Dar eu nu pot, de exemplu, să calific dacă sunt mafioți sau nu sunt mafioți. Asta este, absolut, obligația organelor de anchetă care trebuie să-și facă lucrul după prezentarea și adoptarea unei hotărâri de Parlament în această privință.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți a doua întrebare? Nu.

Următoarea întrebare – domnul Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

În primul rând, felicitări, domnule Munteanu, pentru acest raport foarte punctual, foarte extins, după care, în mod normal, în Sala Parlamentului sau în alte localuri trebuiau să între procurorii.

Două întrebări. Prima. De ce nu a fost reziliată concesiunea dacă garanția de bună execuție nu a fost prezentată?

Doamna Zinaida Greceanî:

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc.

Pentru că Agenția Proprietății Publice a înlocuit termenul de „garanție de bună execuție” cu termenul de „garanție” și „garanția bancară” cu termenul de „poliță de asigurare”.

Deci a fost o manipulare de termeni care a fost folosită de către această entitate privată, înființată cu 2 zile înainte de concurs, pentru ca să obțină controlul asupra celei mai vaste rețele de transport public, cu garanții politice, probabil, din partea acestor agenții de stat care nu au apărut interesul public.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc.

Domnule Slusari,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Stimate domnule Munteanu,

Dacă puteți să ne spuneți, cine face parte din această Comisie de monitorizare, care timp de 9 luni nu știu unde și unde... la cine, în buzunare poate, la cineva... monitorizat, dar nu a făcut nimic, din câte eu am înțeles, pentru a respecta... pentru a monitoriza respectarea acestui pseudo-contract de concesiune, după cum noi vedem.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule vicepreședinte.

O să dau citire, în acest caz, listei persoanelor care au fost audiate sau care au fost invitate la audierile din comisii și atunci o să vă dați seama care sunt implicațiile acestui contract de concesiune.

Pavel Filip – ex-Prim-ministru; Chiril Gaburici – ex-ministru al economiei și infrastructurii; Octavian Calmîc – ex-ministru al economiei și infrastructurii; Serghei Bucătaru – ex-secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, ex-președinte al Consiliului de administrație a Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”; Vitalie Iurcu – ex-secretar de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii; Vladimir Baldovici – ex-director al APP; Vadim Dermenji – ex-vice-direcotor al APP, președintele Comisiei de monitorizare; Andrei Ciornîi – Ministerul Economiei și Infrastructurii, membru al Comisiei de selectare; Veronica Melihov – Ministerul Economiei și Infrastructurii, membru al Comisiei de selectare; Maria Șendilă – Agenția Proprietății Publice, membru al Comisiei de selectare, membru al Comisiei de monitorizare; Serghei Popovici – administrator, Întreprinderea de Stat „Gările și Stațiile Auto”, membru al Comisiei de selectare, membru al Comisiei de monitorizare; Veaceslav Apostol – ex-administrator al SRL „Gările Auto Moderne”; Vladimir Tonu – director al FPC „Exfactor Grup” SRL.

Astea sunt numele la care noi am apelat și de la care... de la majoritatea am primit răspunsuri.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – doamna Grigoriu Inga.

Doamna Inga Grigoriu:

Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimate domnule raportor,

Vă mulțumesc și eu pentru munca pe care ați depus-o împreună cu experții cu care ați elaborat acest raport...

Domnul Igor Munteanu:

Și deputații.

Doamna Inga Grigoriu:

Și deputații evident. Cei care au fost alături în această muncă. Felicitări și dumneavoastră.

Ați invocat câteva nume și sper că în continuare acest raport va fi votat în unanimitate.

Ceea ce voiam eu să vă spun – 2 lucruri, ca fapt divers. În primul rând, ați adus exemplul de încă o schemă de concesionare a bunurilor statului, dar eu vreau să vă mai zic poate de un exemplu extrem de mic, dar care face parte din alte sute de exemple ceea ce înseamnă stare de impunitate din Republica Moldova. Și aici nu pot să nu vorbesc despre modul cum s-a petrecut licitația trucată de autobuse „ISUZU”... de marca „ISUZU”, care până astăzi nu știm dacă toți beneficiarii au fost... sau cei care au fost implicați în această achiziție frauduloasă au fost pedepsiți, deferiți justiției.

Dar întrebarea mea vine în contextul unor audieri. De fapt, un grup de cetățeni, foști angajați ai Întreprinderii de Stat care purta atunci denumirea „Gările și Stațiile Auto” au venit la o audiență. Unii dintre ei astăzi sunt angajați ai SRL „Gările Auto Moderne”, alții nu au mai avut loc sau nu au mai dorit. Deci ce au invocat anume... despre ceea ce dumneavoastră ați pomenit în raport, despre multe evaziuni fiscale și despre faptul existenței unui grup criminal, care, o dată în săptămână, impunea operatorii pentru o taxă colectată ilegal în urma vânzării tenebre a biletelor auto.

Știm că există o cauză penală pe acest fapt și vreau să vă zic că...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Vă rog, vă dau minutul pentru precizare.

Doamna Inga Grigoriu:

Eu nu am pus întrebarea.

Vă mulțumesc.

Deci întrebarea era următoarea: dacă sunteți în cunoștință de această cauză penală?

Și a doua. Întrebarea de bază era: dumneavoastră ați spus că sunt foarte multe... deci ați vorbit despre investiții în primii trei ani de zile, dar nu ați spus despre suma investițiilor. Care a fost, de fapt, suma investițiilor cu care a venit agentul economic... sau în cadrul acestui parteneriat public-privat care a fost încheiat de către SRL cu Agenția Proprietății Publice?

Pentru că acei oameni, de asemenea, mi-au invocat faptul că nu au existat nici un fel de investiții în infrastructură, în softuri, în programe, în echipamente, în alte sisteme care ar putea să însemne „Gări Auto Modernizate”

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc pentru întrebare.

Inga,

Din păcate, am impresia că nimeni nu știe exact câte investiții s-au făcut până în acest moment. În anul 2019 trebuiau să fie investite 35 milioane de lei pentru începutul modernizării celor 30 de stații incluse în acest sistem național de „Gări și Stații Auto”.

Întreaga investiție este de 200 milioane de lei în termene... în timp de 3 ani... primii 3 ani ai acestei concesiuni de parteneriat public-privat. Posibil că există foarte multe cazuri care-i nemulțumesc pe oamenii angajați

în acest sistem. Eu nu am știre despre numărul de dosare penale sau de infracțiuni care se comit în acest domeniu. Dar vreau să spun că decizia Consiliului Concurenței din 2018 este în continuare valabilă, pentru că decizia Consiliului Concurenței s-a aplicat pe baza caracterului discriminatoriu al aplicării unui tratament față de diverși furnizori de servicii de transport auto și s-a achitat, mă rog, o sancțiune de jumătate de milion de lei din partea Întreprinderii de Stat „Gările și Stațiile Auto”. Ceea ce înseamnă că au fost în trecut foarte multe cazuri de discriminare și de favorizare, și cazuri de corupție și probabil că ele există și în acest moment.

Dar noi discutăm acum nu doar despre managementul actualei Companii „Gările și Stațiile Moderne”, ci analizăm legalitatea procedurilor respectate sau nerespectate în cazul concesiunii acestui obiectiv de interes național.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc, domnule președinte.

Aveți a doua întrebare? Nu aveți a doua întrebare.

Următoarea întrebare – domnul Ciubuc Nicolae.

Domnul Nicolae Ciubuc:

Da. Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule raportor,

Am participat în calitate de vicepreședinte în cadrul acestei comisii, a fost, într-adevăr, depusă o muncă titanică, foarte multă lume audiată. Nu aș vrea să mă refer la consistența sau la esența materială a acestui document, fiindcă am văzut o anumită doză de subiectivism atât la rapoartele inițiale care au fost în partea ce ține de concesiunea Aeroportului, privatizarea „Air Moldova” ș.a.m.d., același lucru l-am sesizat și aici. Nu aș vrea să mă opresc aici, mai mult vreau să vorbesc despre aspectele de procedură.

Și atrag atenție, conform articolului 2 al Hotărârii Parlamentului prin care s-a constituit Comisia de anchetă, comisia a avut la dispoziție un termen de 120 de zile pentru investigarea, elucidarea și prezentarea raportului, termen care a expirat, dacă nu greșesc, la data de 16 octombrie. Atrag atenție că ședința comisiei, la care s-a aprobat acest raport, a avut loc la data de 22 octombrie, prin urmare cu un termen expirat de 6–7 zile.

În acest sens, din punct de vedere juridic, întrebarea mea este față de dumneavoastră: de ce nu ați venit cu demers sau cu proiect de Hotărâre cu privire la prelungirea termenului? Așa cum a avut loc în cazul altor comisii de anchetă cu devalizarea sistemului bancar, cu așa-numita Comisie antipuci. În cazul respectiv s-a lăsat, termenul a expirat, mai ales știind că au fost cheltuite și surse suplimentare, e vorba, dacă nu greșesc, de 100 mii de lei pentru recrutarea experților responsabili de elaborarea acestui raport. Și în acest sens, dacă acest raport eventual va putea servi ca probă în

condițiile în care a fost aprobat de către o comisie care nu mai avea valabilitate?

Și în același sens, întrebare către plenul Parlamentului: dacă noi putem aproba astăzi acest raport în condițiile în care comisia la data de...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog, finalizați gândul.

Domnul Nicolae Ciubuc:

În condițiile în care, la data de 22 octombrie, comisia deja nu mai era valabilă, poate Parlamentul astăzi adopta un astfel de document al unei comisii, de fapt, inexistente, haideți să-i spunem, termenul de activitate al acesteia expirat?

Mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Ciubuc.

Dumneavoastră mă învinuiți sau învinuiți comisia de un anumit subiectivism, dar folosiți niște argumente care nu fac bine scopului acestei comisii. Comisia trebuia să prezinte un raport bazat pe dovezi și evidență, să facă audieri, să colecteze informații care sunt relevante, dar nu sunt cunoscute publicului, și noi asta am făcut. Faptul că la momentul în care noi am finalizat raportul, plenul și Biroul permanent nu a luat și nu a instalat pe agenda de ședință a Parlamentului subiectul nostru, raportul, asta nu diminuează valoarea acestui raport.

În al doilea rând, fiecare dintre noi va vota într-un fel sau altul. Dacă dumneavoastră considerați că acest raport asupra concesionării garilor și stațiilor auto nu contează pentru interesul public, dumneavoastră n-o să votați. Dar vor vota toți deputații cărora le pasă ca aceste gări și stații auto să fie administrate în mod legal de către entități cu buget transparent și care își îndeplinesc acțiunile. Să nu ne ascundem după deget.

Dumneavoastră vreți să blocați, probabil, dacă doriți, un raport. Acest raport este bine lucrat, este creat cu efort prin consensul tuturor deputaților care au participat la lucrările sale. Și eu cred că trebuie să privim pozitiv înainte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc, domnule raportor.

Aveți a doua întrebare, domnule Ciubuc?

Precizare.

Vă rog.

Domnul Nicolae Ciubuc:

Domnule președinte,

Chiar nu vă face față să faceți anumite insinuări în adresa mea că aș vrea să blochez, cunoașteți foarte bine că noi am fost implicați și destul de dedicați în procesul activității comisiei. Ideea era, totuși, nu că plenul Parlamentului nu a inclus în ordinea de zi acest proiect, ideea că la data de 22, atunci când comisia și dumneavoastră în calitate de președinte al acestei comisii ați admis ca acest raport să fie aprobat peste termenul valabil al activității comisiei, și aici este problema.

Nu mă refer la esență și nu credeți că nu-mi pasă de ceea ce a fost constatat și de lucrurile care s-au săvârșit. Ideea era în procedură și în valabilitatea actului și catalogarea sau aprecierea de către organele care urmează să ia act de acest document, să-l implementeze, să facă uz de acest document în procesul anumitor anchete, în ce măsură vor putea face acest lucru dacă comisia respectivă a aprobat un document în afara unui termen legal?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Mi se pare că dumneavoastră deja ați răspuns.

Domnul Igor Munteanu:

Am răspuns, dar vreau să-i amintesc domnului Ciubuc, cu tot respectul pentru fracțiune și dumneavoastră personal, dar vreau să vă spun că eu cred că noi dăunăm mai mult dacă ne legăm de niște elemente procedurale și nu vedem în esență care este obiectivul și utilitatea acestui raport și a hotărârii Parlamentului.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Grosu.

Domnul Igor Grosu:

Stimate coleg și cei care au muncit la raport,

Mersi mult, felicitări.

Dumneavoastră în detaliu ați analizat contractul. Din ceea ce mi-ați spus dumneavoastră, cei care l-au negociat, elaborat, din partea statului, nu au făcut cel mai bun lucru în a se gândi să protejeze interesele statului. Acum una din propunerile dumneavoastră, concluziile comisiei este să recurgem sau recomandați instituțiilor statului să recurgă la rezilierea acestui contract. Dumneavoastră știți mai bine clauzele.

Acum, pornind de la proasta experiență că foarte prost au fost apărate drepturile statului, exista vreun pericol să ajungem în situația încă să mai

plătim escrocilor pentru ceea ce au făcut ei? Așa o analiză a riscurilor la acest capitol.

Domnul Igor Munteanu:

Stimate domnule Grosu,

Riscuri întotdeauna există, dar există și anumite prevederi ale legislației care apără interesele statului. Am menționat că nu mai există nici unul dintre fondatorii originali ai aceluși consorțiu de organizații, de companii care erau prezente la semnarea contractului. Unele dintre aceste companii și-au transmis drepturile de concesiionar unor persoane fizice, fără ca acest lucru să fie autorizat de către Guvern.

Or, sigur că există foarte mari, eu știu, lipsuri legislative, acest lucru trebuie să ne îndrepte atenția la îmbunătățirea legislației și, în special, a sistemului de parteneriate public-private. Dar în același timp Guvernul, Ministerul Economiei, Agenția Proprietății Publice are și niște instrumente exacte, specifice de a constata dacă obligațiile contractuale au fost respectate, în ce termene, care a fost disproporția dintre investițiile planificate și cele efectuate?

Și, de asemenea, există o anumită prevedere care se cheamă, în Codul civil, dol – prezentarea de mărturii mincinoase la momentul încheierii unui contract pentru a duce în eroare autoritatea sau cealaltă parte.

Sunt multe instrumente care pot fi folosite de către partea statului, de către concedent pentru ca să apere interesul public și să recupereze acest sistem al transportului public, care, încă o dată repet, este de importanță strategică, este de importanță națională. Pentru că securitatea pasagerilor este pusă în... este afectată nu numai de autobusele cu perioadă expirată de exploatare, dar și de serviciile care sunt prezentate prin aceste gări și stații auto, administrate, posibil, de entități sau de persoane fizice cu intenții maligne.

Doamna Zinaida Greceanii:

Da. Mulțumesc.

Domnule Grosu,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Grosu.

Domnul Igor Grosu:

O să fie și a doua întrebare. O recomandare către dumneavoastră și către membrii comisiei. Cum o să evolueze evenimentele, noi o să vedem, vom vedea și acțiunile Guvernului. Ceea ce eu vreau să vă rog pe dumneavoastră, membrii comisiei, să monitorizați îndeaproape cum o să se comporte Guvernul.

Și de aici derivă a doua întrebare. Este bine că prin efortul dumneavoastră ați deconspirat, ați scos la lumină această schemă.

Cum credeți, n-o să nimerim noi în altă schemă, ținând cont de faptul că noi toți observăm cum anumite active ale statului, anumite scheme sunt preluate deja: „Metalferos” și alte lucruri. Și atunci cineva să nu facă cu mâinile noastre, să desfacă un contract, ca după aia să ajungă în alte mâini?

Mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Ași dori să completez răspunsul anterior. Vreau să spun că atribuția de a aproba dolul, despre care am menționat, care revine Procuraturii, nu deputaților, Parlamentul Republicii Moldova atestă o anumită opinie politică asupra implementării, asupra legalității acțiunilor.

Ceea ce ați ridicat dumneavoastră la ultima întrebare ține de protejarea infrastructurii critice. Deci „Gările și Stațiile Auto”, transportatorii de energie, de apă, de alte utilități trebuie să facă parte dintr-un sistem pe care noi trebuie să-l protejăm instituțional și prin legi. Aceasta este următoarea prioritate.

Pentru că toate aceste experiențe foarte negative de a constata că agențiile de stat lucrează pentru grupuri obscure arată că noi nu avem nici un fel de apărare, nu putem să apărăm cetățenii, dacă nu avem o legislație care să prevadă expres până unde, de exemplu, poate să-și extindă discreția niște manageri de întreprinderi private, dacă intră pe sectorul public.

Și eu cred că aceste lecții usturătoare ar trebui să ne ofere posibilitatea de a face o legislație complexă, conform Directivei din 2008 a Comisiei europene cu privire la apărarea, recunoașterea și identificarea infrastructurii critice. Respectiv, Republica Moldova trebuie să se adapteze la niște standarde.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Domnule Grosu,

Aveți o precizare?

Da, vă rog.

Domnul Igor Grosu:

Sunt de acord. Noi ne-am gândit și noi am cugetat la un instrument de protejare a infrastructurii critice, cum spuneți dumneavoastră, strategice și aici sunt și „Gările Auto”, și Portul „Giurgiulești”, și Aeroportul ș.a.m.d. Foarte curând o să propunem spre discuție, astfel ca aceste obiecte, astfel de infrastructură să nu treacă pe sub masă, din mână în mână la niște escroci, care până la urmă nu au interesul public, decât interesul personal.

Mersi mult.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Litvinenco.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Mulțumesc.

Domnule președinte,

La articolul 4 este „două luni”. Nu credeți că este prea mic termenul de punere în aplicare și raportare de către Guvern, CNA și Procuratură? Mai ales din precedenta situație când, de asemenea, a fost indicat un termen mic. Și nici până în ziua de astăzi, am impresia că instituțiile statului nu au venit să prezinte...

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Litvinenco,

Mulțumesc pentru întrebare.

În primul rând, trebuie să spunem foarte clar că articolul 341 din Codul civil, care oferă exact această noțiune de „dol” și situațiile de utilizare, nu are nici un fel de termen de prescripție asupra folosirii argumentului de dol într-un contract de acest gen.

Dar noi am pus la mari semne de îndoială comportamentul autorităților și Agenției Proprietății Publice. Pentru că, dacă ar fi dorit să monitorizeze exact discrepanța dintre obligațiile contractuale și ce se întâmplă pe teren, deja ar fi intervenit.

Comisia de monitorizare practic nu a acționat nici o zi. Iar dacă la etapa aceasta, suntem în februarie 2020, și noi nu știm câți bani au intrat pentru așa-zisa modernizare a „Gărilor și Stațiilor Auto” și ni se vor arăta niște acoperișuri de culoarea albastră, dar fără ca să înțelegem că sistemul funcționează la standarde internaționale...

În contractul de concesiune nu există nici o referință la standardele pe care le trebuie să le aplicăm. Aceasta este lipsa Ministerului Economiei și Infrastructurii, pentru că acolo trebuie să apară o politică cu standarde de calitate pentru serviciile integrate în acest sistem al transportului public.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Aveți a doua întrebare, domnule Litvinenco?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Domnule Munteanu,

Sunt de acord de aici cu dumneavoastră. Întrebarea mea era: dacă termenul... articolul 4 din proiectul de Hotărâre, acolo este indicat termenul

de două luni pentru ca CNA, Guvernul și Procuratura generală să vină și să prezinte raport cu privire la modul și mersul realizării recomandărilor comisiei.

Domnul Igor Munteanu:

Am înțeles. Mă iertați.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Dacă nu credeți că este prea mic? Și poate punem un termen un pic mai mare ca ei să vină cel puțin. Mai bine să vină decât să nu vină în general, pentru că ei o să spună că termenul este prea mic și...

Domnul Igor Munteanu:

Care ar fi termenul? Un an de zile, doi ani de zile?

Domnul Sergiu Litvinenco:

Nu, nu, nu, trei luni, patru luni.

Domnul Igor Munteanu:

Două luni de zile. Și aici ar trebui din nou să menționez, comisiile de anchetă parlamentare sunt înființate cu un anumit scop. Aceasta arată o anumită urgență publică, națională. Și dacă cineva crede că Parlamentul nu este locul voinței suverane a poporului, se înșală.

Și probabil că Parlamentul, pornind de la experiențele pe care noi le acumulăm cu aceste comisii de anchetă parlamentară, noi trebuie să întărim vocea Parlamentului, inclusiv supraveghind alte autorități care nu-și fac lucrul.

Două luni de zile mie mi se pare un termen adecvat, domnule Litvinenco. Dacă există voință politică și conformitate sau dorință de conformitate la ceea ce numim noi urgență națională.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Vremea Igor.

Domnul Igor Vremea:

Mulțumesc.

La articolul 3 eu cred că nu este cazul sintagmei „a da o calificare procesuală a abuzurilor evidente”. Fiindcă noi nu putem din start să dăm o direcționare cu tentă acuzativă sau de acuzare a acestor instituții, pe care noi le enunțăm aici: Procuratura Generală, CNA ș.a.m.d.

Eu aș zice că a da o calificare procesuală faptelor identificate. Și ei de acum trebuie să le califice, fie că sunt abuzuri, fie că sunt evidente, fie că nu sunt evidente ș.a.m.d. De aceea nu cred că trebuie să utilizăm această sintagmă.

Și a doua, eu sunt de acord cu domnul Litvinenco referitor la articolul 4 din proiectul hotărârii – două luni. Și două luni se referă pentru organele de drept la întreprinderea unor acțiuni procesuale, ceea ce practic este imposibil. Noi am avut un termen și raportul n-a fost întocmit în termenul de două luni. Dar mai cu seamă, dacă vorbim despre a da o calificare juridică calificată.

În al doilea rând, articolul 2 dă indicații Guvernului, așa-i? Anume de a elabora, de a aduce în concordanță. Eu cred că dacă vorbim în termenii care sunt utilizați aici de a modifica însăși legislația la capitolul privatizări, trebuie să se facă și studii de fezabilitate ș.a.m.d. Eu cred că două luni este imposibil de a face un lucru de asemenea gen.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Vreamea,

Care...

Domnul Igor Vreamea:

Dacă calificativ vorbim.

Doamna Zinaida Greceanî:

Care este... vă rog să menționați termenul care este... care este propunerea dumneavoastră, că noi o să fim nevoiți să punem la vot.

Domnule Vreamea,

M-ați auzit ce am zis? Care este propunerea dumneavoastră la articolul 4, termenul?

Domnul Igor Vreamea:

Nu știu, cel puțin, 6 luni trebuie să fie. Fiindcă Legea nr. 100... nu, luați măcar Legea nr. 100 cu privire la actele normative și o să vedeți care sunt termenele de elaborare a unui act normativ. Fiindcă sunt implicate diferite instituții și expertize.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Vreamea,

Eu respect opinia dumneavoastră, dar cred că șase luni este un termen excesiv de lung. Aceste autorități... Și evident noi așteptăm explicații din partea Guvernului, nu așteptăm doar din partea APP-ului la ce acțiuni au făcut. Două luni de zile este suficient pentru ca să ne spună cel puțin care sunt direcțiile de îndeplinire a acestei probleme mari.

Din punctul meu de vedere, ar trebui să rămânem la termenul de două luni de zile și să „dea cărbuni”.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc.

Domnule raportor,
Nu mai aveți alte întrebări.
Vă rog să luați loc.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Avem și luări de cuvânt la subiectul respectiv.

Prima luare de cuvânt – din partea Frațiunii „PAS”, domnul Lilian Carp.

Domnul Lilian Carp:

Stimați cetățeni,

Doamnelor și domnilor deputați,

Republica Moldova, când a obținut independență, avea o economie diversificată, bazată pe agricultură, industrie alimentară, industrie textilă, asamblare de tehnică agricolă etc. Dar trecerea de la economia planificată centrală la cea de piață funcțională s-a dovedit a fi un proces mult mai complicat și mult mai anevoios decât au crezut... se crezuse inițial, deoarece a trebuit ca acest proces să aducă restructurări profunde în activitatea tuturor ramurilor economice. De reforme profunde avea nevoie atunci noul stat cum să dezvolte economia și cum... și care vor fi ramurile prioritare pentru dezvoltare.

Din păcate, hoții au înțeles repede că se pot îmbogăți, furând bunul public prin scheme de privatizări, în anii '90, iar mai târziu, prin parteneriate public-private, unii, cu succes, și-au făcut averi colosale.

După fiecare scrutin electoral, pe furiș, prin lăstăriș, cum se spune prin popor, au dispărut mai multe bunuri din proprietatea statului. În anul 1994, când au avut loc alegerile, au dispărut proprietăți prin privatizări cu bonuri... unde anumite acțiuni au fost cumpărate și oamenii au fost nevoiți să plătească de două ori. Prima oară au plătit când le-au fost repartizate bonurile, a doua oară au plătit când au dat bonurile. Astfel, s-a făcut că prin faptul că în loc să devină proprietari ai anumitor bunuri ei încă au plătit bonuri pentru oameni și după care, că le-au dat pentru dezvoltare, iar au plătit mai departe. Iar aceste bonuri care au fost plătite, chipurile să se împrădierească, astăzi noi nici nu avem... măcar unde sunt aceste registre, au dispărut și astăzi noi avem și modificări de lege unde... alta... cum aceste acțiuni să intre în proprietatea statului, iar statul să le revândă înapoi.

Apoi au venit alegerile din 1998. Au fost primele tentative de a-și atribui acțiuni de la Banca de Economii. Acțiunile întreprinse atunci au

permis mai târziu, adică în 2014, să scoată din sistemul bancar și rezerva valutară – peste 1 miliard de lei... peste 1 miliard de dolari.

Dacă vom urmări fiecare scrutin electoral parlamentar, vom vedea că în timpul campaniilor electorale se mai privatizează ceva, se mai fură ceva. Astfel, practic, fiecare campanie electorală este o campanie și de privatizare, și de hoție a bunurilor de stat. În 2014 a fost Banca de Economii și rezerva valutară, Aeroportul Chișinău, prin scheme foarte simple: concesiune, preluare, când toată lumea era în plină campanie electorală și încercau să găsească soluții sau să convingă lumea să fie votați. Băieții șmecheri se aflau la butoane și au furat și aceste bunuri din proprietatea statului.

Desigur că nu putea să fie o excepție și alegerile parlamentare din 2019, când oamenii erau cu ochii pe campania electorală, printr-un parteneriat public-privat care s-a desfășurat cu abateri de la legislație, a fost dată în concesiune și „Gările Auto”.

Practic, putem spune astăzi că „crainicul” de la „Gările Auto” poate anunța cu succes:

„Stimați cetățeni,

Vă aflați în gara furată.

Vă dorim călătorie plăcută până la următoarea schemă de hoție.”

Astăzi oamenii, practic, se tem de alegeri anticipate, se tem de alegeri din simplul motiv ca în plină campanie electorală să nu mai dispară un bun.

Noi suntem convinși că, dacă nu și-ar fi băgat mâna în bunurile statului, astăzi am fi avut o altă economie.

Băieții șmecheri n-au pus creierul în mișcare cum să deschidă locuri de muncă, afaceri care să producă. Pentru ei a fost mult mai simplu să-și atribuie ceea ce demult era construit, la bani de nimic, să devalorizeze prețul lor, așa cum a fost cu hotelul „Codru”, dar și cu alte bunuri... în care noi... în loc aceste bunuri să fie vândute la bani grei pentru a da un nou imbold dezvoltării economiei Republicii Moldova, noi am avut iarăși o nouă hoție. Pentru Republica Moldova hoția este principalul pericol în dezvoltare.

De aceea, stimați cetățeni, atunci când intrați în gara Chișinău sau în altă gară din centrul raional, gândiți-vă că mai plătiți 10% pentru hoți.

Mersi mult. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Următoarea luare de cuvânt – din partea Frațiunii „Platforma DA”, domnul Alexandru Slusari.

Domnule vicepreședinte,

Vă rog.

Da, vă rog, tribuna centrală tot timpul e conectată.

Domnul Alexandru Slusari:

A fost deconectată.

Stimați cetățeni,

Da, da, anume către cetățeni, în primul rând, mă adresez, deoarece, cu regret, am observat azi, în timpul raportului, că pe o bună parte din deputați acest subiect nu-i interesează. Înțeleg de ce examinarea acestei chestiuni a fost amânată tocmai până la orele 16.00. Nu mă voi mira dacă acum, la votarea hotărârii, n-o să avem cvorum în sală sau se va întâmpla altceva.

Am văzut cum a fost, pe parcursul raportului, bruiat colegul meu Igor Munteanu care a prezentat și a făcut un lucru cu brio și a prezentat acest raport foarte calitativ, dar am văzut doar 3 secunde de liniște, atunci când dumnealui a început să dea numele. (*Gălăgie în sală.*)

Acuma trec la constatări, din numele Frațiunii „Platforma DA”.

„Gările și Stațiile Auto” sunt un element esențial al sistemului de transport public și un subsistem important al securității naționale, deservește 80 la sută din toți pasagerii cursurilor de autobuze. Rulajul anual, prin conturi de 400 milioane lei, provenea din încasările integrale a banilor pentru biletele vândute, „Gările și Stațiile Auto” reținându-și un comision de 10% pentru vânzare, este un profit destul de bun.

Întreprinderea aceasta aducea venit anual, fie și modest, pe neprins de veste, însă, Guvernul a venit cu ideea unei concesiuni care trebuia făcută repezitor, fără mare tocmeală, în baza unui concurs mimat, lucru care nici măcar de ochii lumii n-a fost ascuns de guvernare, un concurs aranjat, desfășurat, practic, pentru o singură companie paravan, creată în mare grabă în ajun, dar, în mod miraculos, înaintând o ofertă care ar fi trebuit să fie pregătită timp de 2 ani.

Ați văzut acolo un cetățean Lluca Muco, care habar nu avea unde este și ce hram poartă această Moldova, altă companie de construcții marca „Șor-Plahotniuc”, care brusc a devenit specializată cel mai bine în domeniul transportului. Gașca s-a grăbit atât de mult să pună mâna pe „Gările și Stațiile Auto”, încât nici nu și-a bătut capul cu respectarea aparențelor minime de desfășurare a unui concurs, cum ar fi, de exemplu, achitarea taxelor de participare.

Acum avem o situație când investițiile planificate pentru 2019 încă nu au fost făcute și putem afirma cert că nici nu vor fi făcute în termen, iar întreprinderea are o datorie de 7 milioane lei față de companiile de transport.

Stimați colegi,

Nu vă amintește de nimic această schemă?

Corect, concesiunea Aeroportului Chișinău, clasic.

Apropo, toate lucrurile enunțate în raport au fost reconfirmate, constatate nu doar de Comisia de anchetă condusă de Igor Munteanu, ci și de Curtea de Conturi. Evident, este imperios necesar ca în foarte scurt timp acest parteneriat public criminal să fie reziliat.

Dar ce facem cu persoanele care au facilitat această tranzacție mai mult decât obscură și suspectă?

Agenția Proprietății Publice avea atunci un director cu numele Baldovici. A auzit cineva despre reținerea acestuia sau măcar despre pornirea unui dosar penal pe cazul respectiv sau pe cazul Air Moldova, sau pe cazul „Tutun CTC”? Nici vorbă. Acest individ continuă să huzurească, iar statul îi plătește milioane de lei pentru spațiul luat în chirie pentru Consiliul Concurenței.

Ce face fostul ministru al economiei Chiril Vasilievici sau Valerievici Gaburici?

În plenul Parlamentului, și nu doar, domnul Diacov... nu știu unde a dispărut dumnealui, de fiecare dată ne face morală precum că noi, fără avizul Guvernului, nici la veceu nu putem merge.

Dar spuneți-mi, vă rog, în ce mod Guvernul Filip a aprobat această concesiune rapidă către firma lui Plahotniuc-Șor, fără a dispune de avizele Ministerului Finanțelor și CNA? Dar oare Procuratura nu are întrebări pe aceste cazuri de înstrăinare dubioasă a patrimoniului public?

Iarăși se întâmplă să avem acte de corupție fără corupți și crime naționale fără criminali.

Acum am ascultat al patrulea raport elaborat de Comisia de anchetă.

Precedentele 3 le-am votat împreună, le-am expediat Guvernului, Băncii Naționale, Procuraturii, am stabilit niște termene pentru exercitarea acestor hotărâri, de 2 luni, de 3 luni, domnule Litvinenco, au trecut 5 luni.

Credeți că a venit cineva, credeți că avem ceva explicații? Nimic. Până acum nimic nu s-a întâmplat.

Recent am primit de la Procuratură informația stupefiantă că această instituție nici măcar nu a recepționat raportul Comisiei parlamentare pe cazul „Aeroportului”. Credeți că e normal să se întâmple acest lucru sau numai fracțiunea noastră se află în mare nedumerire?

Părerea mea este că noi transformăm Parlamentul într-un circ în care hotărârile Parlamentului nu se respectă, dar ele sunt obligatorii pentru toți cei vizați.

Platforma DA insistă ca în foarte scurt timp Legislativul să organizeze o serie de audieri pe marginea executării hotărârilor Parlamentului legate de rapoartele comisiilor de anchetă. Reprezentanții Platformei DA au avut onoarea să conducă 2 comisii care au muncit exemplar și au dus lucrul la bun

sfârșit și nu vor admite ca documentele elaborate de importanță majoră să adune praf pe rafturile Parlamentului. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Vă mulțumim.

Următoarea luare de cuvânt – din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor, domnul Petru Burduja.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumim frumos, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

E bine să spunem niște cuvântări cu suflet, dar uitați-vă care e situația într-adevăr, stimați cetățeni. Eu aș vrea ca să fie clar, mă voi strădui să nu ating politicul aici, pentru că domnul Munteanu cunoaște, au participat toți, toate fracțiunile care au fost numite, deci toți membrii care au fost, toți s-au expus cu opinii, cu păreri, cu fel de fel de chestiuni pe marginea acestor subiecte care se discută astăzi.

Mă bucur foarte mult că toți membrii de comisie nu au apucat-o nimeni pe contrasens. Toți au mers într-acea direcție, pentru că la toți le era interesant ce s-a întâmplat de facto cu „Gările și Stațiile Auto”. Dacă ne oprim la acest subiect, pentru că, dă mă rog, în cadrul comisiei noastre a venit și raportul de anchetă pe „Aeroportul Internațional Chișinău”, pe „Air Moldova”, „Tutun-CTC” și așa mai departe.

Trebuie să înțelegem cu toții că din start a fost o schemă și eu am să vă spun de ce. Primul lucru care s-a făcut, ca documentația ca să iai cunoștința care sunt condițiile tenderului – costă 100 de mii de lei. Nu fiecare își permite să plătească acești bani din interiorul Republicii Moldova și, al doilea lucru, ăsta nu a fost făcut poate chiar undeva gratis, dat prin ambasadele Republicii Moldova, prin companiile cele mari care astăzi dezvoltă rețele internaționale de transport și așa mai departe.

Doi. Taxa de participare – 200 mii de lei. Pentru ce să plătești 200 mii de lei când Republica Moldova are un număr limitat de populație? Da, undeva ar fi interesul de a dezvolta logistic această platformă „Gările și Stațiile Auto” la nivel de regiune, la nivel de internațional.

Și trei, cel mai interesant, garanția constituie 1 milion de lei. Adică agentul economic care este conștient, cinstit față de ceea ce trebuie să participe, el se gândea de unde să găsească 1 milion de lei ca să-l blocheze pe perioada acestui tender și să participe în această procedură.

Pe când la noi așa numiți „băieți șmecheri” sau eu îi mai spun așa „хороший мальчик” s-a gândit că dar de ce să dăm noi „garanție bancară” când putem să dăm garanție „poliță de asigurare”? Tot e cu garanție financiară, până la urmă.

Și iată aici eu chiar din primele zile când am participat în această comisie am înțeles că, uitați-vă, aici deja era clar ce o să fie mai departe. Însă, mai departe se întâmplă lucrul cel mai strașnic, care eu astăzi mă bucur că nu este în societatea moldovenească, că nimeni din agenții economici nu se tem că le vor fi preluate afacerile și așa mai departe.

Deci angajații publici... eu așa și nu am putut să înțeleg, dar cred că organele și instanțele abilitate vor obține răspuns la aceste întrebări. E ca și în povestea aceea „ежик плакал, но ел кактус”. Adică nimeni nu au spus, de fapt, de unde au primit indicații, dar ei mergeau pas cu pas spre această realizare. Pentru că noi vedem, contractul este făcut cu un șir întreg de amenzi și penalități în cazul în care statul intervine să rezilieze acest contract, însă totodată vin cu un șir întreg de amenzi și penalități în cazul rezilierii cum am spus, dar nu este nici o amendă și penalitate în cazul în care nu se investesc bani. Mai mult decât atât, s-a făcut situația ca să se investească în 3 ani, dar nu s-a spus cât în primul an, cât într-al doilea an, cât într-al treilea an.

Agenția Proprietății Publice nici nu a încercat să inspecteze dacă s-au început aceste investiții, nu s-au început aceste investiții. Nu, nu știu ancheta va stabili, posibil să așteptă, într-adevăr, să treacă acești 3 ani ca să se vadă va fi investit sau nu.

În cadrul comisiei, de asemenea, a fost ping-pong când, haideți să spunem așa, șeful APP-ului spune: „Bine, în atribuția mea era acest lucru, să perfectez documentele”. Însă, când întrebi de politica care trebuia implementată în baza acestor concesionari, acolo unde era vorba de Ministerul Economiei și... Ministerul Economiei, până la urmă, spunea că: „Nu, n-am elaborat.” Spuneam: „Voi cunoșteți, erați în Consiliul de administrare? – Da. Eram. – Dar de ce nu ați luat măsuri la anumite etape?”. Deci este clar că oamenii posibil au făcut-o intenționat, posibil neintenționat, dar asta va stabili Comisia de anchetă.

E altceva mai important, să nu permitem asemenea acțiuni în continuare. Pentru că nu o să dau nume la companii, nu vreau să fac reclamă sau antireclamă, dar noi cei care ne ocupăm cu aprobarea legilor, respectarea acestor legi, trebuie să înțelegem că, pe de o parte, trebuie să sancționăm aceste operațiuni dubioase și netransparente, pe de altă parte, trebuie să creăm un climat investițional absolut liniar cu garanții din partea statului și cu multe-multe alte efecte ce sunt solicitate în cazul investițiilor sau promovării investițiilor la nivel de țară.

De aceea apelul nostru este încă o dată, mulțumim mult membrilor comisiei care au participat în această Comisie de anchetă. Raportul este pe măsură și desigur că ar fi foarte bine ca organele abilitate, inclusiv Guvernul, să vină cu un răspuns clar ce s-a întâmplat de facto în această operațiune și care sunt oportunitățile Republicii Moldova pe acest caz.

Vă mulțumesc foarte mult și cu Doamne ajută! (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Noi vă mulțumim.

Stimați colegi,

Alte înscrieri cu luări de cuvânt la subiectul respectiv nu sunt.

Au răsunat câteva propuneri la proiectul hotărârii. De aceea eu am să rog deputații care au invocat aceste amendamente la proiectul hotărârii să le formulați ca să le pun la vot.

La articolul 3 a formulat o propunere domnul Igor Vreamea, pe care nu am reușit să o fixez. De aceea eu vă rog să o formulați pentru stenogramă și să o putem pune la vot.

Domnule Vreamea,

Vă rog.

Domnule Vreamea,

Vă rog să...

Tehnicienii,

Vă rog să conectați microfonul domnului Vreamea.

În regulă.

Domnul Igor Vreamea:

Da. La articolul 3, sintagma „abuzurilor evidente” eu am propus să fie înlocuită cu cuvântul „faptelor”.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Faptelor identificate?

Domnul Igor Vreamea:

Da.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Cine este pentru această propunere, rog să votați.

Majoritatea voturilor.

Și la articolul 4 au fost formulate 2 propuneri. Prima propunere a venit din partea domnului Litvinenco.

Domnule Litvinenco,

Vă rog.

Domnul Sergiu Litvinenco:

Doamnă Președinte,

La mine a fost întrebare și răspunsul domnului Munteanu m-a convins, inclusiv domnul Slusari m-a convins a doua oară.

Doamna Zinaida Greceanîi:

A doua oară. Clar.

Domnule Vreamea,

Dumneavoastră ați avut propunere la articolul 4.

Da. Vă rog, domnule Vreamea.

Domnul Igor Vreamea:

Când m-ați întrebat eu am zis că măcar șase luni. Așa obiectiv uitându-ne peste ceea ce punem în sarcina tuturor autorităților, măcar șase luni.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Măcar? „Măcar” nu putem să scriem în hotărâre.

Domnul Igor Vreamea:

Păi nu, dar eu zic, dacă se acceptă, atunci șase luni.

Doamna Zinaida Greceanîi:

În termen...

Stimați colegi...

Domnul Igor Vreamea:

Eu nu-s convins că și șase luni este suficient pentru volumul acesta de lucru, de aceasta eu și am zis.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Noi avem experiența, cum ați menționat și dumneavoastră, acei care ați vorbit, termenul trebuie să fie sigur că rezonabil. Și mie mi s-a părut judicios ceea ce a menționat domnul Vreamea, or noi stabilim un termen care din timp știm că n-o să fie executat, și atunci singuri pe noi nu ne respectăm, sau stabilim un termen rezonabil.

Eu, dacă vreți, propun în termen de până la șase luni, dacă se acceptă.

Cine este pentru această propunere, rog să votați.

Majoritatea celor prezenți.

Și acum, stimați colegi, supun votului, în întregime, proiectul de Hotărâre sub nr. 258, cu amendamentele votate în

cadrul ședinței în plen a Parlamentului. Proiectul Hotărârii nr. 258 din 11 noiembrie 2019.

Cine este pentru, rog să votați.

Majoritatea deputaților prezenți în sală. Proiectul este adoptat.

Și următorul proiect... raport al Comisiei de anchetă, proiectul nr. 10 din 27 ianuarie 2020.

Domnule Munteanu,

Vă rog, de asemenea, la tribuna centrală.

Domnul Igor Munteanu:

Stimată doamnă Președinte,

Distinși colegi,

Vă rog frumos să-mi permiteți să prezint acest raport care ține de lucrul Comisiei de anchetă parlamentară în privința analizei care s-a făcut pe concursul comercial de înstrăinare a acțiunilor deținute de stat în „Tutun-CTC”. Din nou ar trebui să mulțumesc tuturor celor care au depus un lucru important la implementarea acestei analize.

Comisia de anchetă parlamentară a fost înființată prin Hotărârea Parlamentului nr. 51 la 18 iunie 2019, în temeiul articolelor 34–36 ale Regulamentului Parlamentului Republicii Moldova. Noi am avut ca sarcină evaluarea legalității procedurilor și deciziilor luate în procesul privatizărilor efectuate cu bunuri publice. Am avut la dispoziție 120 de zile, așa cum a remarcat și un coleg de al nostru, și am prezentat un raport detaliat pe marile privatizări și concesiuni.

Diferența față de celălalt caz în care am examinat concesiunea este că în al patrulea caz „Tutun-CTC”, proprietarul care a privatizat acest bun public a înaintat în luna iulie... sfârșitul lunii iulie o scrisoare către Guvernul Republicii Moldova în care a solicitat să anuleze contractul, să restituie bunul și a manifestat dispoziția de a nu cere nici un fel de pretenții din partea Guvernului. Din păcate, această oportunitate nu a fost exploatată... explorată la data respectivă, astfel încât peste o lună de zile dispozițiile companiei „Le Bridge” s-au schimbat și, respectiv, putem analiza doar procedural cadrul general în care a avut loc această privatizare.

Trebuie să spunem că Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deținerea proprietății publice stabilește, prin articolul 41, că prin concurs comercial pot fi privatizate pachetele de acțiuni sau părți sociale care constituie mai mult de 50% din capitalul social al societății comerciale, la care condiția de bază este prețul maxim propus pentru bunul expus la vânzare.

Menționăm, de asemenea, că la momentul anunțării concursului de privatizare pe obiectivul... pe obiectul „Tutun-CTC” au avut loc opt expuneri ale pachetului de acțiuni al statului în mărime 90,8% din Societatea pe Acțiuni „Tutun-CTC” la licitații cu strigare pe piața reglementată prin intermediul Bursei de Valori (în perioadele 2008–2016, 2016–2017 ș.a.m.d. elocvente fiind ultimele șapte din anul 2018.)

Respectiv, putem constata că Guvernul a încercat să scoată această întreprindere de stat la privatizare în mai multe rânduri și de fiecare dată, la fiecare tentativă nereușită acțiunile sau valoarea acțiunilor acestei companii era în scădere. Dacă în 2016 acțiunile erau de 67 de lei la circa 340 milioane de lei valoarea estimată a acestei întreprinderi, în anul 2018 o acțiune a ajuns la 46,64 de lei pe acțiune și valoarea totală a fost de 236,8 milioane de lei.

În aceste licitații succesive, dar fără nici un fel de rezultat, a avut loc o devalorizare a acțiunilor, a avut loc o trecere de la prețuri din prima categorie la altă categorie – a doua. Respectiv, prin punctul 4 al Regulamentului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 453/2010, condiția de bază era expunerea de cel puțin două ori spre vânzare a acțiunilor la prețul din prima categorie, care a avut loc pe parcursul anului 2016 de trei ori succesiv. În aceste condiții, înțeleg că privatizarea Companiei „Tutun-CTC” era aproape o decizie iminentă pe agenda de decizie a Guvernului Republicii Moldova.

Concursul. Organizarea concursului comercial pentru privatizarea acțiunilor deținute de stat în „Tutun-CTC” a avut loc în cadrul ședinței Comisiei pentru desfășurarea concursurilor comerciale și investiționale (procesul-verbal nr. 81 din 14.12.2018.) Conform procesului-verbal, la privatizarea a 5 milioane 076 982 de acțiuni ale statului din Societatea pe Acțiuni „Tutun-CTC” au fost depuse trei oferte: prima ofertă aparținea Întreprinderii cu Capital Străin „Le Bridge”, a doua ofertă – Societății cu Răspundere Limitată „Unitabacco” și a treia ofertă a aparținut Societății cu Răspundere Limitată „Concept Invest”. Prețul propus, evident, până la urmă, a fost cel mai bun al „Le Bridge”.

Analiza actelor de constituire ale ofertanților nu a depistat anumite restricții la depunerea acestor oferte. La depunerea ofertelor toți ofertanții au declarat pe propria răspundere că au făcut cunoștință cu bunul expus la privatizare și nu vor avea nici un fel de reclamații referitor la caracteristicile bunului ofertat.

După trecerea în revistă și examinarea documentelor și informațiilor incluse s-a constatat că oferta „Concept Invest” nu îndeplinea condițiile concursului, respectiv, „Le Bridge Corporation” a fost aleasă în calitate de participant la etapa a doua a concursului.

Trebuie să spunem, însă, că evaluarea acestor oferte a fost o procedură strict formală, Comisia de privatizare nu a intrat în esența planului de dezvoltare a SA „Tutun-CTC”, prezentat de către participanții la concurs, și s-au limitat la afirmațiile administratorului „Le Bridge Corporation”

referitor la intențiile de dezvoltare a „Tutun-CTC”, la păstrarea profilului de activitate și a mărcilor comerciale, la creșterea nivelului de utilizare a capacității de producție, la creșterea exportului producției proprii, la îndeplinirea cerințelor cu caracter social și de securitate a muncii.

Menționăm, de asemenea, că nici unul din planurile de dezvoltare, care au fost prezentate de către ofertanți la concurs, nu prevedeau sume și termene concrete de efectuare a investițiilor. Cu toate acestea, procesul-verbal nr. 81 din 14.12.2018 arată că ambele runde ale concursului s-au desfășurat în aceeași zi. Unicul criteriu care a fost luat în considerare de către Comisia de concurs a fost prețul oferit de către participanții la concurs.

Astfel, la 4 mai... Pardon... La Hotărârea de Guvern nr. 919/2008, Comisia de concurs a decis pe baza acestei hotărâri desemnarea întreprinderii... Companiei „Le Bridge Corporation Limited” drept câștigător al concursului comercial de privatizare a celor 5 milioane 076 mii 982 acțiuni ale statului din societatea pe acțiuni la un preț de vânzare de 166 milioane 100 mii de lei, cu achitarea integrală până la semnarea contractului de vânzare-cumpărare.

Până la semnarea contractului de vânzare-cumpărare la concursul comercial al statului a fost achitat integral prețul acțiunilor și impozitul privat (1%), (ordinele de plată din 09.01.2019). Conform acestui contract de privatizare, „Le Bridge Corporation” urmează să fie monitorizată pe parcursul a trei ani de la semnarea contractului.

În etapa de post-semnare a contractului, din informațiile pe care noi le-am obținut de la Agenția Proprietății Publice și de la „Le Bridge Corporation”, la situația din 25.09.2019, condițiile contractului de vânzare-cumpărare au fost, în general, respectate. În cadrul monitorizării contractului de vânzare-cumpărare a acțiunilor statului nr. 126 din 11.01.2019, Agenția Proprietății Publice a solicitat compărătorului informația privind realizarea obligațiilor asumate. La răspunsul prezentat din partea lui Le Bridge Agenția Proprietății Publice nu a avut careva obiecții.

Conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 226 din 11.01.2019, îndeplinirea de către această Companie „Le Bridge” a obligațiilor contractuale va fi monitorizată de către Agenția Proprietății Publice pe parcursul a trei ani.

Ce putem să spunem în totalizarea raportului nostru? Decizia de privatizare a fost o soluție optimă, la momentul în care Guvernul Republicii Moldova avea o situație a acestei întreprinderi în declin. Menținerea pachetului de acțiuni „Tutun-CTC” în proprietatea statului ar fi dus iminent la stoparea producerii, iar ulterior la incapacitatea de plată.

Din actele prezentate de către „Tutun-CTC” se vede clar că în categoria creanței comerciale, la situația din 31.12.2017, apar un șir întreg de companii, de distribuitori care au fost atrase în această manipulare. Deci au apărut foarte multe creanțe în perioada din ajunul acestei privatizări.

Astfel, vânzarea unor loturi de țigări din această companie a fost efectuată doar documentar, iar rezultatele financiare pentru anii 2017 și 2018 au fost în mod vădit denaturate, în sensul „îmbunătățirii” situației acestei întreprinderi înainte de concurs.

La rândul lor, companiile nominalizate, distribuitorii prin aceste manipulări cu cifre contabile au beneficiat de un șir de beneficii de la „Tutun-CTC”, sau sub formă de credite marfare, vacanță la plata mărfii, dar și de TVA în cont.

Este foarte important să menționăm că, pe lângă facilitățile și favorurile menționate, „Tutun-CTC” a oferit distribuitorilor și bonusuri, și discounturi camuflate, care au fost reflectate în evidența contabilă ca un fel de cheltuieli comerciale și de distribuție.

Se creează astfel o impresie foarte clară că situația dată s-a format pe parcursul a mai multor ani și această companie a fost în mod obiectiv condusă la faliment.

Din actele prezentate de către „Tutun-CTC” se vedea foarte clar că în categoria „creanțe comerciale”, la situația din 31.12.2017, au apărut foarte multe companii care au încercat într-un fel să preia loturi întregi de țigări, fără ca să achite pentru aceste bunuri.

Pe fundalul degradării continue a situației financiare a întreprinderii, în mod special trebuie de evidențiat însă creșterea cheltuielilor administrative înainte de privatizare, care au crescut considerabil în anii 2017 și 2018, atât în mărimi cantitative, cât și în cele relative.

Factorii care au generat privatizarea despre care vorbim, și am dedicat acest raport Companiei „Tutun-CTC”, se datorează câtorva factori: controlul slab din partea statului asupra situației acestei companii, administrarea corporativă defectuoasă din partea APP-ului și a ministerului de ramură.

Astfel, adunarea generală a acționarilor, care s-a întâmplat înainte de privatizare, s-a desfășurat strict formal, luându-se act de situațiile create fără de nici un fel de soluții de optimizare a managementului.

Consiliul societății iarăși a lucrat foarte formal, fără ca să existe nici un fel de pârghie de redresare a situației din management în această întreprindere.

Comisia de cenzori a Societății „Tutun-CTC” s-a întrunit o dată pe an la adunarea generală a acționarilor. Comisia de cenzori a indicat organului executiv și consiliului societății la mărirea creanțelor comerciale, însă reacții nu au fost luate. Totuși, nici comisia de cenzori și nici auditul extern nu au arătat că rezultatele financiare pentru anii 2017, 2018 au fost denaturate în sensul îmbunătățirii.

Respectiv, ultimii directori ai acestei companii nu au avut o abordare de business eficient pentru redresarea situației din această întreprindere. Aceasta a condus la stabilirea unor obiective care erau în descreștere cu peste

25% de vânzări în fiecare an. Această situație evident că era în detrimentul întreprinderii, pe când salariile directorului general, directorului comercial erau doar în creștere, fiecare din aceste persoane primind recompense de la 1,5 la 2% din profitul net al întreprinderii.

Mai mult, chiar dacă obiectivul de profit net nu era atins, la decizia unanimă a consiliului, prin procesele-verbale care au fost constatate de comisia noastră, recompensa oricum era plătită. Nu este clară funcția, atribuțiile directorului financiar atâta timp cât la întreprindere exista și contabil-șef, și alte persoane angajate în contabilitate.

Nici unul din organele de conducere nu a sesizat statul, în special Agenția Proprietății Publice și ministerul de ramură, despre situația extrem de proastă de la întreprindere, despre raportările care erau în declin evident și la copierea cifrelor din rapoartele financiare.

În sfârșit, trebuie să atragem atenția că lipsa de investiții din alte surse, poate din partea statului în utilaj, în logistică și în tehnologie au condus la pierderea de piață a acestei Companii „Tutun-CTC”. Iar lipsa unei politici de marketing a făcut ca „Tutun-CTC” să devină nu numai neatractivă și necompetitivă, dar să fie mult mai puțin eficientă chiar de către agenții economici care vindeau țigări pe această piață în descreștere din Republica Moldova.

Evaluarea rezultatelor privatizării. Avantajul sau dezavantajul în interesul public. Privatizarea „Tutun-CTC” a adus statului doar avantaje, care pe lângă încasările la buget a circa 168 milioane de lei, mai presupun și menținerea întreprinderii într-o anumită stare de solvabilitate, cu păstrarea locurilor de muncă și atragerea unor investiții în Republica Moldova.

Dezavantajul este că acest cumpărător a obținut în proprietate active impunătoare, care sunt mult mai mari decât prețul pe care l-a plătit, însă va trebui să depună eforturi și investiții suplimentare pentru ca să le asimileze.

Persoanele responsabile de rezultatul obținut de stat în această tranzacție... Sunt responsabili, în primul rând, membrii Comisiei pentru desfășurarea concursurilor comerciale și investiționale de privatizare, organul executiv și Comisia de cenzori a „Tutun-CTC”. Ei sunt, în primul rând, responsabili de starea degradată a întreprinderii și de faptul că am ajuns la privatizarea acestei companii care, de fapt, era flagmanul industriei tutunului în Republica Moldova.

Acum nu pot să spun dacă până la urmă decizia aceasta, sub aspect economico-financiar, este bună sau proastă. Cifrele arată foarte clar că era una din puținele soluții aflate la dispoziția Ministerului Economiei, a APP-ului ș.a.m.d.

Dar aș vrea să vă spun că această întreprindere, fiind flagmanul industriei de tutun din Republica Moldova, evident că compromite, eu știu, dezvoltarea agricultorilor care încă mai operează pe acest domeniu.

Și în același timp, ar trebui să menționăm că în termeni de apărare, „Tutun-CTC”, de asemenea, are o valoare strategică. Iată, de exemplu, această întreprindere fiind veche, toate întreprinderile moștenite din timpul URSS-ului aveau o dublă destinație. Astfel acest „Tutun-CTC”, chiar dacă multora nu le vine să creadă, dar avea a doua destinație de interes militar. Respectiv, în 24 de ore, asemenea întreprinderi puteau să producă muniții de război, de exemplu, în timpul URSS-ului. Despre acest lucru vorbește și faptul că pe teritoriul acestei companii sunt și căi ferate, și alte lucruri care într-un fel vorbesc despre faptul că această întreprindere nu avea doar destinație de a lucra în industria de țigări.

Evident că trebuie să înțelegem că privatizarea în condițiile unui preț foarte mic pentru întreaga infrastructură, care se află la gestiunea și la balanța acestei întreprinderi, este, de fapt, o oportunitate ratată de către Guvernul Republicii Moldova și Agenția Proprietății Publice ca să redreseze situația în acest domeniu.

Amplasarea strategică, calea ferată, toate utilitățile mult au fost subestimate de evaluatorii prețului pentru această întreprindere. Se cere de a modifica mecanismul de stabilire a prețului inițial de vânzare a acțiunilor din proprietate publică și acest lucru probabil că trebuie să-l facem printr-o nouă metodologie de evaluare a prețului. Sesizarea organelor de drept în privința funcționarilor publici care au fost implicați în degradarea situației întreprinderii prin acțiuni sau prin inacțiuni care au admis compromiterea activelor statului în această întreprindere.

Din punctul de vedere al deputaților din comisie, rezilierea acestui contract nu este necesară, dar Ministerul Economiei și Infrastructurii trebuie să monitorizeze cu multă atenție îndeplinirea obligațiilor de către compania care a privatizat această întreprindere și să se asigure că toate creanțele care încă trebuie de acumulat sau de colectat din partea întreprinderilor care erau contractanții acestei companii au fost acumulate și că „Le Bridge” nu și-a însușit niște bunuri sau niște valori suplimentare care n-au fost prevăzute de către acest contract.

Aici o să închei și o să aștept întrebările...

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Aveți chiar și întrebări.

Domnul Carp Lilian – prima întrebare.

Domnul Lilian Carp:

Domnule Munteanu,

Eu aș vrea dumneavoastră să-mi spuneți, dacă aveți, cumva, o sumă estimativă care este diferența dintre prețul real al întreprinderii și prețul prin care a fost vândută întreprinderea, ca să vedem această... cu cât sau cum au

făcut evaluatorii pentru a vinde la un preț, când realitatea, de fapt, se prezintă altfel?

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Carp.

Pot... Comisia se bazează pe datele pe care le-am primit din partea Agenției Proprietății Publice și aceste date sunt legate de licitațiile cu strigare în care această întreprindere a fost expusă la potențialii cumpărători.

Din 2016, practic, în fiecare jumătate de an de zile, această companie era expusă la vânzare și, de fiecare dată, constatam diminuarea valorii acțiunilor. Respectiv, de la 340 de milioane, care era prețul de vânzare cumulativ în anul 2016 la 04.04, am ajuns la 236 de milioane de lei în anul 2018 la 03.09 și, evident că, atunci când s-a mai făcut încercare de vânzare, cei care au venit, au propus niște sume pentru oferte... au făcut niște oferte. Aceste oferte au fost în avantajul Companiei „Le Bridge”, care a oferit prețul cel mai mare.

Cât am pierdut noi? Mecanic, nu cred că este, pur și simplu, crește sau descrește din suma din 2018 până în 2019. Este clar că noi am pierdut:

Unu. Posibilitatea de a investi în modernizarea acestei întreprinderi, ca s-o punem sau s-o scoatem pe plan regional.

Doi. Noi am pierdut un flagman al unei industrii întregi legate de agricultura culturii de tutungerie din Republica Moldova.

Și trei. Noi am ratat momentul în care puteam s-o vindem la un preț mult mai mare pentru companii internaționale globale, care au încercat în mai multe rânduri, între anii 2010 și 2012, să intre în Republica Moldova, însă, de fiecare dată, s-au întâlnit cu cazuri de corupție sau cu jocuri, scheme care, evident, n-au fost acceptate de către acești agenți economici.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Carp,

O precizare, vă rog.

Domnul Lilian Carp:

De ce vă întreb de suma prin care a fost propusă, inițial, spre vânzare și care a fost vândută? Fiindcă este foarte interesant dacă au avut loc anumite investiții în infrastructură, dezvoltarea acestei întreprinderi că, în cazul când au avut loc anumite investiții în dezvoltare, iar prețul se diminuează, este foarte clar că acest lucru se face cu bună știință, așa cum se încerca de făcut cu Moldtelecom... Moldtelecom, fiind investiții masive, nu știu de ce, a scăzut de 10 ori în costul lui, adică prin care a fost... în anul 2009. De asta am vrut să faceți această diferență.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Carp,

Vreau să vă spun din nou că singurul criteriu care a contat în ochii Agenției Proprietății Publice a fost prețul oferit. Nicăieri în clauzele... în prevederile contractului nu veți regăsi ce sumă de bani va fi investită în dezvoltarea acestei întreprinderi.

Domnul Lilian Carp:

Care a fost, asta am vrut să spun.

Bine.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

A doua întrebare?

Domnul Lilian Carp:

Acum a doua întrebare. Anul ăsta, în politica bugetar-fiscală, noi am văzut că a fost diminuat foarte mult prețul la accize la țigări. Și, în acest context, dumneavoastră nu ați privit sau nu ați studiat... această abordare a Guvernului de scădere a prețului la accize în vederea favorizării agentului economic care a procurat această întreprindere?

Domnul Igor Munteanu:

Noi am avut o politică destul de agresivă de creștere a accizelor la tutungerie și acest lucru a săpat și a eliminat ultimul avantaj pe care-l avea „Tutun-CTC”, în comparație cu alți jucători pe piață. Cu cât noi am crescut mai rapid accizele și alte taxe pentru aceste produse generate de „Tutun-CTC”, cu atât, evident, nu mai exista nici un avantaj pentru „Tutun CTC” care era legat de țigările fără filtru.

Noi am avut o politică un pic oarbă, pentru că am îngropat această industrie și cred că acest lucru se va vedea și în alocuțiunile altor colegi de-ai noștri, acest lucru nu cred că a redus consumul de tutun, dar, în schimb, a îngropat o întreprindere care avea active valoroase pentru economia noastră națională.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Aveți o precizare? Nu mai aveți.

Următoarea întrebare – domnul Vremea Igor.

Domnul Igor Vremea:

Mulțumesc.

Cam e similară ca și la precedentul raport, referitor la termenul pe care-l acordăm instituțiilor abilitate, iarăși e 2 luni, eu cred că ar trebui să fie similar ca și pentru precedentă întrebare.

Și a doua obiecție. Eu cred că la articolul 4, adică acolo unde este și termenul, vedeți că noi impunem instituțiile enunțate să raporteze Parlamentului despre executarea recomandărilor, eu cred că este vorba despre examinarea recomandărilor. Nu?

Fiindcă... uitați-vă, la litera b) articolul 2, ați scris „examinarea oportunității”. Înseamnă că dacă impunem acolo examinarea oportunității, aici el trebuie să ne raporteze despre ceea ce-a examinat, dar nu ce-a executat.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Vremea,

Mulțumesc frumos.

Eu știu cine v-a influențat.

Este o anumită diferență între raportarea asupra executării și raportarea asupra examinării. Practic, nu există nici o responsabilitate de a lua acțiuni, de a întreprinde acțiuni față de o hotărâre a unui Parlament suveran.

Dacă este în interesul nostru ca cetățenii să respecte într-o măsură mai mare legile și Parlamentul, atunci adresările noastre, hotărârile noastre trebuie să fie formulate într-un limbaj mai sec și mai clar. Toate aceste încercări de a prelungi perioada în care ei vor răspunde... 6 luni de zile, 8 luni de zile, nu aduce valoarea pe care noi vrem s-o vedem din aplicarea acestei hotărâri.

Eu cred că cu cât mai scurt, cu atât mai puternic este mesajul de mobilizare din partea Guvernului, a Procuraturii Generale ca să răspundă la o temă de rezonanță. Nu spun că asta este cea mai importantă, vitală chestiune pe agenda politică a societății noastre, dar, oricum, este o Comisie de anchetă și este un obiectiv de privatizare care s-a făcut cu anumite încălcări de procedură.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnule Vremea,

Mai aveți întrebare?

Da, vă rog, domnule Vremea.

Domnul Igor Vrenea:

Mă rog, este la discreția Parlamentului cum o să considere, dar pentru mine, eu cred că este important aceasta. Cu atât mai mult că eu nu știu, juridic, instituțiile acestea ce-o să pună la bază.

Eu, după câte știu, comisia ultima ședință a avut-o pe 22 octombrie. Pe 21... pe poșta noastră a membrilor comisiei, 21 noiembrie, peste o lună abia vine raportul spre aprobare care văd că-i pus aici la examinare, noi n-am mai avut ședință. Eu aici îmi pun întrebările de ordin juridic, dar, mă rog, asta-i.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Grosu Igor.

Domnul Igor Grosu:

Stimate domnule autor,

O întrebare la capitolul „Conflictul de interese”. Probabil... nu știu dacă ați menționat, poate ne spuneți dacă s-au atestat asemenea exemple, pentru că noi avem cazuri când aceleași persoane care se regăsesc în Consiliul de administrație al întreprinderilor, atunci când erau în proprietatea statului, în mod miraculos, se mai regăsesc și în cadrul comisiilor care pregăteau sau desfășurau concursul? Dacă avem asemenea cazuri în acest exemplu, e bine să știm niște nume, și dacă aveți niște concluzii cum a influențat și dacă, pe viitor, noi ar trebui expres, cumva, să modificăm legislația pentru a nu admite astfel de urmări.

Mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc foarte mult pentru întrebare.

În primul rând, eu nu-s autor, eu sunt președintele... fostul președinte al Comisiei de anchetă. Toți deputații care au participat în această Comisie sunt autori, într-un fel, este coproducție.

În ceea ce privește întrebarea dumneavoastră, vreau să vă spun că am depistat câteva cazuri de conflict de interese.

Cel mai grav este prezența domnului Vitalie Iurcu și a Vioricăi Pricop într-o dublă calitate: pe de o parte, membri ai Comisiei de concurs, pe de altă parte, membri ai Consiliului de administrație al acestei întreprinderi. Evident că din acest aliaj apare un conflict clar de interese, pentru că, pe de o parte, Comisia de concurs trebuie să fie o instituție neutră, obiectivă, care nu are nici un fel de parti-pris față de managementul unei întreprinderi, pe de altă parte, Consiliul de administrație oarecum loializează.

Și însăși ideea de a avea participare din partea Guvernului în diverse consilii de administrație nu sporește nici eficiența, nici transparența, nici alte

criterii pe care noi le considerăm puse la baza bunei guvernări a acestor întreprinderi.

Din partea mea, eu văd foarte clar necesitatea urgentă de a modifica și a îmbunătăți mecanismul de responsabilizare a managerilor pe întreprinderile de stat și a depărta funcționarii publici de tentația de a oferi favoruri și avantaje unor întreprinderi de stat în schimbul salariilor sau beneficiului pe care le primesc de la aceste entități.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Aveți a doua întrebare, domnule Grosu?

Domnul Igor Grosu:

E o precizare.

Într-adevăr, politicul sau ceea ce am văzut noi în acest caz, guvernarea a încercat să plătească sau să remunereze într-un fel exponenții săi, fie că erau secretari de stat sau alți funcționari din cadrul ministerului, plasându-i în astfel de consilii.

Unii din ei treabă nu aveau cu domeniul și judecând după prestația lor doar încasau sumele respective. Acolo trebuie să se regăsească oameni care, într-adevăr, sunt specialiști și poartă responsabilitatea pentru decizii.

Ați menționat aici un nume al unui secretar de stat, lumea spune că deja e consilier al Președintelui Dodon. Dacă e așa, atunci e grav. Dacă nu, atunci e bine.

Domnul Igor Munteanu:

Cine din...? (*Voci nedeslușite din sală.*)

Domnul Igor Grosu:

Domnul Iurcu Vitalie, așa îmi spune mie... așa mi-a spus mie un coleg.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Nu utilizați bârfe. Nu utilizați bârfe. Vă spun în cunoștință de cauză.

(*Voci nedeslușite din sală.*)

Dar nu v-am închis microfonul, Doamne ferește.

Conectați-i microfonul domnului Grosu.

Domnul Igor Grosu:

Eu doar am vrut să mă asigur că acest personaj, care a fost menționat aici, nu cumva a trecut în partea ceea și știți cum, experiența pe care a avut-o aici să fie folosită în altă parte. Doar am vrut să aflu din prima sursă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și eu v-am răspuns. Considerați că e prima sursă.

Domnul Igor Grosu:

Mersi. Asta am vrut să aud. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Poftim?

Sigur că o să-l votăm... eu doar despre acest personaj am vrut să aflu din prima sursă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Colegi...

Stimați colegi,

Eu vă chem chiar pe toți la calm. Nu utilizați bârfe. Stimați-vă însuși pe dumneavoastră.

Sunteți deputați, sunteți aleșii poporului.

Și nu manipulați opinia publică.

Eu știu despre ce vorbesc.

Mulțumesc.

Următoarea întrebare – domnul Năstase Vasile.

Domnul Vasile-Andrei Năstase:

Mulțumesc.

Domnule președinte,

Ați vorbit despre faptul că este practic unicul caz când în urma privatizărilor compania beneficiară sau cea care apare în față ar renunța la privatizare și ar fi gata să restituie bunul statului.

Dacă în cadrul comisiei ați urmărit acest demers și dacă el cumva, mă rog, s-a mișcat cumva din partea Guvernului, dacă au fost întreprinse anumite acțiuni, pentru că, într-adevăr, ar fi bine ca acest bun să revină statului.

Mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Năstase.

Vreau să vă spun că situația cu acest obiectiv pe care l-am monitorizat și l-am analizat în Comisia de anchetă este un pic specific și diferit de alte cazuri. Pentru că în acest caz am început lucrul comisiei cu primirea acestei scrisori din partea domnului Arif, care ne spunea că vrea să renunțe la orice fel de pretenție față de Guvern, vrea să restituie bunul și atunci, evident, jucătorul central în această ecuație nu eram noi, comisia, era Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Respectiv, am așteptat aproximativ 1 lună jumătate să avem o reacție judicioasă din partea ministrului economiei, domnul Brînzan, care trebuia într-un fel să decidă prin discuții directe ce se va face cu acest bun.

Din acest motiv, domnule Ciubuc, am întârziat cu adoptarea în luna octombrie a raportului, pentru că nu eram singurii jucători, trebuia să aflăm care este dispoziția și poziția Ministerului Economiei în raport cu acest bun și cu proprietarul, deținătorul contractului cu statul de privatizare.

Din acest motiv, și nu din cauze subiective sau din nedorință de a lucra pentru binele și buna desfășurare a acestei analize, și de asta vreau să mă înțelegeți. Dar sigur că noi avem multe pretenții la felul în care s-au desfășurat.

Domnul Arif figurează în calitate de coproprietar și la „Gările și Stațiile Moderne”. Deci există o conexiune foarte clară, între această companie și alte afaceri, care s-au făcut în stat, inclusiv „Le Bridge” este... mă rog... cred că nu este obiectul discuției noastre. Dar există multe semne de întrebare pe care ne le-am pus la momentul respectiv.

Încă o dată vreau să menționez importanța strategică a acestei întreprinderi. În 24 de ore această întreprindere poate să facă muniții de război, în condițiile în care este o necesitate. Și vreau să-l întreb pe oricare care, mă rog, a luptat într-un conflict, de exemplu, domnul Leucă, ce ar fi face, de exemplu, dacă nu ar avea muniții în condiții de război.

Noi am pierdut controlul asupra unor întreprinderi strategice datorită faptului că am privit foarte îngust asupra utilității acestor întreprinderi și datorită faptului că anumite agenții de stat au jucat pentru a avantaja anumiți actori de piață, și nu în interesul public al statului și al Guvernului.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumesc, domnule Munteanu.

Mai aveți întrebări.

Domnul Igor Munteanu:

Da. Sunt aici.

Doamna Zinaida Greceanî:

Vă rog să aveți răbdare.

Domnul Perciun Dan.

Domnul Dan Perciun:

Domnule Munteanu, bună ziua!

În primul rând, felicitări cu acest raport pentru întreaga echipă!

Întrebarea mea e în continuarea subiectului deschis de către domnul Carp cu privire la modificările la politica bugetar-fiscală, pe care le-am aprobat în luna decembrie.

Deci noi am eliminat... sau atunci majoritatea parlamentară a eliminat prețul minim la țigări, într-o încercare evidentă de a veni în ajutorul unicului producător la acea etapă, producător și acum, producător privat de țigări fără filtru „Tutun-CTC”.

Și întrebarea este următoarea. Dacă dumneavoastră considerați că acea decizie a Parlamentului a fost lobată de către proprietarul „Tutun-CTC”, o companie privată, și a fost special destinată interesului și promovării intereselor financiare acestei întreprinderi? Prima întrebare.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Perciun,

Eu vreau să mă confesez, eu nu sunt specialist în țigări, nu am urmărit exact acest subiect. În mod natural, atunci când există o întreprindere cu caracter de monopol asupra pieței, va încerca să facă diverse activități ca să-și promoveze interesele. Asta-i natural.

Cu siguranță, a existat posibilitatea unor influențe asupra acestor decizii, dar nu pot să vă spun care este prejudiciul cauzat și nu știu în ce măsură aceste activități de lobby nu au fost contracarate de alte activități de lobby, inclusiv ale unor mari actori globali, care operează de pe teritoriul Ucrainei sau de pe teritoriul Transnistriei și care, de asemenea, influențează decisiv asupra vânzărilor de pe piața Republicii Moldova.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Mulțumesc.

Aveți a doua întrebare, domnule Perciun?

Domnule Perciun,

Vă rog.

Domnul Dan Perciun:

Ținând cont de răspunsul precedent, pe care l-ați avut la întrebarea domnului Carp și la poziția dumneavoastră cu privire la accizarea țigărilor. Aș vrea să înțeleg care este viziunea de perspectivă cu privire la „Tutun-CTC” și dacă considerați că o dată revenită în proprietatea statului ea trebuie păstrată sau trebuie privatizată a doua oară doar că în condiții corecte, legale în așa fel încât statul să nu dețină de facto o întreprindere care produce produse periculoase pentru sănătatea cetățenilor?

Domnul Igor Munteanu:

Punctul de vedere la care noi am ajuns în cadrul comisiei este că nu este rațional să revenim asupra deciziei de privatizare a acestei companii. Noi am pierdut ocazia în care puteam să facem din această întreprindere o întreprindere respectată și durabilă pe piața de țigări regională. Trebuia să o vindem în anii '95 sau '94, sau '98. Am pierdut ocazia și, respectiv, am pierdut valoarea acestei întreprinderi.

În condițiile actuale, dacă nu există și alte probe pe care le poate identifica Procuratura Generală printr-o anchetă, ca urmare a raportului nostru și a altor evidențe, în cazul acesta nu există nici o raționalitate ca Guvernul să depună sau să transmită înapoi 166 de milioane, valoarea acestei întreprinderi, și să reia procesul de reprivatizare a acestei entități.

Vă dați seama că de fiecare dată când reprivatizezi scade valoarea cu cel puțin 30% a bunului pe care îl scoți la vânzare.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Următoarea întrebare – doamna Babuc Monica.

Doamna Monica Babuc:

Vă mulțumesc.

Stimate domnule președinte,

Trebuie să constat că ați efectuat un volum de muncă mare și eu, nefiind specialist în privatizări, am aflat mai multe lucruri care într-un fel mă interesează și ca cetățean, și ca deputat.

Totuși, nu pot să nu mă opresc la două momente care mi se pare poate că ar trebui să țineți cont de ele. Iată dumneavoastră, citez, spuneți aici la finalitatea raportului dumneavoastră că cetățenii trebuie să respecte legea și Parlamentul. Și aveți perfectă dreptate. Dar mă simt cumva vizată atunci când dumneavoastră răspundeți colegilor noștri, domnului Ciubuc și domnului Vreamea, care sunt juriști consacrați și care vă solicită o modificare extrem de rațională legată de majorarea acestui termen legal în care trebuie să fie luate măsurile în baza adoptării acestui proiect sau vă spun că din punct de vedere al procedurii faptul că termenul de activitate al comisiei nu a fost prelungit și că există probleme de procedură, prin urmare probleme legale cu adoptarea raportului, nu pentru că ar fi împotriva, fiindcă ei au fost membri ai acestei comisii, dumneavoastră ziceți: eu știu cine v-a influențat.

Nu știu dacă o poziție de acest gen este corectă după o muncă atât de calificată pe care ați făcut-o. Sper că... eu cred că dumneavoastră o să țineți cont de observațiile colegilor mei.

Și doi. Chiar dacă nu obișnuiesc să fac asemenea observații, dar ați folosit de trei ori astăzi cuvântul „flagman”. Limba română nu dispune de un asemenea cuvânt. Dacă vreți să spuneți în engleză, spuneți „flagship” sau „navă amiral”.

Domnule președinte Munteanu,

Ca și vorbitor extraordinar de limbă română, cred că trebuie să țineți cont de asta.

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanii:

Da. Mulțumim.

Domnul Igor Munteanu:

Doamnă Babuc,

Vă mulțumesc foarte mult pentru observație.

Să știți că eu m-am opus acestei perioade de timp de șase luni de zile sau de opt luni de zile nu din lipsa de respect față de persoanele care au vorbit, ci din contra pentru ca să accelerăm o rezolvare, o dezlegare a acestui subiect.

În al doilea rând, eu atunci când am spus în loc de „executare” cineva a propus „examinare”, eu știu la ce m-am referit. Și știu, de exemplu, cine a propus primul, până a ajunge la domnul Vremea sau la domnul Ciubuc. Iarăși, noi suntem într-un Parlament în care toată lumea are niște opinii pe care încearcă să le apere, nimeni nu este aici deținătorul adevărului absolut.

În al treilea rând, în privința „flagman”-lui. Noi folosim foarte multe slanguri internaționale. Dacă asta e cel mai mare păcat al unui deputat din Parlamentul Republicii Moldova, vă rog să mă iertați.

Doamna Zinaida Greceanii:

Da. Vă rog, vă rog. (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Eu o să ofer cuvântul, dacă ați observat, la subiectele acestea la toată lumea să se expună. Și toată lumea are posibilitatea aceasta.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Marian Radu.

Domnul Radu Marian:

Da. Mulțumesc mult.

Ceea ce vroiam eu să precizez că statul, Guvernul, inclusiv Parlamentul, trebuie fără nici un fel de îndoială să prioritizeze sănătatea publică. Și, desigur, demult în țările dezvoltate, statele, guvernele nu dețin fabrici de tutun.

Și eu sunt de acord aici cu domnul Munteanu care spunea că demult trebuia să-l vindem. Dar eu vroiam să fac această precizare. Pe primul loc, prioritatea noastră este sănătatea publică, nu să promovăm o anumită industrie de tutun. Asta am vrut să adaug.

Mersi.

Doamna Zinaida Greceanii:

Da. Mulțumesc.

Dacă nu mai aveți alte întrebări...

Următoarea întrebare – domnul Batrîncea.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Comisia a realizat un volum de lucru și personal domnul Munteanu, dar în această sală iară într-o manieră absolut iresponsabilă se încearcă de făcut tot posibilul ca acest proiect, această hotărâre să nu fie votată.

Atunci când am fondat această comisie, ideea era cu totul alta și acum cineva încearcă, pur și simplu, pentru o poziționare personală, să ducă discuția cu totul în altă direcție.

Atunci când am fondat această comisie, am vorbit că statul trebuie să aibă un rol economic, că patrimoniul statului trebuie să fie protejat, că procedurile trebuie să fie transparente și distincte, iar acum iarăși ajungem la conflictul de pe Nistru, ajungem la ideea că statul nu trebuie să aibă în posesie asemenea întreprinderi.

Dar eu cred și o să vă aduc mult mai multe argumente, statul urmează și trebuie să aibă asemenea întreprinderi. Și mai mult, în situația statului Republica Moldova, când avem probleme mari cu bugetul și noi venim cu multe inițiative sociale, dar cineva iarăși pe noi ne duce că... chiar și numai ce a vorbit un coleg din opoziție și care ar trebui să susțină partea profesională a acestui raport, a acestei hotărâri, spune că statul demult trebuia să vândă această întreprindere. D-apoi noi haideți să ne determinăm în ce parte noi mergem? Ce dorim? Dar așa, chiar, mă scuzați, și eu, care am fost membru al acestei comisii, mai nu m-ați făcut să plec din sală, că asta nu-i normal.

Este ideea de făcut tot posibilul ca să nu rămână deputați și să nu aibă cine vota acest raport? Pentru ce? Haideți să facem distincție între ambiții și poziționare personală și ceea ce trebuie de realizat. Nu, dar asta... dar chiar eu am ascultat, eu n-am vrut să vorbesc, dar faceți tot posibilul. Haideți să discutăm în loc de „Tutun-CTC” despre conflictul de pe Nistru...

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, domnule Batrîncea,

Vă rog să finalizați.

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Mai sunt colegi care trebuie să vorbească.

Vă rog colegii care deja au vorbit să nu insistați. Care deja ați vorbit, vă rog să nu insistați.

Domnule Batrîncea,

Finalizați, vă rog.

Doamna Zinaida Greceanî:

Vă ofer minuta din precizare.

Domnul Vlad Batrîncea:

Eu nu voi avea a doua precizare, a doua întrebare și a treia precizare, cum alți colegi și n-am să abuzez de ... Dar ideea, totuși, de bază este ca împreună cu Guvernul să vedem cum poate fi amendată legislația, cum putem prin legislație stabili o procedură mai bună, mai transparentă, astfel încât statul să câștige mai mulți bani chiar și dacă ajunge la asemenea decizii. Ideea este de văzut ramuri profitabile și de dat statului ca statul să poată câștiga bani, că noi avem 700 mii de pensionari. Ideea este să organizăm proceduri cu mai multă regulă, transparență, ca, într-adevăr, cei din Consiliul de administrație să nu fie în Consiliul de privatizare, ca, într-adevăr, cetățenii să aibă o claritate ce se întâmplă.

Și de aceea eu chem toți colegii, în primul rând, să facem cunoștință cu acest raport amplu. Doi. Să vedem partea profesională. Și trei. Atunci când abordăm probleme în plenul Parlamentului, să nu creăm diferite confuzii și mai ales învinuiri că cineva e consilier la cineva, mai ales că asta nu corespunde realității. Și haideți să facem tot posibilul ca să nu lipsim această hotărâre importantă de susținerea majorității deputaților.

Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim. (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Haideți să discutăm subiectul pe care îl discutăm. (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Nu...

Stimați colegi...

Stimați colegi...

Stimați colegi,

Vă rog să vă calmați. Ori noi discutăm subiectul care este pe ordinea de zi, ori nu vrem să-l discutăm. Eu pe toți pe dumneavoastră v-am lăsat în pace să faceți declarații care și mai de care ați vrut. N-ați abordat întrebări, ați făcut fiecare declarații. Am zis că este un subiect sensibil, haideți să ne auzim unul pe altul. Haideți să facem lucrul acesta, domnule președinte.

Următoarea întrebare vine din partea domnului Furculiță.

Nu, păi, dar eu la toți le-am oferit la rând. La toți.

Dumneavoastră... (*Rumoare în sală.*)

Da, vă rog.

Și dumneavoastră o să vă ofer cuvântul.

Domnule Furculiță,

Vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

Cu titlu de informare, eu sunt al doilea din fracțiune care adresez întrebare.

Și acum ca o constatare, stimați colegi. Am auzit așa un lucru, o opinie că acele modificări pe care le-am făcut noi la accize și au favorizat sau vor favoriza vânzarea de țigări produse în Moldova, o opinie într-un fel că dacă era întreprindere de stat era bine, dar pentru unul privat deja este lobby.

Vreau să atenționez colegii că, indiferent de forma de proprietate a întreprinderii, noi, parlamentarii, trebuie să favorizăm producătorii autohtoni, în primul rând.

Și dacă o întreprindere privată este protejată de noi, dar ea este autohtonă, ea va plăti corespunzător mai mult în bugetul de stat, va angaja mai mulți salariați, care vor fi angajați și vor primi remunerări. Deci vă atrag atenția, să nu facem astfel de divizări în ceea ce privește faptul dacă e privat sau de stat.

Și vreau cu această ocazie să întreb, domnule președinte, dacă el împarte... al comisiei, împarte cu mine această opinie?

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, vă rog, domnule președinte.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Furculiță,

Eu am vrut să spun doar un singur lucru: din 2016 până în 2019, vânzările s-au redus de trei ori la „Tutun-CTC”, iar capacitățile de producție se utilizează doar la 10%. Aceasta vorbește, în primul rând, despre managementul extrem de prost al capacităților, al utilităților care este în această întreprindere și de faptul că nici una din agențiile de stat nu a avut interes să vadă de ce lucrurile merg atât de prost. Cheltuielile administrative au crescut spectaculos, iar cheltuielile într-un fel pentru modernizarea întreprinderii nu s-au făcut în ultimii zece ani deloc. Acesta este rezultatul și aceasta într-un fel a influențat decizia Guvernului de a privatiza întreprinderea.

Eu cred că trebuie să-i tratăm pe toți în mod egal, indiferent de unde vin. Dar, pe de altă parte, avem niște producători locali care nu se bucură de aceleași avantaje pe alte piețe.

Și noi adeseori trebuie să luăm în considerare o politică mai flexibilă de a ne avantaja producătorii locali, care trebuie să fie ajutați să supraviețuiască și să se adapteze la piața globală.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumesc.

Domnule președinte,

De fapt, ați expus ambii aceeași poziție.

Domnule Furculiță,

Aveți a doua întrebare? Da, vă rog.

Domnul Corneliu Furculiță:

În urma raportului dumneavoastră ați spus că, anterior privatizării, au fost efectuate vânzări la prețuri mult mai joase, cu oferirea unor discounturi corespunzătoare. Aș vrea să știu, dacă în aceste condiții urmare a privatizării, firma care a privatizat sau întreprinderea care a câștigat licitația a fost defavorizată.

Domnul Igor Munteanu:

Răspunsul este evident. Sigur că datorită creanțelor făcute în anii 2017–2018, și eu am aici o listă de șase companii care au luat loturi foarte mari de țigări din partea companiei, creând creanțe adeseori artificiale, doar documentar, și îndatorând în mod artificial, îndatorându-se față de întreprinderea care le-a pus la dispoziție. Acest lucru a creat denaturări în contabilitatea întreprinderii. Este deja de datoria Procuraturii și altor autorități ca să investigheze, pentru că este o responsabilitate de a monitoriza situația acestei întreprinderi timp de trei ani de zile.

Eu vreau să știu dacă „Le Bridge” a încasat aceste creanțe, în afară de prețul pe care l-a plătit pentru privatizarea întreprinderii?

Și, de asemenea, vreau să știu, că oamenii care au făcut... eu știu, au creat aceste creanțe în mod artificial, vor răspunde pentru faptele pe care le-au comis.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da, mulțumim.

Stimați...

Nu aveți o precizare?

Următoarea întrebare – domnul Leucă Ion.

Domnule Leucă,

Vă rog microfonul.

Domnul Ion Leucă:

Stimată doamnă Președinte,
Stimate domnule președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Vă rog să dați microfonul mai aproape, că nu vă auzim.

Domnul Ion Leucă:

Eu am să încep întrebarea mea nu cu felicitări președintelui comisiei, dar condoleanțe pentru noi toți, și pentru toți cetățenii Republicii Moldova. Că noi am „gătuit găina” care ne aducea „ouă de aur”. Am dreptul moral să spun aceste cuvinte, deoarece eu cred că în sală nu este un deputat care a activat 12 ani de zile la „Tutun-CTC”. În această perioadă am conlucrat cu 5 directori generali.

Am dat cei mai frumoși ani din viața mea cu mulți colegi de ai mei de lucru și am plătit cu întreprinderea respectivă miliarde în bugetul statului, care a soluționat... și dumneavoastră ca ex-ministru al finanțelor și ca ex-prim-ministru știți foarte bine cât valora „Tutun-CTC” și cât aducea la bugetul statului.

166 de milioane de lei – costul privatizării unei întreprinderi, care a fost adusă intenționat la faliment? „Tutun-CTC” a avut perioade când producea în jur de 8, 10, 11, 12 miliarde de țigarete, plătea în bugetul statului între 150 și 300 de milioane de lei.

Și noi astăzi bocim aici? Așa a fost sărăcită timp de 30 de ani și Republica Moldova. Statul respectiv nu are dreptul să aibă calificativ de cea mai săracă țară din Europa. Aberație totală!

Domnule președinte,

Vreau să vă întreb în contextul întrebării puse de colegul meu, domnul Perciun, cât tutun s-a produs anul trecut în Republica Moldova și cât a produs întreprinderea privatizată produse din tutungerie? Și pe urmă am să am o constatare după întrebarea respectivă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Domnule președinte,

Dacă dispuneți de asemenea informație, vă rog să o prezentați. Nu aveți asemenea informații.

Domnule Leucă,

Aveți o precizare sau a doua întrebare?

Domnule Leucă,

Vă rog.

Domnul Ion Leucă:

Doamnă Președinte,

Iată aici cineva din colegii noștri se neliniștește de sănătatea publică. Iată în Parlamentul respectiv, în Parlamentul actual, dar în Parlamentele trecute aici se făcea „spume la gură” de unii deputați privind Legea despre tutun și tutungerie. Așa s-a distrus o ramură de unii lobiști ai unor interese, începând de la Organizația Mondială a Sănătății și terminând cu alte instituții din afara țării Republicii Moldova, și numai nu a fost apărat interesul economic al statului nostru și interesul cetățenilor.

Eu vreau să vă spun o cifră. În anul 2000, când am intrat la „Tutun-CTC”, Combinatul de tutun din Chișinău producea 10 miliarde de țigarete. Ca să produci 10 miliarde de țigarete îți trebuie 10 mii de tone de tutun. Ca să produci 10 mii de tone de tutun sunt necesare 10 mii de locuri de muncă. Care industrie din domeniul agrar produce sau emană zece mii de locuri de muncă în circuitul economic al Republicii Moldova, timp de un an de zile?

Anul trecut, în Republica Moldova s-a produs, stimați colegi, nici mai mult, nici mai puțin, în jurul la 500 de tone de tutun. Atâta producea o gospodărie cu 500, 600, 700 de hectare pe timpul sovietic în Republica Moldova.

Stimată doamnă Președinte,

Eu consider că comisiile de anchetă ale celei mai puternice instituții, primei instituții a puterii legislative, ar trebui să se ocupe nu de constatarea faptelor, dar de penalizare, fără a face imixiune în domeniul justiției și de a trage la răspundere oamenii.

Fiindcă când o cucoană de director general, cu acceptul Ministerului Agriculturii, și-a pus salariul de 170 de mii de lei în contextul sărăciei care a fost în Republica Moldova, nimeni n-a protestat, nici ministrul Bumacov în fața Ministerului Agriculturii, și nici președintele Curții de Conturi să penalizeze așa acțiuni. Și noi astăzi facem niște constatări de genul respectiv.

Mă simt jignit și eu, și acei 1500 de angajați ai Societății „Tutun-CTC”, că s-a ajuns la așa situație cu ramura tutunului și cu așa o industrie, cum a fost industria tutunului în Republica Moldova. Nu vreau să fiu un profet cinic sau de rea-voință, dar să știți că următoarea industrie care o să fie distrusă, tot cu acceptul nostru în Republica Moldova, o să fie industria zahărului. Ea îi pe ultima sută de metri.

Doamna Zinaida Greceanî:

Mulțumim.

Domnule Munteanu,

Aveți un răspuns, un comentariu?

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Domnule Leucă,

Cu siguranță, nu suntem noi vinovați, cei care am contribuit la acest raport, despre starea jalnică din acest sector al tutungeriei. Și, de asemenea, nu sunt eu vinovat de această pierdere a industriei.

Vreau să vă spun că întreprinderea a fost privatizată, în condițiile în care avea doar 144 de angajați. Ceea ce înseamnă... vorbește despre volumul general de activități pe care încă le mai desfășura. Nu putem să comparăm cu perioada în care erau 10 mii sau 15 mii de angajați în această întreprindere.

Timpurile au trecut, nu trebuie să plângem pe covată. Trebuie să înțelegem care alte domenii importante ale economiei naționale nu doar că pot fi salvate, pot fi regândite și reinventate. Și să le oferim stimulente economice de dezvoltare. Aceasta este mult mai constructiv, decât să ne scoatem acum ochii, în funcție de preferințele noastre ideologice, inclusiv față de tabaco ... sau antitabaco. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Leucă,

Ultima precizare, vă rog, aveți un minut.

Ascultați, vă rog, domnule președinte.

Domnul Ion Leucă:

Mai mult replică, decât precizare. Vreau să spun că am plecat... am fost nevoit să plec de la întreprindere în 2012. Fiind... aveam salariu de... dacă nu mă înșală memoria, 10 mii de lei, ca vicedirector general, dacă vă interesează.

Dar vreau să vă zic un lucru, vreau să vă zic un lucru... când am plecat de la întreprindere cu domnul Filip, întreprinderea producea 6 miliarde de țigări și avea 800 de angajați. Și dacă se spune... am fost atent și eu aici, domnule președinte, că toată nenorocirea la „Tutun-CTC” s-a început în 2016. Vreau foarte respectuos să recapitulați ce s-a întâmplat din 2012 până în 2016 la „Tutun-CTC” și cum a rămas numai gardul din întreprindere.

Aveți perfectă dreptate când spuneți că atelierul mecanic... cine a fost în el la „Tutun CTC”, poate să producă, nu exagerez, cu specialiștii pe care i-am găsit în 2000 acolo, și helicoptere. V-o spun cu toată responsabilitatea ce utilaj am găsit acolo și ce utilaj trebuia să rămână.

Și la capitolul dotare, vreau să vă zic cu toată autoritatea: Croația, ieșită din războiul din fosta Iugoslavie, are fix așa o fabrică de producere a articolelor din tutungerie perfectă cum îi fabrica de la noi din Chișinău, e una și aceeași, că așa se construia în țările fostului CAER...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim... Mulțumim, domnule Leucă.

Următoarea întrebare – domnul Plîngău Dinu.

Domnul Dinu Plîngău:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Domnule președinte,

Eu am rămas, pur și simplu, îngrozit, pe lângă constatările pe care le-ați făcut dumneavoastră, am rămas îngrozit și de declarațiile unor colegi deputați, unii dintre ei nu sunt la primul mandat, precum sunt eu și unii din colegii mei, dar majoritatea din deputații actualului plen, vreo 60–70 la sută, sunt deputați și din alte legislaturi în care au fost comise toate aceste crime, atunci când nici nu putem numi privatizare, dar când s-a făcut această hoție a întreprinderilor. Și atunci... de ce acum vă rupeți, nu știu, cămășile de pe piept, spuneți: iată, s-a furat, dacă voi erați atunci la guvernare, voi erați atunci când se comiteau aceste crime?

Și, domnule președinte,

Întrebare normală: spuneți-mi, vă rog, cine erau, când mai exact, să audă și cei de acasă, s-a întâmplat această crimă și cine era la guvernare atunci când s-a întâmplat această crimă, și de ce nu au oprite aceste crime?

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, domnule președinte,

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Vreți de la mine un răspuns imediat și direct?

După cum au remarcat și alți colegi, această degradare a sectorului s-a întâmplat involutiv și pe parcursul mai multor ani de zile. De la început a lipsit o politică în Ministerul Agriculturii care să stimuleze investiții în echipament. După asta au apărut limitări de piață pentru exporturile de țigări, după asta a apărut contrabanda, după asta au apărut alte probleme legate de disfuncționalitatea întreprinderilor de stat. Și toate acestea, cumulativ, au creat condițiile în care statul și-a recunoscut impotența de a gestiona acest sector și a fost forțat să vândă.

Nu spun că este cea mai bună soluție, dar este una din cele mai optime, în condițiile în care n-ai politică, nu ai surse pentru investiții publice și nu ai, probabil, suficiente gospodării agricole care să-ți furnizeze tutunul de care ai nevoie pentru această industrie.

Seamănă foarte mult a întrebare retorică: unde au fost autoritățile statului pentru ca să preîntâmpine dezastrul la care noi asistăm?

Eu cred că noi ar trebui, într-un fel, să constatăm acest lucru, chiar dacă domnul Leucă nu prea este fericit cu această funcție a Parlamentului și să ne mișcăm înspre politici eficiente de regenerare a sectoarelor din economia națională care poate să supraviețuiască în condiții de competiție globală, competiție regională și doar în felul ăsta putem să dăm o șansă agricultorilor și industriașilor din această țară.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnule Plîngău,

Aveți a doua întrebare?

Da, vă rog, domnule Plîngău.

Domnul Dinu Plîngău:

Întrebare foarte scurtă, domnule președinte.

Puteau autoritățile statului, în acea perioadă în care se făcea această hoție, să oprească toate aceste fărădelegi, să intervină prompt, așa încât statul să salveze proprietățile pe care le-a deținut?

Domnul Igor Munteanu:

Sigur că putea, dacă ar fi avut investiții și ar fi făcut aceste investiții, și ar fi avut manageri care să se îngrijească de buna gospodărire a activelor din această întreprindere.

În ultimii 10 ani de zile, n-au fost investiții în „Tutun-CTC”. Cu o infrastructură foarte dezvoltată, dar de pe timpul URSS-ului, fără acces la piețele regionale, contând foarte mult pentru grupuri tenebre de contrabandiști de țigări, această întreprindere a fost determinată să cadă și asta s-a întâmplat cu ea.

Dacă investitorul și cel care a privatizat această întreprindere va putea să dezvolte această întreprindere, să zicem, într-o traiectorie de vreo 10–15 ani de zile... nu știu, pentru că prevederile contractului nu-l obligă la nimic. El a achitat, dar banii ăștia nu presupun că numai decît o să aibă suficiente resurse pentru ca să investească în crearea unui brand regional pentru „Tutun-CTC”. (*Voce nedeslușită din sală.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnul Igor Munteanu:

De acord. Știu.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea întrebare – domnul Marian Radu.

Domnul Radu Marian:

Da. Mersi, doamnă Președinte.

... Eu mai aveam dreptul la a doua întrebare. Mie îmi pare rău că domnul Batrîncea a interpretat eronat ceea ce-am spus eu.

Eu susțin concluziile raportului, pentru că cauza era administrarea proastă, dezastruoasă a întreprinderii. Am văzut și creșterea cheltuielilor administrative, și scăderea dramatică a vânzărilor.

Dar ceea ce mai vroiam eu să adaug... mie îmi pare rău că pentru noi contează mai mult banii, decât sănătatea oamenilor. Cinci mii de oameni, anual, mor din cauza fumatului. 700 de mii de oameni fumează în țara asta, 50% din bărbați fumează. Noi cu 10 ani mai puțin trăim decât cei din Europa. Și dacă vreți să vorbim de bani, costul fumatului pentru economie este de 3 miliarde de lei anual.

Haideți, vă rog, să nu încurcăm lucrurile. Și să acuzăm OMS și ONU de lobby, îmi pare rău, chiar îmi pare rău.

Noi trebuie să ne îngrijim și de sănătatea oamenilor, și de administrarea bună a întreprinderilor, în același timp, trebuie să găsim acea balanță. (*Rumoare în sală.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Da.

Stimați colegi...

Domnule Munteanu,

Aveți ceva de spus sau a fost, pur și simplu?...

De acum noi am trecut așa la...

Domnul Igor Munteanu:

Trebuie să ne respectăm opiniile. Este clar, însă, că „Tutun-CTC” a pierdut și piața locală, și piața din Republica Moldova. Trebuie să luăm în considerare, însă, că pe lângă determinanții care ne fac, de exemplu, să respingem fumatul, există o categorie importantă de populație care trăiește din a lucra în acest domeniu și ei nu se pot, de exemplu, reprofila pentru alte domenii. Trebuie să avem respect și, probabil, o înțelegere pentru faptul că aceasta este un subsistem economic care are nevoie și de politici, și de protejare, la fel ca și nefumătorii.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnul Odnostalco.

Eu la toți vă ofer cuvântul azi.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Госпожа Председатель,

Спасибо.

Я третий из нашей фракции, кто сегодня может задать вопрос по этому raportu. Это для коллег из секторов... (*Voce nedeslușită din sală.*) За всех.

Уважаемые коллеги,

Цель комиссии изначально была какая у нас? Мы все подозревали, что есть проблемы в приватизации: кто-то что-то украл, где-то что-то смахинировал, и так далее, и тому подобное.

Мы понимали, что это все было против государства. Если против государства, изначально здесь были мысли и это звучало, что предприятия должны вернуть государству, так как оно было незаконно приватизировано по мнению нас всех.

Все голосовали за эту комиссию? Все голосовали.

Сегодня дискуссии пошли о чем хочешь, только не об этом.

Нам нужно понять одно: курили, курят и будут курить, в том числе и здесь в зале курящие – это раз. (*Gălăgie în sală.*)

Государству необходимо взять под контроль общественное здоровье и минимизировать эти риски, но нужно понять, что бороться с этим до конца бесполезно.

Дальше. Я согласен с Леукэ в том, что нашу «Tutun-СТС» убивают транснациональные корпорации и некоторые благие организации, которые под видом борьбы за наше с вами здоровье, убивают «Tutun-СТС». И это есть, и вы знаете об этом все.

Два.

Господин Мунтяну,

У меня к вам вопрос как к председателю комиссии, самому компетентному по сигаретам в этом Парламенте.

Domnul Igor Munteanu:

Da, da, da.

Domnul Vladimir Odnostalco:

Вы за то, по итогам всей работы, за то, чтобы вернуть это предприятие, которое никогда не приносила большие деньги государству, в собственность государства или мы его оставим сейчас транснациональной корпорацией, пусть зарабатывают другие за наше с вами здоровье. Да или нет? Простой ответ.

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule președinte,

Vă rog.

Domnul Igor Munteanu:

Mulțumesc, domnule Odnostalco.

Vreau să vă spun că concluzia comisiei este că rezilierea acestui contract nu este necesară. Dacă am avea ca stat politici raționale, eficiente, efective și cu investiții suficiente pentru ca să modernizăm structura, noi am putea să avem pretenții și să întoarcem chiar cu riscul de a plăti niște penalități. În condițiile în care nu avem aceste elemente, noi nu putem să reziliem acest contract. Trebuie însă să sesizăm organele de anchetă pentru ca să vedem în ce măsură au fost responsabili acei care au contribuit la degradarea situației din această întreprindere până la momentul privatizării.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Domnule Odnostalco,

Aveți a doua întrebare?

Domnul Vladimir Odnostalco:

Уточнение.

Я спрашивал не у комиссии, а у вас. Вы персонально, за или нет? Ну вот без «но», без «если», без «возможно, инвестиции» и так далее. Да или нет?

Domnul Igor Munteanu:

Я за «нет».

Doamna Zinaida Greceanî:

Domnule Odnostalco,

Aveți altă întrebare? Nu?

Nu aveți întrebare.

Domnule Batrîncea,

Eu am spus că azi la toți le ofer... măcar de 10 ori.

Domnule Batrîncea,

Vă rog.

Ați fost vizat... menționat.

Domnul Vlad Batrîncea:

Da. Mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

De câte ori v-am preîntâmpinat, stimați colegi, nu numiți numele.

Domnul Vlad Batrîncea:

Eu... nu...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da, vă rog.

Domnule Batrîncea,

Vă rog.

Domnul Vlad Batrîncea:

Regulamentar, 3 minute – dreptul la replică.

Stimate coleg,

Domnule Radu Marian,

Eu chiar vreau să cred în sinceritatea dumneavoastră, că este colegul Dinu Plîngău, chiar sincer vreți să luptați cu acest viciu care se numește „fumat”.

Dar nu are nimic comun subiectul pe care îl discutăm acum, cu faptul dacă vor fuma sau nu vor fuma cetățenii Republicii Moldova. Aceste programe naționale, sociale își au locul, haideți să le facem mai eficiente și suntem gata separat să discutăm și să vedem cum putem această luptă, această campanie națională să o facem mai eficientă.

Dar acum, care este istoria subiectului? În Parlamentul Republicii Moldova, anii 2012 și 2013 o Alianță așa-zisă pentru Integrare Europeană prin modificare a legislației naționale, domnule Leucă, anume acea alianță a făcut tot posibilul ca să fie favorizați importatorii de țigări.

Și asta au făcut acest Parlament sub acest drapel care este în spatele meu și care au vorbit foarte frumos despre lupta cu nu știu ce, și de dragul la nu știu ce. Și au distrus această ramură, și au favorizat prin lege importatorii. Și au pus intenționat, Parlamentul cu Guvernul, „Tutun-CTC-ul” în situația de risc și au făcut tot posibilul ca această întreprindere să devină... să dea faliment.

Iată care este istoria, haideți să spunem lucrurilor pe nume. Și a fost un partid care a pledat pentru nu știu ce, și s-a ocupat cu contrabandă. Nu partid, dar... unii lideri.

Ideea este în ce... Problema fumatului nu are legătură cu istoria acestei ramuri și sunt de acord cu domnul Leucă. Această ramură a adus statului beneficii de proporții. Și anul trecut când noi am discutat, nu ne-a plăcut un lucru, când am creat această comisie. Cineva a spus că trebuie privatizată, dată în privat numai la alte condiții, dar noi aici vorbim că unele întreprinderi de stat pot aduce profit statului Republica Moldova, că încă o

dată avem de făcut drumuri, avem pensionari, avem invalizi, avem școli, avem administrații locale, avem proiecte naționale, statul trebuie să aibă acești bani.

Dar vă rog frumos să avem o abordare aici corectă, dacă restabilim dreptatea, restabilim statul în dreptul... dar nu o altă companie care va veni și va privatiza cu un milion, două milioane mai scump.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumim.

Domnule Leucă,

La toți le-am oferit a doua oară și dumneavoastră vă ofer a doua oară, vă rog. Numai vă rog să vă țineți de Regulament.

Domnul Ion Leucă:

Dreptul la replică, doamnă Președinte.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da.

Domnul Ion Leucă:

Eu vreau la colegii mai tineri deputați care dau replici la unele afirmații ale noastre în Parlament să le amintesc că țările cu cele mai avansate economii din lume produc cel mai mult tutun. Vorbim de Statele Unite – peste 700 de mii de tone, vorbim de China – peste 1 miliard de tone, vorbim de India, vorbim de Brazilia, vorbim de Turcia mai aproape, vorbim de Italia, vorbim de Bulgaria. Și noi în loc să ne luptăm cu fumatul, așa cum spune domnul vicepreședinte Batrîncea, noi ne luptăm cu tutunul ca cultură tehnică. Iată asta e deosebirea dintre abordările unora și altora.

Eu... domnul... nu-l numesc, că iarăși doamna Președinte o să se supere, vasăzică, familia... dreptul la replică...

Doamna Zinaida Greceanîi:

Eu nu mă supăr... numiți în fiecare zi.

Domnul Ion Leucă:

Am lucrat 12 ani de zile în ramura tutunului și nu sunt fumător. Nimeni cu de-a sila nu mi-a dat și nu mi-a pus țigara în gură. Dar ce, acei care lucrează în industria alcoolului, toți sunt alcoolici?

Vă mulțumesc.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Și noi vă mulțumim.

Stimați colegi,

Doamna Maria Ciobanu.

Doamna Maria Ciobanu:

Doamnă Președinte al Parlamentului,

Nu credeam că acest subiect o să stârnească atâtea orgolii. Fiecare se străduiește astăzi să spună cât îi el de bun și ce a făcut el în acest domeniu.

Eu vă rog mult de tot să votați aplicarea articolului 108, că râd cetățenii care ne ascultă.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Stimați colegi,

Articolul 108... fiindcă a mai fost un deputat, dar aplicăm prevederile articolului 108.

Cine este pentru, rog să votați.

Propunerea a venit...

Da, domnule președinte,

Vă rog să luați loc.

Stimați colegi,

La subiectul în cauză, avem și luări de cuvânt.

Prima luare de cuvânt – domnul Lilian Carp, 5 minute, ca deputat.

Domnul Lilian Carp:

Stimați colegi,

Eu mă uit cu câtă ardoare vorbim noi despre întreprinderea de stat, când, de fapt, subiectul a fost unul foarte simplu. A fost sau nu a fost privatizată această întreprindere în condițiile legii?

Și am pornit de la o întreprindere care a fost privatizată cum a fost privatizată – la felul cum se dezvoltă ramura tutunului în Republica Moldova. Ba că e profitabil, ba că e pentru sănătate, ba-i că nu-i cu ce... Dacă vorbim de profitul anului, haideți să trecem la iarbă, nu? Asta aduce profit cât vreți. Aduce... de 10 ori de pe un hectar o să aducă de 5 ori mai mult, ori de 10 ori mai mult decât aduce tutunul. Dar ce, dacă facem să fie profit, profit să fie, nu?

A mai fost un băiat acolo, care era de pe la Bălți, nu știu de pe unde, spunea că în Dondușeni semănase vreo 2 hectare de... Omul spunea: „Cu roșii nu ai cum să scoți Republica Moldova din sărăcie, nu?” Punem, dă să o scoatem din sărăcie și „Cu sănătate!”.

Acum la subiect. Deci lăsând ironia la o parte și sarcasmul, cu adevărat, această comisie a avut o altă menire. Cum a fost privatizată această întreprindere? Cum a fost diminuat prețul la această întreprindere? Cum a fost diminuat, când prețul real a fost evaluat cu vreo 6–7 ani în urmă la un anumit preț și cum, cu adevărat, fiind „lobbyism” aici în Parlament ca această

întreprindere să-și piardă din preț. Fiind artificială, încetișor, încetișor ridicând accizele la țigări, această întreprindere încetișor, încetișor nu mai putea face față concurenței, nu mai avea bani pentru a putea să investească în modernizare și această întreprindere încetișor s-a dus „de râpă”, această întreprindere s-a dus... Că acolo doar terenul costă mai scump decât costă banii cu care ea a fost privatizată. Deci aici e marea problemă.

Noi la aceasta trebuie să atragem atenție, despre asta comisia a avut propriu-zis de lucru, să vadă cum politicul a influențat falimentarea acestei întreprinderi. Și această întreprindere mai departe au cumpărat-o și ce avem în acest an? După ce a crescut încetișor prețul la accize, s-a dus în jos. După ce au privatizat-o, gata au venit băieții noștri, dăm accizele în jos. Totul o să fie bine, salvăm ramura, salvăm.

Păi, abordările cum trebuie să fie? Ori există abordări pragmatice și atunci dacă îți propui privatizarea acestei întreprinderi, atunci o pregătești de privatizare, ca să ai profit maxim, deci propriu-zis la stat, dacă vrei să o privatizezi.

Dar cu adevărat „Tutun-CTC” era una din puținele întreprinderi care aducea profit și nu puțin în bugetul de stat, așa cum aduce „Metalferos”. Pleacă o „găinușa”, a doua, da. Mai sunt și altele „Moldtelecom”-ul. De acum câte „găinușe” au mai rămas? Că degrabă o să rămână „cotețul” gol. Degrabă o să rămână.

De aceea, stimați colegi, haideți să ne axăm și să ne pătrundem propriu-zis de importanța acestei comisii, care, de fapt, ea a lucrat la altceva, că politicul nostru încetișor falimentează anumite întreprinderi de stat pentru a le privatiza cu prietenii împreună. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanîi:

Următoarea luare de cuvânt– din partea Frațiunii Partidului Socialiștilor, domnul Petru Burduja.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumim frumos, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Am auzit declarații și mai pompoase, și mai loiale, și mai interesante care mi-au dat să înțeleg că nu prea s-a înțeles, de fapt, mesajul transmis prin raportul comisiei pe care noi l-am prezentat. Dar, bine, fiecărui îi aparține decizia.

Noi trebuie să înțelegem conceptual, ce, de fapt, s-a întâmplat nu doar cu „Tutun-CTC”, dar și cu „Air Moldova”, și cu Aeroportul Internațional și cu multe, multe alte întreprinderi de stat, care, în ultimii zece ani, de fapt, intenționat nu se primeau decizii de către consiliile de administrație, ca acestea încetișor, încetișor să se stingă? Și acolo unde opaițul nu se stinge, întreprinderea se ajută.

Acum o să trec la subiect, ce s-a întâmplat cu „Tutun-CTC”? Cel puțin, slavă Domnului, viața mi-a dat două șanse ca să înțeleg unele lucruri mai profunde. Deci prima. Când lucram în calitate de expert judiciar, am avut vreo două mii și ceva de dosare civile, penale, unde vedeam mulți avocați care și ce strategii aveau în abordarea sa. Și a doua. Atunci când am fost în cadrul acestei comisii și am înțeles unele lucruri, care vreau să fac, cu certitudine, o afirmație că „Tutun-CTC” este oleacă mai specific ca „Air Moldova” și ca „Gările și Stațiile Auto” și aici trebuie să înțelegem unde s-a întâmplat anume acea șmecherie.

Dacă o să ridicăm expunerile la vânzare din 2016 până în 2018, șapte expuneri, ultimele, păi, atunci o să vedem că întreprinderea a fost expusă cu 340 de milioane, nimeni nu a cumpărat-o, ulterior prețul... s-a vândut cu 325 de milioane, nimeni n-a luat-o, 294, 297, nu, în cele din urmă 236 de milioane de lei.

Deci ce este prețul de expunere pe piață? Este un preț la care un cumpărător este gata să-l plătească, să-și asume riscurile, iar un vânzător este gata să-l dea cu tot ceea ce-i aparține, da. Iată aici s-a început lucrul cel mai interesant, când compania având rulajul de 88 de milioane... să nu spun cifra greșită că o să fiu criticat. Compania având rulaje de 88 de milioane de lei anuale, ea înregistrează creanțe comerciale, adică marfă neachitată de 68 de milioane de lei.

Adică, în cadrul comisiei, nu a fost prezentată nici o notă informativă a vreunui membru al Consiliului de administrație precum că situația este catastrofală. Desigur că administratorul prezenta rapoartele financiare, și asta era clar, la ministerele de resort și la toate persoanele cu funcție de răspundere că situația merge nu încolo și merge destul de rău. Și atunci în concluzie... care este ea?

Noi cu toții am privit filmul «Приключения Шурика», așa-i? Все было украдено до нас. Deci s-au dat niște contracte marfare la niște companii fără a fi achitate, s-a expus întreprinderea la vânzare la prețul la care a fost ea estimată de evaluator. Admitem teoretic, asta deja ancheta o să stabilească, că activele acestei întreprinderi au fost estimate corect la 166 de milioane și s-a dus în eroare și investitorul până la urmă. Adică, ce? Banii s-au achitat integral, dar companiile celea tot și-au răscos banii. Adică, acele 68 de milioane, aici trebuie de clarificat desigur, ele au fost scoase până a se expune întreprinderea la vânzare. Iată unde-i toată șmecheria.

Deja faptul ceea ce s-a întâmplat la vânzare, cum spune domnul Munteanu, adică rămâne de stabilit. Poate cineva din evaluatori o să dea că ea a costat 180 de milioane, dar cert este una că prețul se află între 170 și 225 care era acolo. Deja riscurile care erau posibil și au fost aceea că au dus la micșorarea valorii activelor întreprinderii. Iată care este esența la toate acțiunile care s-au făcut și care ar trebui să fie învățătura noastră din toată chestia asta.

Adică noi, în cadrul Legislativului, ar trebui prin legile pe care le aprobăm să ometem asemenea situații când administratorul unei companii de stat permite an de an să se ducă în pierdere compania și nu sesizează agenția, adică proprietarul, într-un cuvânt – statul. Iată aici este problema.

De aceea eu încă o dată vreau să mulțumesc la toți membrii comisiei care, practic, au participat din toate fracțiunile. Și încă o dată spun la toți „mersi” că n-a luat-o nimeni pe contrasens, toți au mers în aceeași direcție și am ajuns în cele din urmă cu acest raport.

Rămâne organele de anchetă să ne prezinte viziunea lor asupra lucrurilor care s-au întâmplat.

Dar încă o dată spun, mesajul de bază este că noi, legiuitorii, trebuie să primim legi în interesul apărării acestor active ale statului sau valorificării lor la cea mai înaltă valoare efectivă din punct de vedere al statului și al cetățeanului. Pentru că statul suntem noi, toți cetățenii de rând.

Mulțumim mult. (*Aplauze.*)

Doamna Zinaida Greceanî:

Și noi vă mulțumim.

Stimați colegi,

Nu mai avem alte luări de cuvânt.

Acum urmează să adoptăm proiectul hotărârii. La proiectul hotărârii domnul deputat Igor Vreimea a făcut niște propuneri.

Vă rog să le vociferati încă o dată pentru stenogramă, ca să fie clar și să le supunem votului.

Domnule Vreimea,

Vă rog.

Domnul Igor Vreimea:

Vorbeam de termenul de raportare al entităților enunțate. Am zis că nu trebuie să fie... ca și precedenta hotărâre, nu trebuie să fie de două luni, dar să fie șase luni.

Doamna Zinaida Greceanî:

Da. Mulțumesc.

Stimați colegi,

A fost propunerea și eu trebuie s-o supun votului regulamentar.

La articolul...

Da, vă rog, domnule Slusari.

Domnul Alexandru Slusari:

Cu privire la acest termen. Noi am stabilit un termen de două-trei luni pentru celelalte rapoarte pe care le-am aprobat în octombrie, au trecut patru-cinze luni și nimeni n-a venit. Dacă noi stabilim jumătate de an, apoi peste trei ani nimeni n-o să vină. Haideți să-i responsabilizăm pe dânșii.

Bine, nu vrem două luni, haideți să stabilim trei luni. Dar funcția controlului parlamentar, valoarea Parlamentului se diminuează când noi adoptăm asemenea termen. Noi lăsăm tot aceasta la discreția Guvernului și este absolut clar că asta noi facem pentru bifarea anumitor lucruri și aceste rapoarte o să adune praf.

Haideți să punem un termen real, rezonabil, dar, totodată, cumva care să fie stimulator pentru Guvern. Trei luni mi se pare că-i suficient.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Vreamea,

Vreți să mai menționați ceva?

Domnule Vreamea,

Vă rog.

Domnul Igor Vreamea:

Pur și simplu, stau eu și mă gândesc, peste două luni Guvernul o să vină și o să spună că, da, noi am inițiat elaborarea sau analizele de resort, facem evaluarea, nu știu. Și asta o să fie tot? Eu nu știu dacă asta-i sensul. Sau o să vină Procuratura și o să spună că: noi am inițiat o comisie rogatorie. Asta o să vă satisfacă? Tot cred că nu. Și așteptăm când o să ne vină răspunsul nu știu de unde. Asta eu ziceam, adică real să fie ceea ce le impunem lor.

Doamna Zinaida Greceanîi:

Da. Mulțumesc.

Domnule Burduja,

La subiectul respectiv?

Da, vă rog.

Domnul Petru Burduja:

Mulțumesc, doamnă Președinte.

Stimați colegi,

Două-trei luni, haideți să ajungem, în cele din urmă, la un consens. Putem să alegem și trei luni. Important nu este termenul, important este efectul la toată asta.

De aceea, haideți să numim trei luni, dacă este problematic aceste două luni, domnule Vremea.

Doamna Zinaida Greceanî:

Stimați colegi,

Haideți să nu exagerăm, chiar aici putem asupra termenului să ne înțelegem. Eu aș vrea, de asemenea, termenul să fie foarte rezonabil și să ne stimăm, să ne respectăm singuri pe noi înșine. (*Rumoare în sală.*)

Stimați colegi,

Haideți să nu ajungem și noi în situația aceasta.

Stimați colegi,

A fost propunerea... Eu așa înțeleg că e o propunere mai de consens „trei luni de zile”.

Cine este pentru această propunere, rog să votați.

Majoritatea deputaților.

S-a acceptat.

Acum supun votului în întregime proiectul de Hotărâre nr. 47 din 12 februarie 2020, cu modificările propuse ale termenului.

Cine este pentru, rog să votați.

Adoptat, majoritatea voturilor sau chiar unanim.

Stimați colegi,

Pe ordinea de zi pentru săptămâna aceasta mai avem un subiect.

Stimați colegi,

Pe ordinea de zi din săptămâna aceasta a ședinței plenului mai avem un subiect: aprobarea ordinii de zi a ședințelor în plen ale Parlamentului din 20–28 februarie. Sigur că și de data aceasta noi trebuie să o aprobăm de bază această ordine de zi. Comisiile pot să mai vină cu unele urgențe. Și atunci noi la ședința Biroului permanent o să luăm decizia și o să venim în fața plenului Parlamentului.

Dumneavoastră aveți acest proiect al ordinii de zi pentru următoarele două săptămâni.

Cine este pentru, rog să votați.

Practic, majoritatea.

Domnul Litvinenco a uitat să voteze, de aceea am spus că majoritatea.

Stimați colegi,

Acestea au fost subiectele pentru săptămâna aceasta. Următoarea ședință este săptămâna viitoare, în ziua de joi.

Dar avem două luări de cuvânt la sfârșitul ședinței în plen. Prima luare de cuvânt – domnul Lilian Carp și apoi – domnul Slusari. Nu are? A, eu îmi cer scuze, nu aceea hârtiuță am luat-o. Îmi cer scuze.

Prima luare de cuvânt – domnul Dan Perciun și apoi – domnul Oazu Nantoi. Domnul Dan Perciun – 5 minute, ca deputat. Domnul Oazu Nantoi, din partea Frațiunii „PAS” – 7 minute.

Vă rog.

Domnul Dan Perciun:

Stimați colegi,

Fac această declarație, pentru că aceea ce s-a întâmplat ieri, în ședința Guvernului cu privire la indexarea pensiilor, este foarte grav și cetățenii trebuie să știe adevărul.

Subiectul pensiilor este un subiect foarte important și dureros pentru mii de cetățeni. În condițiile când pensia medie în Republica Moldova nu constituie nici 2 mii de lei, nu este loc pentru diletantism și experimente politice. În sărăcia în care trăim oamenii așteaptă cu sufletul la gură majorarea anuală a pensiei și numără fiecare bănuț din cei 50 de lei prăpădiți, pe care acest stat îi oferă an de an.

Este rușinos și neprofesionist când un președinte de țară oferă una și face cu totul altceva. Promite în luna august majorări semnificative ale pensiilor, iar 6 luni mai târziu, Guvernul susținut de acesta adoptă niște prevederi care nu rezolvă absolut nimic.

S-a promis că pensiile se vor majora de două ori pe an și se vor majora semnificativ, nu cu 4–5%, așa cum ne-am obișnuit în ultimii ani, ci dublu, cu 10 la sută și mai mult. Aceasta era esența dublei indexări în varianta propusă în august. Era un instrument real de creștere, în special a pensiilor mici, a pensiilor celor care supraviețuiesc cu mai puțin de 60 de lei pe zi. Și unde am ajuns astăzi?

Proiectul de lege, aprobat ieri în ședința Guvernului, este unul rușinos. Guvernul încearcă efectiv să ne aibă de proști. Sub aceeași denumire „dublă indexare” ni se propune cu totul altceva, decât s-a promis inițial. Ceea ce s-a votat ieri nu schimbă, de fapt, cu nimic lucrurile. În loc ca pensia să fie indexată o dată pe an, de exemplu, cu 6 la sută, acum se propune ca ea să fie indexată de două ori pe an, dar cu 3 la sută. Unde-i diferența?

Noi asistăm la un truc elementar, pe care Dodon vrea să-l promoveze drept o mare realizare. Sunt niște vorbe goale, povești. Au luat un ambalaj, l-au denumit „dublă indexare”. Au promis una, după care au schimbat conținutul, denumirea au păstrat-o și vor să ne prezinte drept lucru pe care l-au propus inițial.

Această manipulare ieftină nu va trece neobservată. Unde-i beneficiul real pentru cetățeni, unde-i majorarea de 10 la sută și mai mult? Nu-i. Nu-i

pentru că bani nu sunt și Guvernul Dodon și-a asumat niște obligații în decembrie, pe care nu are bani să le îndeplinească.

Acum se dă forțat înapoi și să iasă cu acest nimic de inițiativă legislativă, care nu vine în esență cu ceva nou. Oamenii așa cum primeau – 50, 100 de lei, ca urmare a indexării anuale, așa și acum ei vor primi, doar că împărțiți în jumătate și oferți de două ori pe an.

Dodon a făcut multă zarvă cu această idee a dublei indexări, ca până la urmă, totul să rămână la fel. Mai mult decât atât, față de prevederile adoptate în decembrie de noi toți apropo, prevederi destul de bune, ceea ce a propus Guvernul ieri lovește, în primul rând, în pensionarii cu pensii sub minimul de existență.

Conform modificărilor votate în Parlament de noi toți, repet în decembrie, cei cu pensia sub 1800 de lei puteau miza pe o indexare anuală de 10 la sută – 4,9 în aprilie, 4,9 în octombrie.

Ceea ce a votat Guvernul Chicu ieri spune în felul următor: 4,9 în aprilie, iar în octombrie, în funcție de rata inflației pentru primele 6 luni ale acestui an. Cu siguranță, nimeni în această sală nu-și dorește să avem o inflație de 5 la sută în primele șase luni din 2019... din 2020. Aceasta ar fi catastrofă. Însă, o inflație sub 5 la sută înseamnă o indexare în octombrie mai mică decât este prevăzută deja la moment de legislație. Până la urmă, din contul cui planifică să economisească Guvernul acești bani? Corect, din contul celor mai săraci pensionari. Nici vorbă de indexare cu 10 la sută în 2020.

Iar în 2021, efectul modificărilor propuse ieri comparativ cu aceea ce avem astăzi în lege, fapt votat de noi toți în Parlament în decembrie, va fi și mai dezavantajos pentru pensionari.

Ați promis multe, dragi colegi. Am votat cu toții în decembrie niște modificări bune, iar acum dați înapoi și reveniți, de fapt, la aceea ce a fost toți acești ani. Pentru că vă este rușine să recunoașteți că din ideea inițială a dublei indexări s-a ales praful. Veți încerca acum să le spuneți oamenilor pe la televiziuni că ceea ce a votat Guvernul ieri este ceea ce ați promis voi în august: majorare semnificativă, însă, evident, nu este așa.

Dacă credeți că puteți să-i prostiți pe oameni cu lozinci greșiți amarnic. Măcar o lecție trebuia să fi însușit din experiența ultimilor trei ani. De la faptul că strigi pe la televiziuni că este dulce, gustul amar nu dispare. Asumați-vă eșecul cât nu este târziu. Sau veți plăti pentru ipocrizie, atunci când oamenii își vor primi pensiile mărite și vor constata iarăși că marea majorare promisă de voi înseamnă 50 de lei în plus. Încă nu este târziu să vă opriți, opriți-vă!

Și vă recomand să citiți proiectele de lege pe care le propune Guvernul vostru, și să nu vă informați doar de pe blogul domnului Bogdat Țîrdea.

Pentru ca să știți ce votați pe bune și care sunt efectele pe care o să le aibă asupra cetățenilor.

Mersi.

Domnul Vlad Batrîncea:

Domnule Alexandru Slusari,

Vă rog, la tribuna centrală.

A, păi, domnul Oazu Nantoi – 7 minute, vă rog, din partea fracțiunii.

Nu, de ce? O să vă răspundem, o să vă aducem aminte altul, așteptați.

Domnul Oazu Nantoi:

Onorat Parlament,

Stimați domni vicepreședinți,

Pe obrazul lui Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova, stratul de fățarnicie e mai gros decât stratul de cernoziom, prin care este vestită țărișoara noastră.

Am început cu această constatare banală, deoarece vreau să iau apărarea domnului Aureliu Ciocoi, ministru al afacerilor externe și integrării europene, asupra cărui nu știu de ce s-a năpustit mai toată lumea, în urma declarației recente cum că Armata Federației Ruse, dislocată la acel moment în Estul Republicii Moldova, a intervenit în forță pentru a opri vărsările de sânge.

Vreau să-l apăr pe domnul ministru, deoarece dumnealui, fiind o portavoce a Președintelui Igor Dodon, a lansat în spațiul mediatic doar un crâmpei din poziția angajatorului. Deoarece sunt ferm convins că singurul factor care îi atribuie importanță lui Igor Dodon în fața lui Putin, este angajamentul lui Igor Dodon de a realiza scenariul, convențional vorbind – Kozak-2, prin așa-numita federalizare a Republicii Moldova.

Este foarte grăitoare în acest sens prima vizită oficială a lui Igor Dodon, în calitate de Președinte al Republicii Moldova la Moscova, unde Igor Dodon în prezența lui Putin a jurat: «Мы выучили уроки и ошибки начала 2000-х в том, что касается решения приднестровской проблемы. И я уверен, что эти ошибки мы больше повторять не будем. Будем двигаться вперед!».

Însă, mult mai tranșante au fost comentariile doamnei Tamara Guzenkova, apărute în ziarul „Izvestie” în urma acestei vizite. Citez în limba originalului: „Но в пышном веере проблем, затронутых во время визита Игоря Додона, все-таки необходимо выделить главное. И это безусловно тема Приднестровья. Важно отметить следующее: Москва вновь заговорила о необходимости урегулирования конфликта и о своей готовности участвовать в этом процессе. Но она не допустит повторение истории неудавшегося плана федерализации 2003 года,

известного как «План Козака». Москва не простит предательства, если кто-то на правом берегу Днестра попытается сыграть в игру, заведомо намереваясь играть только по своим правилам, злоупотребляя доверием России и действуя в ущерб ее интересам. В свое время Тбилиси и Киев, кажется, смогли в этом убедиться.».

O remarcă. Doamna Guzenkova deloc nu este străină Republicii Moldova. La 26 mai 2013, dumneaei a participat la Conferința internațională, organizată de Igor Dodon, președintele PSRM de atunci, dedicată ideii de federalizare a Republicii Moldova.

Am fost invitat să particip și eu de Igor Dodon personal. Am refuzat. În schimb, m-am ales din mâna lui Igor Dodon cu această broșurică. Autograful lipsește, dar steaua e pe loc.

„Москва не простит предательства!” – a declarat apăsător doamna cu epoleți grei. Așa că nu e de mirare că, de la Președinția noastră, au fost lansate niște proiecte de documente în problema Transnistriei, de parcă erau dictate de Kozak, cu cedarea unilaterală a suveranității în favoarea Rusiei, cu crearea imaginii de pacificator pentru Putin, ignorând mormane de cadavre din Ucraina vecină.

Mai mult, Igor Dodon nici nu ascunde că, pe această cale, pe lângă trădarea Moldovei, se pregătește și o lovitură în spatele Ucrainei sleite de războiul hibrid. Citez din „Pachetul atotcuprinzător pentru Moldova”: „Proiectul moldovenesc poate constitui bază pentru realizarea unui proces de pace etapizat pentru reglementarea situației conflictuale pe teritoriul Ucrainei”. Așa că a fost absolut logic când, după decretul lui Putin, din 11 iulie 2018, cu desemnarea lui Kozak în calitate de reprezentant special al Președintelui Rusiei, Igor Dodon cu echipa s-au prezentat cumincior în fața lui Kozak la instructaj, la Kremlin.

Instructajul din partea lui Kozak pentru statalistul nostru a continuat. Și aici trebuie să-i mulțumesc lui Plahotniuc pentru materialele video, cu destăinuirii, despre activismul lui Igor Dodon, când el s-a trezit între nicovala lui Plahotniuc și barosul lui Putin. „Серьога, это принципиально, это Козак мне диктовал, когда я сказал, что мы не можем „федерализация” писать.”

Și e straniu, onorat Parlament, că, în discuțiile cu Kozak, urmate de discuțiile cu „Серьога” Iaralov și Plahotniuc, Igor Dodon este conștient de inadmisibilitatea utilizării termenului de „fедераție”, pe când angajamentul tranșant de a federaliza Republica Moldova figurează, cu lux de amănunte, în programul PSRM. Și asta în pofida faptului că noi, deputații din Blocul „ACUM”, în ziua de 18 decembrie 2019, am cerut explicit ca colegii noștri din PSRM să renunțe oficial la acest angajament colectiv de trădare de Patrie.

Termin cu următoarele: 3 ani în urmă, la Institutul de Politici Publice, unde eu activam, a intrat un tânăr înalt, frumos, care a venit să preia un exemplar al barometrului de opinie publică. Și eu, pe lângă exemplarul cu

barometrul, i-am mai propus și o broșură, editată de mine, despre conflictul transnistrean. „Luați-o și pe asta, despre Transnistria, poate o să vă intereseze.” – i-am spus eu.

La ce el a răspuns: „Dar eu, domnule Nantoi, vă cunosc. Eu foarte atent urmăresc tot ce spuneți dumneavoastră despre Transnistria. Tatăl meu a murit acolo.”

Recunosc, am muțit și n-am avut ce să-i răspund. Iar tânărul a plecat fără să se prezinte.

Dar azi, de la această tribună înaltă, vreau să vă întreb, stimați colegi, aleși ai poporului: noi de partea cui ne poziționăm? De partea celui tânăr și a tatălui lui, care și-a jertfit viața pentru suveranitatea și integritatea teritorială...

Domnul Vlad Batrîncea:

Finalizați, vă rog.

Domnul Oazu Nantoi:

... sau de partea celui care l-a ucis, chiar dacă el purta uniformă țării care, conform declarațiilor ministrului Aureliu Ciocoi, a intervenit pentru a opri vărsările de sânge?

Fiți atenți, stimați aleși ai poporului, s-ar putea ca acel tânăr să urmărească cu atenție nu numai declarațiile mele, dar și acțiunile noastre, s-ar putea ca, înainte de Eminescu, Stoianoglo să ne judece, în baza articolului 337 din Codul penal, „Trădarea de Patrie” se numește.

Trădarea de Patrie, apropo, termen de prescripție nu are.

Vă mulțumesc. (*Aplauze.*)

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumim.

Domnul Vladimir Odnostalco,

7 minute – din partea fracțiunii. (*Gălăgie în sală.*)

Domnul Vladimir Odnostalco:

Уважаемые коллеги,

Я, не переживайте, я много времени вашего не займу, потому что правда, она ясна и понятна, она говорится коротко. Это ложь нужно долго объяснять и пытаться убедить людей, разминая мышцы лица.

Уважаемые коллеги,

Что касается индексации пенсий, мы слышим давно. Давайте поговорим, что правда, а что ложь. Когда мы рассматривали бюджет, предложенный Правительством Санду, в ноябре месяце когда он был в

проекте, он был опубликован на сайте, его можно было посмотреть, бюджет социального страхования.

Там и в помине не было такого понятия как индексация, его не существовало. Была просто оговорка: денег нет, поэтому не будет индексации, двойной индексации.

Что касается индексации 1 апреля, там четко было записано.

Уважаемые коллеги, члены комиссии социальной, 4,9 процента! 4,9 там было, не 6, не 8, не 10. Читайте законы – 4,9.

Дальше. Та законодательная инициатива, которую мы все проголосовали в декабре, говорила о следующем: о стандартной индексации – это раз 4,9 процента, и вторая индексация. Те, у кого прожиточный минимум, у тех, у кого пенсия ниже прожиточного минимума. Я подчеркну: вторая индексация. Не делилась первая на две, на три части. Вторая индексация складывается из потери по ценам между апрелем месяцем и октябрём месяцем, там так написано – это раз.

Два. (*Rumoare în sală.*) Второе, по поводу трех лет. Значит закон об индексации говорит, что апрельская индексация складывается из трех лет, а октябрьская индексация – из разницы в ценах. Это два.

Третье. Вчера Правительство проголосовало именно за эти изменения. Соответственно, вторая индексация не будет делиться с первой, уважаемые коллеги, это ложь. Не надо вводить людей в заблуждение, не надо врать, не получится всех обмануть.

А знаете почему не получится? Потому, что когда люди начнут получать эти деньги по индексациям, они увидят, что сколько бы вы не говорили, все это ложь, люди на себе это ощутят. И подчеркиваю: в Правительстве Санду о двойной индексации не говорили, потому что вы не могли найти деньги.

Нынешнее руководство Правительства нашло эти деньги.

И вы завидуете, вам больше нечего сказать, как кроме врать.

Хватит заниматься ...

Спасибо. (*Aplauze.*)

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumim.

În situația în care domnul Litvinenco nu mai are întrebări, declarăm ședința închisă.

Ne vedem săptămâna viitoare. (*Rumoare în sală.*)

Ora întrebărilor.

OK. Dacă domnul Dan Perciun are întrebări, haideți să vedem cine are întrebări.

Ora interpelărilor.

Domnule Dan Perciun,

Vă rugăm.

Domnul Dan Perciun:

Da. O secundă, vă rog.

Interpelarea este către...

Domnul Vlad Batrîncea:

Mai aproape microfonul.

Domnul Dan Perciun:

Interpelarea este către Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Stimate domnule ministru Usatî,

Ca urmare a mai multor mesaje de la cetățeni și a informațiilor apărute în mass-media cu privire la facturile exagerate de la energia termică, în condițiile unor temperaturi ridicate de afară, Frațiunea „PAS” din Parlament solicită să verificați în ce măsură furnizorii de agent termic au calculat corect plățile pentru încălzire pentru lunile de iarnă în municipiul Chișinău și prezentați, în decurs de 15 zile, concluziile în cadrul Comisiei economie, buget și finanțe.

Cetățenii ne-au trimis zeci de mesaje în care facturile la agentul termic au crescut cu 30 la sută, 50 la sută sau chiar 100% în luna ianuarie, în comparație cu luna decembrie. De asemenea, mai mulți cetățeni au raportat faptul că gazul ar putea fi diluat cu aer sau există careva alte cauze care explică aceste majorări.

Prin urmare, vă rugăm să investigați situația și să raportați Comisiei economie, buget și finanțe cu privire la motivele, dacă se confirmă, ale acestor majorări.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă mulțumim.

Alți colegi?

Atunci, din partea Frațiunii PSRM, adresăm întrebare către Guvernul Republicii Moldova. Organizația „Termoelectrica” a întreprins...

Îmi cer scuze.

Ceva s-a întâmplat? (*Voce nedeslușită din sală.*)

Păi, eu am întrebat, colegi.

OK. Domnul Moțpan.

După asta pun întrebarea eu.

Vă rog.

Domnul Chiril Moțpan:

Pot și eu... aștept un pic.

Domnul Vlad Batrîncea:

Vă rog, dumneavoastră primul.

Domnul Chiril Moțpan:

Mulțumesc.

Întrebarea mea este adresată Procurorului General, domnului Stoianoglo.

Deputatul Frațiunii parlamentare – Igor Munteanu a prezentat un raport judicios argumentat cu privire la ilegalitățile care ar fi avut loc în procesul de înstrăinare a „Gărilor și Stațiilor Auto” din Republica Moldova. În context au răsunat numele unor persoane publice, care s-ar face vinovate de înstrăinarea frauduloasă a patrimoniului statului.

Întrebare. A fost sau nu pornit un dosar penal, o cauză penală pe acest caz? Și dacă nu, vă solicit, domnule Procuror General, să întreprindeți toate acțiunile ce se impun și să ne oferiți un răspuns în termen proxim.

Întrebarea este valabilă și cu referire la raportul prezentat aici în plenul Parlamentului cu privire la „Tutun-CTC”.

Mulțumesc.

Domnul Vlad Batrîncea:

Mulțumim, domnule Moțpan.

Și ultima întrebare, dacă îmi permiteți, eu o adresez Guvernului Republicii Moldova în vederea activității Întreprinderii de Stat „Termoelectrica”, care în facturi a remis cetățenilor Republicii Moldova, locuitorilor municipiului Chișinău, s-a constatat că prețurile... sumele sunt prea exagerate în raport cu anul 2019, luna ianuarie.

Considerăm că nu există teme legal pe motivul pe care în luna ianuarie 2020 timpul era mult mai favorabil și pentru aceeași perioadă a anului trecut sumele erau mai mici și solicităm examinarea posibilităților unui audit în vederea justificării acestor tarife.

Și ultima. Solicităm evaluarea activității acestei întreprinderi prin prisma relațiilor rapoartelor lor juridice cu SEL-urile din municipiul Chișinău, de aceea că astăzi mai multe SEL-uri se află anume în gestiunea la „Termoelectrica”, fiind în stare de faliment. Considerăm că produsele prestate de această întreprindere au un caracter absolut social și nu găsim întemeiat și nu putem justifica supraveniturile acestei întreprinderi.

Solicităm Guvernului să prezinte, în termenul prevăzut de lege, răspuns în scris.

Vă mulțumim.

Ședința se declară închisă.

Ședința s-a încheiat la ora 17.31.

Stenograma a fost pregătită spre publicare în Direcția pentru lucrările plenului Parlamentului din cadrul Direcției generale documentare parlamentară a Secretariatului Parlamentului.